

4. számú melléklet: Értelmileg akadályozott tanulók helyi tanterve 5-8. évfolyam

Értelmileg akadályozott tanulók fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok 5-8. évfolyam

A nevelés – oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	5	5
	Olvasás-írás	4+1	4+1	2+2	2+2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	3+1	3+1	3+1	3+1
	Játékra nevelés				
	Társadalmi ismeretek	1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás				
	Életvitel és gyakorlat	2+2	2+2	3+1	3+1
Természeti környezet	Környezetismeret	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata			1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5		
	Testnevelés			5	5
Összesen		28	28	31	31

Intézményünk nevelőtestülete úgy határozott, hogy a helyi tantervben **nem ír elő további tananyagot** és választható tantárgyakat sem épít be a képzésébe, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

Értelmileg akadályozott tanulóink helyi tantervében a szabadon tervezhető órakeretet a számolás-mérés valamint az olvasás-írás tantárgyak tananyagának elmélyítésére, valamint a praktikus ismereteket nyújtó életvitel és gyakorlat kompetencia területekhez használjuk fel a tananyag elmélyítésére, gyakorlására.

KOMMUNIKÁCIÓ

A tantárgy legfontosabb célja, hogy fejlesztő, ingergazdag környezetben váljon igénnyé és lehetőséggé a sérült gyermek számára a verbális és nem verbális kommunikáció alapelemeinek elsajátítása, a magatartás, viselkedés olyan mértékű szabályozása, amely a társas kommunikáció felismerésén és megértésén keresztül segíti az elfogadott viszonyulási formákat. A pedagógusoknak törekedniük kell a helyes, tiszta beszéd elsajátíttatására, kívánságok kifejezésének, kérdésekre adekvát válasz adásának kialakítására, fókuszálva a beszéd alaki és tartalmi része fejlesztésére, tisztább hanglejtésre, a helyes hangképzésre, a verbális kommunikáció kiépítésére, a tanult versek és mondókák képességeknél megfelelő előadására. A fejlesztés során minden alternatív kommunikációs lehetőség támogatását igénybe kell venni.

5–6. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben, ahol a szabályok, utasítások fokozatos bővítésével, megértésük, végrehajtásuk gyakorlásával saját tevékenységekben és a másokkal való kapcsolatokban, a felelősségtudat elmélyítésével a szituációs játékokon, meséken keresztül, a jó – rossz, pozitív – negatív példák elkülönítésével, felismerésével találkozhat a tanuló. A fejlesztési területet az iskolai élet szabályainak betartásával, a deviáns magatartás felismerésével, az irodalmi művek megismerésén keresztül az emberi értékek elismerésével, pozitív és negatív személyiségjegyek megkülönböztetésével, felismerésével, példaképek bemutatásával támogatja.

A nemzeti azonosságtudat és a hazafias nevelés fejlődését a közösséghez tartozás érzésének kialakításával, a közösségért tenni akarás igényének fejlesztésével, népszokásokon keresztül a hagyományok ápolásával, és a nemzeti ünnepek legfontosabb jelképeinek, példaképeinek megismertetésével segíti. Eléri, hogy a tanuló aktívan működjön közre nemzeti ünnepek és megemlékezések alkalmával, ismerje a környezetében előforduló legfontosabb nemzeti emlékhelyeket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése a saját érzelmek felismerésével és kifejezésével, az adekvát, kulturált közösségi viselkedés alapvető szabályainak betartásával, minél kevesebb pedagógiai segítségnyújtás mellett, és az iskolai, és más intézményi környezetben a megfelelő stílusú és hangnemű kommunikáció és viselkedés alkalmazásának fejlesztésével valósul meg.

A családi életre nevelést a családi és más közösségi kapcsolatok közötti különbség felismerése, a családi ünnepek szokásainak, kommunikációs formáinak gyakorlása, az adekvát magatartás szabályainak megnevezése és az év során aktuális családi ünnepek idejének megismerése támogatja.

A testi és lelki egészségre nevelés megvalósul a higiénés szokások, tevékenységek megnevezésével, eszközök, anyagok felismerésével, kiválasztásával, az időjárásnak, tevékenységnek megfelelő öltözködés összeállításával, a kiegészítők megnevezésével és az önálló ízlés kialakításával. Mindemellett a közlekedési szabályok ismerete és betartása, a

képességeknek megfelelő méretű térben az önálló közlekedés fejlesztése játszik fontos szerepet.

A fenntarthatóságot és a környezettudatosság fejlődését a környezeti jelenségek változásainak és hatásainak megismerése, a környezet élőlényeinek megfigyelése, csoportosítása, megnevezése, a környezet tárgyainak a gyakorlati életben betöltött funkciói és az egészséges és káros szokások, veszélyes anyagok megismerése, megnevezése szolgálja.

A médiatudatosságra nevelést a különböző infokommunikációs technológiai eszközök megnevezése, rendeltetésszerű használatuk megismerése, a valóság és képzelet elkülönítésének kialakítása, a mértékletességre nevelés terén segíti.

Az anyanyelvi kommunikációs kompetencia, a környezetnek és helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtési mód megválasztásával, a beszéd vagy más, képesség szerinti kommunikációs módszer alkalmazásának fejlesztésével, a metakommunikációs jelek és a kommunikációs mondanivaló tudatos összehangolásával, az anyanyelv egyre tudatosabb, helyes alkalmazásával és az eseményekről, képekről minél önállóbb szövegalkotással fejlődik.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését a tantárgy az egészség védelmének, saját és mások harmonikus testi és lelki működésének, a balesethelyzetek elkerülésének érdekében, megfelelő kommunikációs technikák kialakításával és alkalmazásával, a környezetben található tárgyak és eszközök megnevezésével és az alkalmazási lehetőségek felismertetésével, az állatok és növények megnevezésével, tulajdonságok felismerésével, összehasonlítások végzésével és az egyszerű természeti jelenségek felismerésével, megnevezésével alapozza meg.

A tantárgy a szociális és állampolgári kompetenciát fejleszti a saját testi, lelki egészségéről szerzett ismeretek bővítésével, mások érzéseinek megértésével, a megfelelő önuralom és türelem gyakorlásával a verbális kapcsolatokban, szükség esetén a segítségkérés és a segítség megfelelő módon történő elfogadási képességének elsajátításával, valamint a tanuló környezetéből jövő segítségkérés felismerésével, lehetőségeihez képest a rászorulóknak történő segítségnyújtással.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület egyszerűbb művészeti alkotások befogadása és megértése, képesség szerinti szövegek élményszerű előadása, mozgással kísérése, rajzzal illusztrálása által fejlődik, valamint a tanuló, a fejlesztés hatására, ügyel megjelenésének esztétikumára, rendezettségére.

A hatékony, önálló tanulást az önellenőrzés és a javítás módszereinek gyakorlása, a motivált magatartás fenntartása az ismeretek elsajátításához, valamint a feladattudat és a kitartás folyamatos fejlesztése segíti.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés, anyanyelv		Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzékeli a jól, és a hibásan ejtett hangok közötti eltérést, törekszik azokat javítani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Szókincsbővítés, aktivizálás.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Használjon a tanuló kérdő és felkiáltó mondatokat.	Ismeretek – Helyhatározók gyakorlása.	Ábrázolás-alakítás: illusztráció készítése.	

– Használjon múlt és jövő időt. – Építsen beszédébe viszonzyszavakat, következtetéseket. – Beszéde hangsúlyos, jó ritmusú, megfelelő hangerejű legyen. – Egyre élénkebben vegyen részt a kommunikációban. – Kérdezni, érdeklődni a körülötte zajló eseményekről. – Érteni a határozószók jelentését utasítások végrehajtásakor. – Tárgyakat, képeket gyűjtőfogalom alá rendezni. – Segítséggel elmondani 4-5 verset, mondókát, éneket. – Szókincsét aktivizálni. – Rajzaihoz magyarázatot, mesét rendelni. – Élményeit összefüggő mondatokkal kifejezni. – Érthetően, lényegre törően telefonálni.	– Mondatbővítés kérdőszó segítségével. – Hely-, idő-, cél- és eszközhatározó alkalmazása. – Igekötéők, módosító szerepük, hatásuk. – Feltételes mód. Kívánság megfogalmazása. – Leírási, jellemzési gyakorlatok (melléknevek). – Tárgyak megnevezése, mondatalkotás, mondatbővítés. – Két állítmánnyal mondatok alkotása. – Felsorolás, összetett mondatok képzése „és” kötőszóval. – Birtokos személyrag és birtokos rag alkalmazása. – Metakommunikációs jelek felismerése, helyes bemutatása. – Beszédtechnikai és beszédmotoros gyakorlatok. <i>Tevékenység</i> Kívánságok megfogalmazása a „szeretnék” igével. Mi ez?, Ki ez?, Miért?, Hogyan?, Ki?, Hová? kérdőszavak használata a mondatalkotások során. A téri relációk használatának elkezdése beszédében. A viszonzyszavak önálló használata játékokban, foglalkozásokon. A metakommunikáció játékos gyakorlása, érzelmi, hangulati elemek utánzása, bemutatása. Zöngés – zöngétlen, tiszta – hibás ejtés differenciálása. Hallásfejlesztés, hangok kialakítása indirekt módon, utánzással. Hang ciklizálása a ritmusos	<i>Ének-zene:</i> ritmuskíséret, adott témához kapcsolódó népdalok. <i>Mozgásnevelés:</i> légzőgyakorlatok.
---	--	---

	beszéd érdekében. Szituatív és cselekvéses helyzetekben gyakorlás. Cselekvések megfogalmazása, szituációkban. Környezeti tárgyak megnevezése egyre bővülő körrel. Artikulációs mozgások pontos utánzása. A direkt hangfejlesztéssel kapcsolatos utasítások megértése-kivitelezése. Képekkel egyeztetés, azonosítás. Társak, szülők, mesei hősök stb. jellemzése szóban és képi megfogalmazásban (rajz, szobor stb.). Tárgyak, képek sorba rendezése, megnevezése. Telefonbeszélgetés barátaival, rokonaival (gyorsan, tömören). A hangsúlyos beszéd gyakorlása, a beszéd javítása ritmikus gyakorlatokkal. Beszédritmus-mozgás összekapcsolása, mondókák, dalok mozgásos megjelenítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hol, hová, honnan, miért, mikor, ki, mivel, kit, mit, soralkotás, rámutatás, pontos, mögé, fölé, előre – hátra, szájter, légzés, arckifejezés, mimika, szomorú, vidám, kíváncsi, mérges.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák		Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Idegenekkel szemben a tanuló tartózkodó, a testi kontaktusban távolságtartó.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése. Szerepjátékokban a foglalkozásokhoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Megérteni, és megfelelően reagálni egyszerűbb helyzetekben. – Udvariasan viselkedni a	<i>Ismeretek</i> – Konfliktushelyzetek felismerése, a megoldás keresése különböző példákon	<i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód. <i>Társadalmi ismeretek:</i>	

felnőttekkel és társaival szemben. – Bemutatkozni megfelelő gesztusokkal, kéznyújtással. – Eddigi tapasztalatai alapján ismereteit rendezni. – Ruházatát rendben tartani, észrevenni, ha cserére szorul, cipőjét letörölni. – Megpróbálni a mindennapi tevékenységében az előzékeny, udvarias viselkedést. – A kapott megbízásokat pontosan teljesíteni. – Kulturáltan étkezni. – Helyesen használni minden intézmény jellegzetes fogalmait. – Igényt kialakítani a szabadidő kulturált eltöltésére. – Szívesen visszatérni a már látogatott helyekre, élményekre emlékezni, újdonságokat felfedezni, ezekről beszámolni.	keresztül. – Kulturált viselkedés vendégségben és vendégek fogadásakor. – Igényesség a ruházatban. – Különböző alkalmaknak megfelelő ruházat kiválasztása és felkészülés. – Nemek közötti kapcsolat. – Előzékeny, udvarias magatartás kialakítása. – Óvja a tanuló saját és társai dolgait (ruhanemű, szemüveg stb.). – Megbízások vállalása és teljesítése. – Példaképek keresése környezetében, ismert hősök között stb. – A kulturált étkezés szabályainak elsajátítása. – Az étel kiválasztása és elfogyasztása. – Közintézmények főfogalmának kialakítása. – Mozi, színház, művelődési ház, múzeum, rendelőintézet, kórház, gyógyszertár, posta, tűzoltóság, rendőrség, mentőállomás, repülőtér. <i>Tevékenységek</i> Képekről nonverbális közlések leolvasása, megfogalmazása. <i>Helyzetgyakorlatok:</i> (elromlik valami az osztályban, valakinek elvész a kedvenc játéka, valakinek nem jut tízóra, mert valaki többet evett). A történetek megismerése, ismétlések után a történetek eljátszása és megoldások keresése. <i>Szituációs játék:</i> (Színházba megyünk, milyen legyen az öltözékünk? Orvosi vizsgálatra, kirándulásra	társas kapcsolatok.
--	---	----------------------------

	hogyan készülünk?). Helyzetgyakorlatok, képek elemzése, saját tapasztalatok megbeszélése. <i>Szerepjáték:</i> (vendégségben, vendégfogadáskor). A kialakult jó szokások további erősítése. A másik nemmel szembeni <i>viselkedésmódok</i> összegyűjtése és megbeszélése. Ajtónál a felnőttek és a lányok előre engedése. Leesett, otthagyott tárgyak megőrzése, elrakása. A tanuló teljesítsen kisebb-nagyobb megbízásokat. Nyilvános helyen kulturált étkezés. Viselkedés és étkezés feltűnés nélkül (cukrászdában, gyorsétteremben). Közös megbeszélés alapján feladatvállalás, a végzett munkáról beszámolás, a bírálat meghallgatása, a kritika elfogadása. Szerepjátékokban a foglalkozáshoz kapcsolódó tulajdonságok megjelenítése. Rövid történetek meghallgatása, filmrészletek megtekintése, és a látottak alapján állásfoglalás, indokolás, vitatkozás. Az együttélés feltételeinek tudatosítása, pl. az önzés rossz tulajdonság, az alkalmazkodás fontossága stb. Szervezett kirándulás alkalmával a közintézmények meglátogatása. Az épületek jellegzetességeiről, az intézmények sajátosságairól benyomásokat szerzése. Az egészségüggyel, közlekedéssel, ügyintézéssel, szórakozással kapcsolatos intézményekről ismeretek összegzése, rendezése, eszközei, tárgyai megnevezése (belépőjegy,	
--	--	--

	sorszám, beutaló stb.). Az adott intézményekben zajló tevékenységek megismerése; azok funkcióiról összefüggő beszámolás, élmények elmondása (utaztam repülővel, láttam tűzoltóautót, voltunk színházban, fájt a fogam).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Igazságtalan, biztos – biztosan, bizonytalan – talán, vélemény, vita, türelem – türelmes, türelmetlen, udvarias, előzékeny, rendszeret, közintézmény, előadás, nézőtér, jegy, színészek, rendezvény, műsor, ambulancia, riadó, gyorssegély, sziréna, fogászat, szemészet, laboratórium, vizsgálat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Testünk és a személyes teendők		Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	A tanuló ismeri az egészséges életmód jellemzőit, kerüli a káros hatásokat.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A test és működésének, valamint az egészségmegőrzéssel kapcsolatos teendőknek a megismerése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– A megismert fogalmakat főfogalom alá rendezni, és szókincsébe beépítve használni. – Kérésre megmutatni a megnevezett testrészt (izületeket). – Nagy biztonsággal tájékozódni saját testén vagy maketten. – Értetni a testtel kapcsolatos fogalmakat. – Gyakori betegségeket megnevezni, problémáit jelezni, és segítséget kérni. – A kapott utasításokat betartani a gyógyulás érdekében. – A ruházatot szezonálisan csoportosítani, és azok minőségi jellemzőit saját	<i>Ismeretek</i> <i>Testünk</i> – Ízületek megnevezése (könyök, térd, boka), helyük és funkcióik. – Egészségügyi ismeretek bővítése (fiú – lány közötti eltérés észrevétele). – Tisztálkodás. Testápolás. – A fertőzések elkerülésének, megelőzésének módjai. – Az ismertebb betegségek és jellemző tünetek. A gyógyulás módja. – Kórházi tartózkodás fontossága. Néhány kezelési mód és kellékeik. – Testrészek, érzékszervek fogalmának kialakítása. Hasonló és eltérő testrészek. – Fiú – lány eltérő fejlődése.	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> emberábrázolás agyagból, grafika, festmény, jelmez készítés. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> személyes szükséglettel kapcsolatos teendők, háztartási munkák, étkezés. <i>Környezetismeret:</i> emberi test, orvosi vizsgálat.	

szavaival elmondani. – Saját ruházata színeit, egyéb jellemzőit felsorolni. – Észrevenni ruházatán a rendetlenséget. Ruháira vigyázni. – Saját ízlés kialakulása, öltözködési stílusát ennek alapján alakítani. – Jelmezbálon szerepelni, eltérő öltözeteket kipróbálni. – Megnevezni az ételeket, áruféleségeket a csomagolás alapján. – Ismerni a menük sorrendiségét. – Egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – Érteni, és megfogalmazni az ok-okozati összefüggéseket.	<i>Öltözködés</i> – Évszaknak és alkalomnak megfelelő ruházat kiválasztása irányítással. – Ruhadarabok kiválasztása, csoportosítása különböző szempontok szerint. – Divatlapok nézegetése, válogatás, vágás, ragasztás. Öltöztetés, vetkőztetés. – Jelmeztervezés játékosan, segítséggel. – A szekrények rendje. <i>Étkezés</i> – Konzervek, mirelitek, megismerésük, felhasználásuk. (Gyártási idő, szavatosság leolvasása, tárolásuk, felhasználásuk). – Egészséges táplálkozás. – Hagyományos és ünnepi ételek. – Főzési, sütési kellékek, alapanyagok, előkészítő műveletek. Az ételekről, étkezésekről meglévő ismeretek rendszerezése. – Az egészségmegőrzés témakörében tanultak megfogalmazása és gyakorlása. – Az egészséges táplálkozás alapelvei. – A testmozgás/sport szerepe az egészségmegőrzésben. <i>Tevékenységek</i> Tanári segítséggel a tanuló önmagán és társai testén megmutatja és megnevezi a váll, a könyök, a térd, a csukló és a boka testrészeket. A testen tájékozódik, téri fogalmakat gyakorolva. A jobb-bal, fent, lent és a többi viszonyozót önállóan használja. A testrészek érzékelő funkcióját	
--	--	--

	megnevezi, bemutatja. Az orvosi szobában megnézi a főbb kellékeket. Fertőző betegségek megnevezése, tüneteik felsorolása. A rendszeres és alapos tisztálkodási műveleteket rutinszerűen gyakorolja. Fiú és lány testápolásának, tisztálkodásának jellegzetességei (izzadság, testszag stb.). Képek segítségével az évszaknak megfelelő ruházat csoportosítása. Közös halmazokba rendezi a minden évszakban viselendő ruhadarabokat. Újságokból, katalógusokból különlegességeket kivág, gyűjt, füzetbe rendez. Egyre önállóbban fogalmazza meg gondolatait melléknevek segítségével. Önálló öltözés, vetkőzés. Ruhadarabok szempontok szerinti különválasztása: divatos, régimódi; színek; anyag szerinti; fiú-, lányruhák; felsőruházat, alsóruházat. Saját ízlés szerinti válogatás újságokból, divatlapokból. Önálló „ruhagyűjtemény” készítése. Kiegészítők választása. A ruhanemű megkímélése, gondozása. Közértben a többi áruféleség megfigyelése mellett alaposabb tájékozódás a mirelitárúk és a konzervek pultjánál. Segítséggel a tanuló megnevez különböző mirelit árukat, konzerveket. Elkészítési módjukról ismertetőt hallgat és bemutatót néz meg. Beszámol ismereteiről, emlékezetből és eseményképek segítségével. Az ételféleségek körében szerzett	
--	---	--

	ismeretek bővítése, salátafélék, különféle édességek. Az étkezés kulturált viselkedésformáinak gyakorlása. Egészségre káros ételek, italok számbavétele, fogyasztásuk kerülése. Képek alapján a tanuló ünnepi és hagyományos menüt állít össze. Mennyiségi és minőségi különbségeket az étkezésnél megállapít. Tankonyhán ünnepekre szendvicseket, salátákat, turmixokat készít. Megnevezi és használja a szükséges alapanyagokat, kellékeket. Megnevezi a munkaműveleteket, műveleti sorrendet. Az egészséges táplálkozásról képeket gyűjt és étrendjét tudatosan eszerint állítja össze. Figyel testsúlyára. Sporttal kapcsolatos ismereteket szerez, és kedvenc sportot választ, amit rendszeresen gyakorol.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Test-testrészt, ízület, bedagadás, fájdalom, láz, betegség, kezelés, orvosság, kenőcs, recept, gyógyítás, türelem, testhelyzet, testtájak, különböző nemű, nemi jellegzetességek, divatos, ósdi, régimódi, fiús-lányos, ízlés, gyűjtemény (kollekció), divatbemutató, jelmez, álarc, hagyományos, ízléses-ízléstelen.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Tájékozódás térben		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A tanuló tájékozódik függőleges és vízszintes, jobb és bal irányban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Megbízható részvétel a közlekedésben.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Mondatait melléknevek, viszonyszók használatával bővíteni. – Illedelmesen kérdezni.	Ismeretek Iskola – Műhelyek, raktárak, szakköri	Életvitel és gyakorlat: egyszerű háztartási munkák: lakás, házimunkák.	

Segítséget kérni, ha szükséges. – Verbális és mozgásemlékezetét egyre tartósabbá tenni. – Tevékenyen részt venni alaprajz, makett elkészítésében. – Megfelelő magatartás a séták, látogatások alkalmával. – Összehasonlításokat tenni, különbségeket észrevenni, azt közölni. – Megkezdett munkáját befejezni. – Saját élményeit mondatokban megfogalmazni. – Épületeket megfigyelni, saját véleményt megfogalmazni az épületekről. – Összefüggést találni a szituációk és a közlekedés fajtái között. – Szűkebb és tágabb környezetét igyekezzen megóvni lehetőségei szerint. – Megbízhatóan részt venni a mindennapi közlekedésben. – Élményeit rajzokkal feldolgozni.	szobák, udvar, megismerése funkciójuk megfigyelése. – A műhelyek eszközeinek megfigyelése, kipróbálása, tulajdonságaik megfogalmazása. – Az ott dolgozók nevének megtanulása és használata. Elemi szintű kommunikáció gyakorlása. – A tanterem makettjének elkészítése. – Alaprajz készítése az iskoláról, tájékozódás az alaprajzon. – Környező utcák nevezetességeinek megismerése. <i>Lakás</i> – Lakóházak típusai. – Jellemző jegyek megfigyelése. – A lakás helyiségei. – Lakás berendezéseinek megfigyelése, megismerése, megnevezése, balesetmentes használata segítségével. – A lakás megóvása, gondozása, díszítése, lakóházak típusok szerinti csoportosítása. – Egyéb épületek a környéken. <i>Utca, közlekedés</i> – Helyi és távolsági, valamint a tömegközlekedés fogalmának kialakítása. – Utak, sztrádák, sínek, alagutak, aluljárók felismerése, megnevezése, balesetmentes használata. – Balesetmentes, óvatos, figyelmes közlekedés. – Járművek, színterek csoportosítása. – A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. – Felkészülés az önálló közlekedésre.	<i>Társadalmi ismeretek:</i> közlekedésre neveléstérkép-használat.
---	---	---

	<i>Tevékenységek</i> Iskola helyiségeiben, tornateremben, kézműves műhelyben, tanári szobában, irodában, raktárban, konyhában berendezés megfigyelése. Alaprajz készítése tanári segítséggel, színekkel differenciáltan az osztályok helyének megjelölése. Családi ház, társasház, lakótelepi panellakás megkülönböztetése. A lakás helyiségei, berendezései, funkciói, azok rendeltetésszerű használata. Fűtés, világítás, azok működésének megfigyelése. Közvetlen környezetében lévő elektromos háztartási gépek megfigyelése, segítséggel kipróbálása. A gépek és az ételféleségek összekapcsolása. (Mit, mivel, miért, hogyan?) Képekről, diákról szép épületek megtekintése, a különlegességek megfigyelése, megfogalmazása. Kulturált viselkedés színházban, múzeumban, az épület szépségeinek felfedezése. Szervezett látogatás során ismerkedés a hajó-, repülő-, vonat- és autóbusz-közlekedés jellemzőivel. A hangosbemondó szavainak értelmezése segítséggel. Tágabb környezetről térkép készítése, azon tájékozódás. A metróállomások, autóbusz és a vasúti közlekedés jellemzőinek összegyűjtése. Hajókirándulás alkalmával a vízi közlekedésről új ismeretek szerzése. A városi közlekedés színtereinek, járműveinek megfigyelése és	
--	---	--

	megnevezése. A tanuló differenciálja és megfogalmazza az út, sín, vezetékek fogalmát. Játékokban közlekedési élmények, tapasztalatok felelevenítése. A legfontosabb szabályok rendszeres ismételése szóban és a gyakorlatban. A gyalogos közlekedés szabályainak betartása. A helyes közlekedés rendszeres gyakorolása párban és önállóan. Játékos módon megjeleníti, csoportosítja a gyalogos közlekedés szabályait. Járművekkel kapcsolatos mesék, versek tanulása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hajóállomás, jegypénztár, kapitány, <i>tömeg</i>, vészfék, helyi közlekedés, jelzés, jegykezelés, állomás, pályaútdvar, repülőtér, járatok, nemzetközi, helyi, <i>hangár</i>, <i>remíz</i>, <i>karbantartás</i>, önállóan, <i>körültekintően</i>, <i>makett</i>, <i>tervrajz</i>, <i>alaprajz</i>, emelt, földszint, pince, előtér, díszítés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Tájékozódás időben		Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	A tanuló érzékeli az idő múlását.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az idő múlásának érzékelése méréssel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Felsorolni automatikusan, önállóan a hónapokat, évszakokat, napszakokat. – Kapcsolatot találni helyzetek, történetek, és az évszakok, hónapok, napszakok között. – Kiválogatni a múlt, jelenre, jövőre jellemző tárgyakat, képeket. – Tájékozódni az ismétlődő évi események és azok dátumai között. – Az aktuális dátumot megmondani, vagy tábláról	<i>Ismeretek</i> – Jelek információjának megértése a tájékozódáshoz, a cselekvés irányításához, az idő alakításához. – Évszakok, hónapok neveinek sorrendbe állítása, cselekvésekhez, napszakokhoz rendelése. Szerepjátékokban évszakok megjelenítése. – Múlt, jelen és jövő történéseinek megfogalmazása.	<i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: időmérés, naptárbeosztás. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> évszakokkal kapcsolatos alkotások. <i>Ének-zene:</i> az idő múlásával, az elmúlással kapcsolatos dalok.	

leolvasni, naptárból sorolni a napokat, kötve a dátumokhoz. – Hetesi teendői között felsorolni az ismert napi adatokat. – Eligazodni az idő fogalmai között. – Elkülöníteni, megnevezni a napszakokat. – Segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. – Ismerni az elmúlással kapcsolatos történéseket.	– Filmeken látott események időbeli elhelyezése (díszletek, jelmezek megbeszélése: régen milyen volt a közlekedés – lassabb, mint ma stb.). – Eseményképek rendezése: események előzményei, lezárása. – Napok, hetek, hónapok, évszakok. – Keltezés, dátum (évszám, hónap, nap). – Szünet – nyaralás. – Éjszaka, nappal. – Az óra, perc fogalmának megismerése. – Az idő múlása, és az elmúlás kapcsolata. – Az életút. Az élet végessége. – Fiatal, öreg. Születés, halál-fogalom említése. <i>Tevékenység</i> Tanári irányítással, képek segítségével az évszakok ismérveinek elmélyítése. A hónapok nevének automatizálása versek, dalok segítségével, eseményekhez rendelésük(születésnap, ünnepek). Naptár használata. A hetek napjainak számlálása, napszakok megnevezése, sorrendiségük begyakorlása. „Mikor lesz?” „Már elmúlt.” – Az idő múlásának megfigyelése. Régi korok meséiből, tárgyaiból segítséggel következtetések levonása. Filmekből látott jövőmotívumok feldolgozása tanári segítséggel. A valóság és a mese elemeinek szétválasztása, a sci-fit tartalmazó képek, történetek megismerése, a félelem legyőzése. Képek időrendbe állítása.	
--	--	--

	A látottak megfogalmazása viszonyyszavak és időfogalmak használatával. Hagyományos és digitális órákon az idő leolvasása. Egész óra, fél óra, perc és óra viszonya. Próbálkozás az óráról az aktuális időpont leolvasására, tájékozódásra, még hány percig tart a tanóra stb. Emberi élet, növények élete, állatok élete témában adatgyűjtés. Korosztályokhoz kapcsolódó tevékenységek, jellegzetességek gyűjtése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az idő múlásával, mérésével kapcsolatos fogalmak és szókincs. Dátum (termékeken gyártási idő és szavatosság). Az idő múlása, az elmúlással kapcsolatos fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Élőlények		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A tanuló észreveszi a természet szépségeit.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A tápláléklánc alapjainak megértése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Egyre jobban tájékozódni az őt körülvevő természeti világban. – Analógiákat találni a régi és az új ismeretek között. – Önállóan próbálni megfogalmazni a termények évszakhoz történő rendelését és analógiákat. – Gyűjteni, rendszerezni, megfogalmazni a témakörben. Osztályozni, csoportosítani a növények fajtáit. – Ismerni és gondozni a környezetében lévő növényeket.	<i>Ismeretek</i> Az élő környezet. <i>Növények</i> – A növények hatása életünkre (jó levegő, vitamin, állatokat táplál, melyeket mi eszünk meg). – A növények fejlődése, a fejlődés feltételei. – A fa részeinek bemutatása, lombos, tűlevelű, lombhullató, örökzöld fa fogalmának kialakítása. – Gabonafélék megismertetése, felhasználása. – Gyümölcsök, zöldségek,	<i>Ének-zene:</i> növényekkel, állatokkal kapcsolatos dalok, zeneművek. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> növény- és állatábrázolások különböző technikákkal.	

– Ismerni és felsorolni a már tanult jellemzőket. – Igeköötös igét használni. – Kérdéseit bővített mondatokkal feltenni. – Gondolatait érthető mondatokkal kifejezni. – Hosszan figyelni egy-egy dologra. – Legyenek a tanulónak ismeretei az állatkert állatairól, ismerje fel azokat könyvekből, filmen. – Tudjon állatjelmezben tulajdonságokat megjeleníteni, hangokat utánózni. – Számoljon be a kedvenc háziállatról.	- gabonafélék felhasználása, tárolása, tartósítása. – Szobanövények ápolása. – Az eddig tanultak elmélyítése, rendszerezése. – Földünkön élő változatos növényvilág. – A növények létfontosságú tulajdonságai (oxigéntermelés). <i>Állatok</i> – Háziállatok fogalmának bővítése. – Ház körül élő állatok csoportosítása (hasznos, káros). – A felsorolt állatok tápláléka, életmódja, haszna. – Vadon élő állatok, erdei, mezei, vízi állatok, ragadozók. – Hobbiállatok. – Csoportosítás kültakaró, táplálkozás, szaporodás, élőhely szerint. – Más földrészek állatai. – Mesék, dalok, versek az állatokról. <i>Tevékenységek</i> Élő és élettelen megbízható differenciálása. Képválogatás, csoportosítás főfogalmak alá. Erdei sétán a tanuló megfigyeli, tapintja a fák részeit. Összehasonlítás, különbségek megállapítása. Tanórán tapasztalatai, emlékei szerint főfogalom alá rendez, csoportosít. Fogalomhoz megfelelő képet rendel. Filmen, vagy a természetben megfigyeli a zöldségek, gyümölcsök betakarítási módját, cselekvően részt vesz a munkálatokban.	
--	---	--

	Zöldségeket, gyümölcsöket, gabonaféléket megnevez, csoportosít. A fagyasztást, hűtést és tartósítást képekről vagy üzemlátogatás során megfigyeli. Filmről, képről az élelmiszerek gyártási és felhasználási módjait is megismeri. Távoli földrészek növényvilága, képek, filmek megtekintése a témában. Környezetében lévő virágokat megnevezi, részeit felsorolja, gondozza azokat. Állatkerti séta vagy kirándulás alkalmával közelről ismerkedik az állatokkal. Megtanulja élőhelyeiket, táplálkozási szokásaikat (világatlaszban az állatok élőhelyei, életviszonyai, tápláléklánc). Ház körüli állatokról személyesen, filmből, könyvből szerez ismereteket, azonosítja az élő állattal. Párhuzamot von háziállatok és élelmiszerek között. Meséket, verseket, dalokat tanul. Állatfarsang, jelmezkészítés, szerepjátékok, mesék dramatizálása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Növény- és állatvilág témakörben felmerülő fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	A tanuló alkalmazkodik a társadalmi, közösségi környezet elvárásaihoz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Körültekintő vásárlás, különbség felismerése a fontos és nem fontos árucikkek között.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok

– Egyre több áruféleséget megnevezni, főfogalom alá rendezni önállóan is. – Saját véleményét kifejezni az üzletben látottakkal kapcsolatban. – Szerepjátékban azonosulni vevővel és eladóval. – Üzletbe lépéskor a tanult udvariassági formákat, rendszabályokat betartani. – A látottakat önállóan, emlékezte alapján rendszerezni. – Ismerni a pénz fontosságát a vásárlás során. – A tanultakat készség szintjén, a gyakorlatban alkalmazni. – Türelemmel, érdeklődéssel és megfelelő magatartással részt venni a látogatásokon. – Szókincse, mondatai tükrözzék a beépült és rögzült ismereteket. – Saját véleményét kialakítani a foglalkozásokról (jó, rossz, nehéz, könnyű). – Önállóan kérni, megköszönni, elköszönni, kifogást megfogalmazni. – Megmondani kérdésre saját nevét, születési helyét és idejét. – Ismerni édesanyja nevét (legalább keresztnévét). – Kérdésre kiválasztani édesanyja külső és belső tulajdonságait.	<i>Ismeretek</i> <i>Üzletek, vásárlás</i> – Áruház látogatása, áruféleségek megnevezése, konvencionális kifejezések gyakorlása, irányítással. – Üzletekről, vásárlásról tanultak rendszerezése. – Piaclátogatás, vásári áruk, utcai árusok. – Piacok, üzletközpontok, közértek, kiskereskedések hasonlósága, különbözősége. – Rendszeres vásárlás gyakorlása az apróbb megbízatások teljesítésével. – Az önállóság fokozatos növelésével: az áru kiválasztása, vásárlás, fizetés. – Megfelel-e az áru minősége? (Csere). – A pénz értéke. <i>Foglalkozások</i> – Iskola, üzletek, intézmények dolgozói. – Szolgáltatások egymáshoz rendelése, irányítással. – További iparosok munkájának megismerése, eszközeik csoportosítása. – Szülők, testvérek munkája, foglalkozása. – TV-rádió-szerelő, varrónő, ács, villanyszerelő, hangszerjavító, cipész. – Minden munkában van szépség és hasznosság. – Személyes adatok. Születési hely, idő. Az anya leánykori neve. Lakcím. – Az anya tulajdonságainak megfigyeltetése, megfogalmazása. <i>Tevékenységek</i> Hasonlóságok és különbségek sorolása a különböző helyek	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> egyszerű háztartási munkák. Vásárlás, fogyasztóvédelem. <i>Társadalmi ismeretek:</i> felkészülés a felnőtt létre: pályaválasztás, foglalkozások.
--	---	---

	(áruház, piac, utcai árusok) között. Üzletek, áruféleségek rendszerezése, csoportosítása, minőségi kifogás megfogalmazása. Szervezett keretek között csoportos látogatás a különböző vásárlóhelyekre. Tanári kérés szerint vásárlás, fizetés. A tanult kommunikációs formák gyakorlása, szerepjátékokban megjelenítése. Az iskolai dolgozók foglalkozásának megnevezése, feladataik megfigyelése. Mindennapi életében jelenlévő ügyintézők munkájának, eszközeiknek megfigyelése: orvos, asszisztens, titkárnő, jegyeladó, buszvezető, cukrász. Eladók munkájának megfigyelése, szituációs játékokban a szerepek gyakorlása. Mesealakok foglalkozásának felismerése. Összehasonlítás jellemzők megfigyeltetése által. A költekezés megelőzése, felesleges – szükséges mérlegelése. Szervezett formában látogatja meg a különböző szakmák képviselőit, megfigyeli munkájukat és eszközeiket, kipróbálja, megtapasztalja a mozdulatokat. Kér, kérdez, megnevezi a látottakat. Képeken egyeztet, és főfogalom alá rendezi a megismert fogalmakat, tárgyakat. Név, születési hely, idő automatizált megtanulása. Édesanyja nevének megtanulása. Édesanyja külső tulajdonságait	
--	---	--

	segítségével megfigyeli, megnevezi. (Születésnap, névnap számontartása, felköszöntés). Érzelmait kifejezi szóban és gesztusaiban, mások érzelmi megnyilvánulásait észreveszi és tiszteletben tartja.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A témákkal kapcsolatban felmerülő fogalmak, szókinés köre.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	9. Ünnepek		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Mások ünnepét elfogadni, tiszteletben tartani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Külsőségeiben és tartalmában is készülődés az ünnepre.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Szívesen részt venni az ünnepi készülődésben. – Önálló feladattal készülni az ünnepre. – Himnusz hallgatása alatt vigyázzban állni. – Verseket, dalokat örömmel bemutatni az iskolában és otthon. – Örülni társai sikereinek. – Helyesen értelmezni az ünnepekkel kapcsolatos fogalmakat, megfelelő eseményekhez kapcsolni azokat, játékosan utánózni néhány jellegzetes ünnepi eseményt. – Egyre biztosabban eligazodni a különböző ünnepségek időpontja, jellege, eredeztetése tekintetében. – Az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmait gazdagítani. – Legyen megfelelő a tanuló	<i>Ismeretek</i> – Nemzeti, társadalmi, családi ünnepek csoportosítása. – Az ünnepek eredete, történetének ismertetése. – Nemzeti ünnep. Augusztus 20 (Szent István). Március 15. (Petőfi Sándor). – Mikulás, ajándékozási szokások. Karácsony. – Társak jeles ünnepeinek számontartása. – Az ünnepekhez tartozó történetek ismertetése. – Az ünnephez tartozó formai elemek betartása. <i>Tevékenységek</i> Az aktuális ünnepnek megfelelő kellékek, ajándékok készítése segítséggel. Figyelmesen hallgatja a történeteket. Képeket gyűjt és rendszerez az ünnepekkel kapcsolatban.	<i>Ének-zene:</i> ünnepi műsor. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> ajándék, dekoráció az ünnepre. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> anyagok alakítása: ajándék készítése.	

magatartása, részvétele.	Verseket, dalokat tanul és előad, csoportban, vagy önállóan. Versenyekre, vetélkedőkre készül. Nemzeti nagyjaink és az eseményekhez kapcsolódó történeteket ismer meg. Az ünnepek megnevezését és eredetét sokféle helyről, helyzetből hallgatja, nézi. Felköszöntés, gratuláció. Ajándékozás (könyvek, mesék, tárgyak, emlékek). Tevékenyen részt vesz jelképek (zászlók, díszek) készítésében. Tanári segítséggel értelmezi a helyzeteket, tárgyakat. Olvasmányok az ünnepekkel kapcsolatban. Történelmi tárgyak megtekintése, múzeumlátogatások az ünnepekhez kapcsolódóan.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Nemzet, család, hazaszeretet, ünnepélyes, Himnusz, csend, felvonulás, király, megváltó, ünnepélyesség, ajándék, költő, költemény, előadás, emlékmű, múzeum, tűzijáték, ünnep, egyház, társadalom, nemzet, történet, király, papság, kép, jelkép, korona, szent, vallások, templom, szeretet, gyűlölet, hangulat.</i>	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – kiejtését tudatosan javítani, hangerejét, beszédritmusát tudatosan irányítani. – bővítménnyel mondatot alkotni. – kérdést megfogalmazni, kérdésre adekvát választ adni. – felhívó jellegű kommunikációs megnyilvánulásokra. – a hangulati elemeket megjeleníteni beszédében. – felismerni és megfogalmazni tulajdonságokat. – felismerni, megmutatni érzékszerveit és tudja azok funkcióit. – egyszerű terítési és főzési műveletet elvégezni, azokat szavakkal, mondatokkal magyarázni, indokolni. – megbízhatóan részt venni mindennapjain a közlekedésben. – észrevételeit, szükségleteit jelezni, segítséget kérni, megköszönni. Étkezésnél, kiránduláson megfelelő magatartást tanúsít. Természeti kincseinket és néhány hasznát, jelentőségét ismeri.
---	--

	A témakör fő fogalmait beszédében megfelelően használja. A tanuló képes – segítséggel leolvasni az egész órát, használni a volt és lesz kifejezéseket az idő megállapításánál. – az elmúlással kapcsolatos történeteket megérteni. – mondanivalóját kérdések segítségével bővített mondatokkal is megfogalmazni. – főfogalom alá rendezni az állat- és növényvilág témakörökben különböző tulajdonságok alapján. – együttműködni a helyes viselkedési és magatartási szabályok tudatos betartásában. – aktív szókincset bővíteni a tanult témakörökben. – legfontosabb személyi adatait elmondani (név, cím). – a legfontosabb ünnepek jelentőségét átélni, az ünnepekkel kapcsolatos tárgyismeretét, és a fogalmak használatával beszédét gazdagítani, közös ünnepeken alkalmanként közreműködni. Himnusz hallgatása alatt vigyázban áll.
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a közösségi helyzetekben az alkalomhoz illő viselkedés gyakorlásával, tudatosításával, a jó – rossz, pozitív – negatív példák megnevezésével, szituációs játékokon, meséken keresztül, a viselkedés megítélésében az igazságosság és mértékletesség gyakorlásával, és az adott szituációnak megfelelő viselkedési szabályok alkalmazásával és megnevezésével segíti.

Megalapozza a nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a közösség hagyományainak megismertetésével, jeles képviselőinek megnevezésével és azok tiszteletére neveléssel. Elősegíti népi hagyományok, szokások, a hozzájuk kötődő tevékenységek gyakorlását, a nemzeti ünnepek, jelképek megismerését, megnevezését, jelentőségük felismerését, a magyar nemzeti kultúra megkülönböztetését más népek kultúrájától és szokásaitól.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést segíti az önállóság és önértékelítés igényének kialakítása, a társas érintkezés alapvető szabályainak megismerése (szituációs játékokon keresztül), a különböző lehetőségek közül, a tanuló igényének megfelelő választás gyakorlása, a megalapozott döntésekre nevelés, a segítség megfelelő stílusú kérésének és elfogadásának megválasztása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése megvalósul az önkifejezés erősítésével, különböző kommunikációs technikákkal az igények kifejezésében (véleményalkotás tanulása), az érzelmeken uralkodás lehetőségének és képességének megismertetésével, a szociális kapcsolatok megfelelő formáinak gyakorlásával, a közösség értékeinek megismerésével, elfogadásával.

A családi életre nevelést a társas kapcsolatok kialakítása, kezdeményezése, szituációs játékokkal a családban betöltött szerepek gyakorlása, a családi ünnepek és események, jelentős évfordulók, rokoni kapcsolatok megismerése, megnevezése, ünnepi készülődések tervezése, a meghívások, köszöntők, gratulációk gyakorlása támogatja.

A tantárgy tanítása a testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges életmód (táplálkozás, sport, személyes higiéné) alapvető szabályainak/jellemzőinek megismertetése ismeretterjesztő médiumok (könyvek, cd-k) segítségével, az ismeretek megnevezésével a testi és lelki egészség, helyes és helytelen szokások köréből és a test és lélek érzéseinek adekvát kifejezésekkel és fogalmakkal történő megfogalmazásával vesz részt.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kompetenciaterület fejlesztését szituációs játékokon keresztül a segítségnyújtás szükségességének és módjainak felismertetése és gyakoroltatása, a közösség tagjainak kommunikációs jelzéseire figyelés, megfelelő formájú kapcsolattartás és a közösségi munkában feladatok vállalása erősíti.

A fenntarthatóság és környezettudatosság céljait a környezetet megóvó magatartásra és tevékenységre neveléssel, a környezetvédő tevékenységek felismerésével, megnevezésével (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság) segít elérni.

A pályaorientáció alakítása a munka világának megismerésével – saját életlehetőségek, pályaelképzelés reális felmérésével és a társadalmi munkamegosztás területeinek és fogalmainak, valamint a szakmák tevékenységeinek rendszerezésével valósul meg.

A gazdasági és pénzügyi nevelést a tantárgy a pénz – munka összefüggéseinek megismertetésével, a családi élet, munkahely, foglalkozások témaköréből vett kommunikációs témák feldolgozásával segíti.

A tantárgy segíti az infokommunikációs eszközök megismerését, rendeltetésszerű használatát, az érdekes műsorok, programok céltudatos válogatását, a nyilvános és bizalmas információk megosztása közötti különbség felismerését. Óv a túlzott információadástól, és segíti a megszerzett ismeretek hitelességével és elfogadásával kapcsolatos kétségek felismertetését a médiatudatosságra nevelés területén.

A tantárgy támogatja a tanulás tanítását az egyénre szabott értékelési és motivációs módszerek alkalmazásával történő ösztönzéssel, és az ismeretek (tananyag) iránti érdeklődés felkeltésével, elsajátításával. Fejleszti a környezettel való kommunikációs kapcsolatban a folyamatos érdeklődést, az önellenőrzés és javítás iránti igényt.

Az anyanyelvi kommunikáció a tanuló képességeihez és lehetőségeihez mérten fejlődik az önkifejezés minél gördülékenyebb, pontosabb megjelenítésével, a társak kommunikációs jelzéseinek figyelésével és megértésével, a kommunikációs jelzések egyre pontosabb, érthetőbb, tisztább, lehetőség szerint beszéddel kísért megjelenítésével, valamint a nonverbális jelek, gesztusok, képek, piktogramok értelmezésével és használatával.

A természettudományos és technikai kompetenciát a testi, érzékszervi élmények, érzések megfogalmazására való képesség, a társakra és jelzéseikre figyelés, a környezet veszélyeinek felismerése és azok megfogalmazása fejleszti.

A digitális kompetencia fejlesztését az IKT-eszközök közötti eligazodás, felhasználásuk módjának megértése és gyakorlása, a szabadidő hasznos és szórakoztató eltöltésének módszerei, a választás szempontjainak megismerése, gyakorlása segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia területén a tantárgy keretében megvalósul a közösség tagjaival történő együttműködés és kooperációs készség gyakorlása, a szociális beilleszkedéshez szükséges készségek, képességek fejlesztése, felkészítés a szakiskolai közösségbe történő beilleszkedésre, a felnőtt lét szerepeire és a konfliktushelyzetek megoldásához szükséges technikák elsajátítására és gyakorlására.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlődését segíti a célok kitűzése, megfogalmazása, a lehetőségekhez képest önálló tevékenységek igényének felismerése, a kitűzött célok elérése érdekében lényeges kapcsolatfelvétel gyakorlása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület megerősödik a versek, mesék mozdulatokkal kísérésével, életszerű szituációk eljátszásával, a tiszta, választékos beszédre törekvéssel.

A hatékony, önálló tanulás fejlesztése az önálló kérdezés, felvilágosítás-kérés gyakorlásával, valamint a közös munkában történő együttműködéssel, a feladattartás és kitartás gyakorlásával valósul meg.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés. Anyanyelv	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	A tanuló megnevezései egyre pontosabbak, szókincsét aktivizálja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az elsajátított és a begyakorolt udvariassági formulák használata.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Hangerőt szabályozni, suttogni, súgni. – Szókincs bővítése és pontosítása. – Szavakat értelmezni szövegösszefüggésben. – Nyelvtani ismeretek bővítése és rendszerezése. – Analóg mondatokat alkotni. – Önmagát és környezetét reálisan értékelni. – Törekvés érthető, összefüggő beszédre.	<i>Ismeretek</i> – Artikulációs ügyesítés. Kiejtés javítása. – A hang közvetítő szerepe: hanghordozás változtatása, a közlés tartalma közötti összefüggés. <i>Hangtan:</i> – Hangok – magánhangzók (rövid, hosszú párok). – Mássalhangzók: egyjegyű-kétjegyű, rövid-hosszú. <i>Szótan:</i> – Főnév (személyek és tárgyak nevei), ige (cselekvések megnevezése), melléknév (tulajdonságok). – Határozószó (viszonzavak). – Melléknevek fokozása. Alap- és közép fok. Három változó jellemzése, a felső fok gyakorlása. <i>Igeragozás:</i> – Egyes szám, többes szám. Személyes névmások, személyragok. – Igeidők: jelen-, múlt- és jövő idő. A „fog” ige használata. <i>Mondattan:</i> – Kijelentő mondat, kérdő	<i>Ének-zene:</i> ritmus- és hallásfejlesztés. <i>Olvasás-írás:</i> betűtanítás, ábécébe rendezés.

	mondatok. – Bővített és összetett mondatok. – Állító és tagadó mondatok. – A magán és közéleti kommunikáció tipikus helyzetei, kifejezőmódjuk. <i>Tevékenységek</i> Artikulációs gyakorlatok. Különböző hangnemű beszéd azonos tartalommal (unott, érdeklődő, gúnyos, gyűlölködő stb.), hanghordozás és tartalom kapcsolata. Magánhangzók, rövid-hosszú párok megkülönböztetése. Hangok – betűk csoportosítása változatos szempontok szerint. Az ábécé ismerete, nevek névsorba rendezése. Tulajdonnevek (emberek neve, városok neve stb.) gyűjtése, helyesírása. Cselekvések megnevezése. Igeidők használata egymás után, egymáshoz kapcsolva. A múlt, jelen és jövő összefüggéseinek felismerése. Térbeli- és időbeli viszonyok meghatározása. Két tárgy, személy összehasonlítása. Három tárgy vagy személy összehasonlítása. Képekről szógyűjtés, mondatalkotás adott szóval. Szókincs- és témavariációk eltérő helyzetekben. Kijelentő mondatok átalakítása kérdővé, válasz a kérdésre. A cselekvést értékelő kérdésre állító, a valóságnak nem megfelelő kérdésekre tagadó mondatok szerkesztése. Élőben és magnetofonról hallgatott beszédmódok	
--	---	--

	értékelése: motyogás, halk, hangos, érthető beszéd, hadarás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hanghordozás, kiabálás, suttogás, sűgás. Nyelvtani megnevezések. Magánélet, közélet körébe tartozó kifejezések. A gyakorolt nyelvtani formulákhoz kapcsolódó egyszerűsített kifejezések.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Társadalmi érintkezési formák		Órakeret 80 óra
Előzetes tudás	Helyes viselkedésmódok ismerete és betartása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Törekvés a kulturált, ápoltság megjelenésre, társas helyzetekben adekvát viselkedésre és kommunikációra.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Felismerni és megváltoztatni a rossz szokásokat. – Tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. – Megítélni a látott helyzetek motivációját. – A helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a helyes viselkedést a gyakorlatban alkalmazni. – Az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben.	<i>Ismeretek</i> Viselkedésmódok elemzése és megbeszélése. – Testtartás: (pl. Himnusz alatt), beszélgetés során (zsebre tett kéz, vállrángatás) – Ülés: a leülés és felállás udvariassági rendje, az ülés módja (szétvetett lábak, zárt lábak, székről lecsúszva, asztalra felrakva stb.) – Járás: a közlekedés módja csoporttal, párban, egyedül. – Tekintet: iránya beszélgetés közben (szemkontaktus, bámulás stb.). – Mimika: grimasz mások megnyilvánulása közben. – Gesztikulálás. – Távollágtartás: a beszélgetés távollága ismert és ismeretlen személynél, átkiabálás az utcán, valakinek a feje felett). – Érintés: az érintés árnyalatai (kéz a combra, hátba ütés, fenékre csapás, csók arcra, homlokra, szájra stb.). – Megszólítás – Köszönés – Bemutatkozás: korosztály – fiatalabb, idősebb, és nemek	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> vásárlás, közlekedés, vendégség. <i>Társadalmi ismeretek:</i> felkészülés a felnőtt életre: jó és rossz elkülönítése.	

	szerinti különbségek figyelembevétele. – Viselkedési szokások megbeszélése, elemzése. Az alkalmazkodás, beilleszkedési szokások kidolgozása, begyakorlása. – Köszönési módok megbeszélése (kinek, mikor, hogyan). Integetés, mint köszönési forma. – Kézfogás. Puszi. – Bemutatkozás – bemutatás. – Megszólítás (ismerős – idegen, fiatal – idős). – Beszélgetés társaságban, véleményalkotás, tanácskérés, kérdezés. – Vendégségben. – Vendég hívás, köszöntés, búcsúztatás, kínálás. – Ajándék átadás és átvétel. – Ajándék kiválasztásának szempontjai. – Mozi, színház, koncert, táncos rendezvény látogatása. – Felkérés táncra, elköszönés, udvarias visszautasítás. <i>Tevékenységek</i> Helyzetgyakorlatok, látott esetek (fotó, videó) a témákkal összefüggésben. A felsorolt helyzetekre rövid történetek eljátszása, a helyes és helytelen viselkedés elválasztása. Iskolai helyzetekben a viselkedésmódok gyakorlása. A már gyakorolt viselkedési szokások átisméltése, gyakorlása szituációkban. A helyzetek megbeszélése, a helytelen viselkedés javítása. A köszönés módja és a köszönő felek közötti viszony megbeszélése. Bemutatkozás módja – a felek	
--	--	--

	közötti viszony szerinti változatok gyakorlása. Helyzetgyakorlatok. Illő öltözet, ruhatár használata, jegy bemutatása, hely megkeresése, helyes viselkedés előadás alatt (pl. nincs zörgés zacskóval; viselkedés idegen szomszédal).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Félszeg, tolakodó, bizalmaskodó, tisztelet. A témák feldolgozása során felmerülő fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	7. Előkészület a felnőtt életre		Órakeret 54 óra
Előzetes tudás	A helyes – helytelen elkülönítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Óvatos viselkedés kapcsolatok létesítése során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– A tárgyalt eseteket megérteni. – A tanuló erkölcsi érzéke helyesen működjön. – Észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást. – Személyes véleményt alkotni. – Összinté kapcsolatot kialakítani az általa kiválasztott felnőttel. – Gondjait megosztani. – Ismeretlen helyzetekben helyes viselkedési formát választani.	<i>Ismeretek</i> Konfliktushelyzetek felismerése, megoldási módok kitalálása. – Boltban vásárol, de nem elég a pénze az áru megvásárlására (mit tegyen?). – Az utcán leszólítja valaki (hogyan reagáljon?). – Húsvéti locsoláskor alkohollal kínálják (mit tegyen?). – Aktuálisan előforduló konfliktushelyzetek megbeszélése. – Gyermekkönyvek, filmek, ifjúsági filmek részleteiben megjelenő konfliktusok megoldása saját vélemény alapján, és a filmen. – Magán- és hivatalos jelleg elkülönítése. – Ismerkedés: bizalom, bizalmatlanság. – Hol, kivel közölhetem személyes adataimat?	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> vásárlás, közlekedés, vendéglátás, orvosi vizsgálat. <i>Társadalmi ismeretek:</i> állampolgári ismeretek, hivatalos dokumentumok használata.	

	(Önkormányzat, orvosi rendelő, rendőrség, iskola.) – Személyes adatok és iratok kezelésének módja. – Hol, mikor, hová, kinek a kérésére írom alá a nevemet? – Segítségkérés – személyi segítő. <i>Tevékenységek</i> Képek alapján adott szituációk felismerése, a probléma elemzése, megoldás keresése. A lehetséges megoldások eljátszása után a helyes megoldás kiválasztása, indoklása. (Ismert sorozatokból részletek, a Kockásfülű nyúl című rajzfilm epizódjai, Frakk-filmek, Magyar népmesék). Választás, megkülönböztetés (kinek szóló információt hallasz?). Szituációs gyakorlatok a személyes iratok használatára (személyi igazolvány, bérlet, diákigazolvány, bankkártya, lakcím, lakáskulcs). Előfordulható helyzetek a helyes és helytelen cselekvésre. Helyzetgyakorlatok. Probléma megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Irigység, füllentés, becsapás, lopás, konkrét helyzetekben felmerülő kifejezések és fogalmak tisztázása.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	8. Társas kapcsolatok	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	A tanuló szerepjátékokban jellemző tulajdonságokat megjelenít.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Együttműködés a társakkal barátságos, befogadó közegben.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Helyesen használni az elsajátított és begyakorolt udvariassági formulákat. – Törekedni a nyílt, őszinte kommunikációra. – Tudni, hogy mit tehet a tanuló mások előtt és mit nem (pl.: diákszerelem megnyilvánulásai).	<i>Ismeretek</i> Kapcsolatok az osztályközösségben: – Barát – haragos. – Felnőtt – tanuló. – Az átlagos érintkezés formái (udvariassági formulák). Kapcsolatok az intézmény helyszíneivel: – Tanárok, irodai dolgozók (ebédbefizetés, könyvtárhasználat, üzenet átadása). – Karbantartók, konyhai dolgozók, portaszolgálat (segítség kérése, üzenet átadása, együtt dolgozás). A nemek közötti kapcsolat: – A fiúkra és lányokra jellemző viselkedési módok szabadidőben és munkában. – Párkapcsolatok az iskolában. Diákszerelem. Nonverbális kommunikáció és illemszabályok: – Arcmimika differenciált észlelése. – Lelkiállapot kitalálása arckifejezésből, az esetleges okok feltárása. – Szemmel, fejmozdulattal, mimikával, kézzel kifejezett utasítás közlésének és megértésének gyakorlása. – Külső megjelenés eltérő helyzetekben. Reakció. – Képek, ábrák, szimbólumok, szituációk információinak megértése (postán, közintézményben). – Különböző társasági körök. – Osztályközösség, iskolai barátok, az intézmény dolgozói, családtagok, gyermekek, fiatalok más	<i>Társadalmi ismeretek:</i> önismeret, társas kapcsolatok. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> piktogramok értelmezése. <i>Környezetismeret:</i> az emberi test; egészségvédelem.

	intézményekből. – A telefonálás illemszabályai. – Viselkedés kötött és kötetlen élethelyzetben (szabadidőben). – Ápoltság, rendezettség, célnak megfelelő öltözködés (sporthoz, ünnepre stb.). <i>Tevékenységek</i> A helyes viselkedés és kommunikációs formulák elsajátítása és gyakorlása játékos szituációkban. Társakra jellemző belső tulajdonságok összegyűjtése, csoportosítás nemek szerint. Grimaszok rögzítése, különböző arckifejezések megfigyelése tükör előtt. Egymás arckifejezésének utánzása. Arckifejezés, testtartás elemzése fotók, illetve videófelvevételek alapján. Megadott lelkiállapot megjelenítése arccal, testtel. Tágabb környezetében adódó helyzetek, képek, ábrák stb. megértése (piktogramok, közlekedési táblák stb.). Személyes tapasztalatok, saját kapcsolatok feltérképezése. A másik nemmel szembeni viselkedés alapszabályainak állandó megbeszélése. Elfogadható és nem megengedhető tényezők elemzése egy kapcsolatban. Telefonálás gyakorlása mesterségesen kialakított és valós helyzetekben. Viselkedés kötetlen helyzetben: köszönés, hangoskodás, öltözködés, tisztálkodás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Barát, barátságos, ellenség, ellenfél, barátságtalan, elutasítás, elutasító, szeretet, szerelem, intimitás, szigorú, ideges, gondterhelt, vidám, alkalom, ápoltság, rendezett,	

	kezelési útmutatók ábrái, közlekedési táblák.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	10. Médiaismeret	Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	Helyes, helytelen elkülönítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Egyensúlyra törekvés a szabadidő eltöltése során.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek– tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni. – Kedvenc műsorát kiválasztani és figyelemmel kísérni. – Helyesen viselkedni a könyvtárban. – A papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni. – Tudni: a könyv és folyóirat érték, kímélni kell! – Baleset- és rongálásmentesen használni az eszközöket a megszabott keretek között. – Egyensúlyra törekedni a szabadidő eltöltése során. – Törekedni az önkorlátozásra.	<i>Ismeretek</i> – Tömegkommunikációs műfajok és eszközök közötti tájékozódás. – Írott kommunikáció: (szórólapok, műsorújság, reklám, időjárás-jelentés). – Elektronikus hordozók (számítógép, tv, videó, DVD, CD, játékok) használata (lejátszás, be-, kikapcsolás, működtetés). – Kisközösségi kommunikáció alapvető helyzetei, magatartásformái. – Könyvtárhasználat. A kívánt könyv, kiadvány megkeresése, kiválasztása. – Írott kommunikáció áttekintése: szórólapok, reklámok, terméktájékoztatók, korosztálynak megfelelő újságok, folyóiratok áttekintése. – Mindennapos, szokásos médiahasználat (rádió, TV). – A műsorok kiválasztásának szempontjai (pl.: korosztályos ajánlás, időpont, családi időbeosztás stb.). – Véleményalkotás, vitakészség alakítása. <i>Tevékenység</i> Műsorújság használata (időpont,	<i>Információs eszközök használata:</i> DVD, CD lejátszása, célzott internethasználat. <i>Olvasás-írás:</i> értő olvasás. <i>Társadalomismeret:</i> tanulmányi séta, intézménylátogatások.

	műsor keresése). A kívánt eszköz kiválasztása, működtetése. Szerepjátékok: iskolai hírek, családi hírek. Hang nélkül, csak mimika és testbeszéd alapján kitalálni a hírek tartalmát (szomorú, vidám, semleges hír: baleset bejelentése, sportgyőzelem, időjárás-jelentés stb.). Cím, író szerinti keresés – az ábécérend szerinti tájékozódás. A termékek áttekintése, téma keresése, az olvasottak rövid összefoglalása (pl. hogyan ajánlanád társaidnak az adott cikket, miért érdekes az adott információ?). Hangkazetta, CD, DVD, videó, számítógép működtetése önállóan, felügyelettel. Műsorújságból a kívánt program kiválasztása, az időpont megjegyzése, a látottak megbeszélése, kritika megfogalmazása (tetszett, nem, miért?).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A médiában használatos szófordulatok, kifejezések. A használat során előforduló kifejezések és fogalmak. Olvasójegy, tagdíj, katalógus, kölcsönzési idő lejár, hír, tájékoztató, készlet erejéig érvényes, tartalomjegyzék, előfizetés, ingyenes lap.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – verbális közlésre (organikus akadályozottság esetén nonverbálisra). – mondatbővítményeket és múlt időt használni, kifejezni magát bővített mondatokkal, mellékneveket, határozószókat, igekötőket használni spontán beszédében. – helyesen használni megtanult nyelvtani formákat, tiltó mondatokat fogalmazni. – megérteni a tárgyalt eseteket, észrevenni a helytelen viselkedést, indokolni a választott megoldást, helyes erkölcsi érzéke kialakult. – a tájékozódáshoz, problémamegoldáshoz, feladata elvégzéséhez segítséget kérni, elfogadni és hasznosítani. – elsajátítani a szociális beilleszkedéshez szükséges készségeket,
---	--

	képességeket, tiszteletben tartani és érzékelni a személyes tér határait. – ön maga és mások viselkedését igazságosan megítélni. – önmagát és környezetét reálisan értékelni. – önkifejezéséhez verbális és nonverbális közlési formákat használni. – személyes véleményalkotásra. – hétköznapi helyzetekhez adekvát megnyilvánulással viszonyulni, ismerni és alkalmazni a társadalmi együttélés normáit. – a helyes és helytelen viselkedést megnevezni, indokolni, és a gyakorlatban alkalmazni. – őszinte kapcsolatot kialakítani, gondjait megosztani az általa kiválasztott felnőttel. – az interakciós fél érzelmeinek, gesztusainak, igényeinek felfogására, kerülni a feltűnő, oda nem illő viselkedést. A testbeszéd információközlő értékét ismeri, képes válaszreakciókra, érzelmein uralkodik. A tanuló képes – az elsajátított viselkedésmódok szerint kulturált módon kapcsolatot tartani egyszerűbb helyzetekben. – megérteni az ábrák, szimbólumok, szituációk információit, egyszerűbb szókincsű írott anyagból a lényegét megérteni. – az önkorlátozásra a szórakoztató elektronikai eszközök használatakor, és az életkori kööttségeket figyelembe venni műsorválasztás során. – a valóságot és a virtuális valóságot elkülöníteni. – kiválasztani és figyelni kedvenc műsorát. – megfelelően viselkedni a könyvtárban, a papíralapú termékeket helyesen, kímélően használni.
--	--

OLVASÁS – ÍRÁS

A tantárgy célja, hogy megalapozza és fejlessze az olvasás-írás elsajátításához és gyakorlásához szükséges alapkészségeket és a fogalmi gondolkodást, fejlessze a kommunikációs képességet, a grafomotorikát és az artikulációt.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló esetében a pedagógusok feladata elérni, hogy az életkornak és az egyéni képességeknek megfelelő olvasási és írási technikák folyamatos fejlesztésével és alkalmazásával a tanuló legyen képes az információkat elemi szinten megszerezni, átadni, legyen képes könnyen érthető, rövid szöveg elolvasására, értelmezésére, néhány egyszerű gondolat leírására egyre kevesebb segítséggel.

5–6. évfolyam

A tantárgy jelentős szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a feladattudat és a feladattartás fejlesztésében, a helyes viselkedési szabályok megerősítésében és megtartásában,

a tanuló saját és mások munkájának megóvására vonatkozó törekvésének kialakulásában, megbecsülésére nevelésében, valamint türelemre és kitartásra ösztönzésében.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés fejlesztését a magyar és az idegen nyelv közötti különbség felismerése, a téri orientációs ismeretek bővítése, a magyar népi mondókák és közmondások megismerése segíti.

A családi életre nevelést segíti a saját név felismerése, a családtagok nevének ismerete, vezetéknév és utónév azonosságainak és különbségének és ezek okainak tisztázása, valamint egyszerű köszöntő szöveg írásával felkészülés az aktuális családi ünnepekre.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést megalapozza a tanuló hivatalos személyi adatainak és azok alkalmazásának megismerése, az aláírás jelentőségének megtanítása.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlődését segíti az aktív és passzív szókincs bővítése, a tudatosabb, tartalmilag pontosabb, nyelvtanilag helyes beszéd kialakítása, az érzések, gondolatok szóban történő kifejezése, a közösségi szabályok írásos és rajzos jelzéseinek felismerése és az irodalmi művek megismerése iránti igény felkeltése.

A digitális kompetencia fejlődését segíti a tájékozódás a számítógép billentyűzetén, a tanult betűk kikeresése, írásuk gyakorlása és a leggyakoribb számítógépes jelzések megismerése.

A hatékony, önálló tanulás megvalósul az új információk és ismeretek elsajátításával, az érdeklődés fenntartásával az írásos információk megértésére.

Kulcsfogalmak/ Fejlesztési cél	1. Beszédfejlesztés		Órakeret 15+12 óra
Előzetes tudás	Tagolt beszéd, motiváció a kommunikációra.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vizuális és verbális emlékezet fejlesztése. Gondolatok, szavak kifejezése verbális vagy nonverbális jelekkel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
- Folyamatos, nyugodt, érthető beszéd, hibák spontán javítása. - Egyénileg és csoportosan fellépni az iskolai ünnepélyeken. - Beszámoló átértékelése eseményekről. - Legfontosabb adatait ismerni. - A kérdés és felelés formai- és tartalmi követelményeit betartani. - Mondanivalót minél pontosabban kifejezni.	<i>Ismeretek</i> - Helyes artikuláció gyakorlása, hanglejtés, hangerő, stílus. - Mondatalkotás megadott szóval, mondatalkotás képről. - Szókincsbővítés. - Személyi adatok gyakorlása. - Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. - Mondat befejezése, kiegészítése. <i>Tevékenységek</i> Logopédiai gyakorlatok. Légzőgyakorlatok. Szappanbuborék fújása. Tematikus szógyűjtés,	<i>Kommunikáció:</i> logopédiai feladatok, vers, rövid szöveg kifejező előadása közönség előtt. <i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás, légzőgyakorlatok.	

	mondatalkotás adott szavakból. Eseményképhez történet kitalálása, majd elmondása közösen. Teljes nevének, lakcímének másolása. Mondat bővítése újabb és újabb bővítményekkel. Mondat többféle befejezése. Versek, mondókák hangsúlyozása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Különböző kedélyállapotok. Napló. Személyi adatok. Régen, most, majd (igeidők). Kérdő névmások. Kérdezés és felelés, társalgás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Térorientációs gyakorlatok		Órakeret 15+12 óra
Előzetes tudás	Alak – háttér elkülönítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás táblázatban. Az önállóság, megbízhatóság, feladattudat erősítése.		
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– A tanuló ügyességének megfelelő játékokat tudatosan (nem próba-szerencse alapon) kirakni. – Az árnyaltabb helymeghatározásokat megérteni és alkalmazni. – Téri relációkat megfogalmazni többféleképpen. – Helymeghatározásokat elvégezni különböző pontokhoz viszonyítva. – Szabályokat megérteni, keresztretjtvényt önállóan kitölteni. – Függőlegesen írt feliratot felismerni, összeolvasni.	<i>Ismeretek</i> – Téri helyzetek transzformálása síkra. – Puzzle kirakása. – Távolság becslése, ellenőrzése. – Játékos feladatok. – Helymeghatározások. – Tájékozódás 4x4-es táblázatban. <i>Tevékenység</i> Tájékozódás az iskola alaprajzán. Útvonal együttes bejárása, berajzolása. Elem helyének megkeresése, forgatás, illesztés. Tárgyak elhelyezése közelebb, távolabb. Tűz-víz játék. Tárgy elrejtése, megtalálása.	<i>Mozgásnevelés:</i> téri tájékozódás. <i>Számolás-mérés:</i> tájékozódás: térirányok, alaprajz, viszonyítás.	

	Egyszerű ábrák rajzolása a megfelelő helyre. Térbeli helyzetek megfigyelése, megfogalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Le-fel, jobbra-balra (közlekedés). Csere, helycsere. Közel, távolabb, innen, túl... Oszlopok, sorok számozása, sorok, széle, közepe, önálló munka, önálló ellenőrzés, türelem, kitartás, vízszintes és függőleges feliratok, keresztrejtvény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Betűtanítás (ö, ő, c, é, k, ü, ú, f, b, z, d, j, n, h, sz, r, g, ny)	Órakeret 60+12 óra
Előzetes tudás	Hibakeresés, különbségek észrevétele.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Betűismertetések, szóképzés (szűkítés, bővítés) műveleteinek végzése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Az új betűt felismerni, írni, és összeolvasni a korábban tanultakkal. – Szavakat analizálni, betűket kapcsolni, összeolvasni. – Munkákat ellenőrizni, hibákat megtalálni, és megfelelően javítani segítséggel. – Szavak jelentésmódosulásait észlelni, és a változást megfogalmazni. – Tulajdonnevek és köznevek közti különbséget megérteni. – Írásjeleket tudatosan használni írás és olvasás során. – Érdeklődni a környezet iránt, önállóan tájékozódni; „felfedezések” a térképen. – Fejtörőket, rejtvényeket megoldani.	<i>Ismeretek</i> – Új betű ismertetése. – Szótagok, szavak kirakása. – Hiányzó betűk, szótagok pótlása. – Két szótagú szavak írása. – Nevek, mondatkezdő betűk jelölése. – Mondatvégi írásjel. – Játék a betűkkel. <i>Tevékenység</i> Betű kiemelése, hangoztatása, írása, olvasása, kapcsolása. Azonos szótaggal kezdődő szavak gyűjtése, értelmezése. Szavak kirakása közösen, minta után, diktálásra, önállóan. Hiányzó betűk, szótagok felfedezése, pótlása. Szavak másolása, diktálás után írása, hibák észrevétele, javítása. Szavak kiegészítése raggal, jellel (szavak értelmének megváltoztatása).	<i>Kommunikáció:</i> szókincs-bővítés, szógyűjtés. <i>Ének-zene:</i> ritmizálás. hallásfejlesztés.

	Újságban, könyvben nagybetűk keresése. Írásjelek megfigyelése. Kérdő mondatok alkotása. Felkiáltójel, kettőspont alkalmazása, írása. Nagybetűk keresése újságban, könyvben. Városok nevének gyűjtése a térképről. Anagramma kirakása (reték, teker, keret stb.), valamennyi változat leírása emlékezetből. Keresztrejtvény, találós kérdés stb.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szavak tartalma, alakja. Azonos alakú szavak, rokon értelmű szavak. Szavak igeekötővel, kezdő szótag, végződés. Szabály (mit írunk nagybetűvel?). Tulajdonnevek írásának szabályai. Mondat meghatározása, fajtái. Különböző érzelmek. „Miért?” (Szomorú, sír, vidám, nevet stb.). Törd a fejed! Ki tud többet? –vetélkedő.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Olvasás		Órakeret 50+12 óra
Előzetes tudás	Szöveg szó szerinti megértése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írásjelek figyelembevételével olvasás. Kijelentés, kérdés, kérdés megkülönböztetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– 3-4 betűs szót kirakni és leírni hallás után. – Tömondatok (szükség esetén segítséggel) olvasni. – Szövegeket megtanulni, felmondani. – Rövid mondatot önállóan olvasni, értelmezni. – Pont, kérdőjel, felkiáltójel értelmezése. – Képsorról összefüggő mondatokat alkotni. Önálló munkavégzés, reális önértékelés. – Ok-okozati viszonyokat,	<i>Ismeretek</i> – Hangok és betűk egyeztetése. – Szavak olvasása, szókép és tárgyak egyeztetése. – Versek, mondókák, szövegek tanulása. – Rövid mondatok olvasása, értelmezése. Kijelentő, óhajtó, kérdő mondat. – Eseményképek sorba rendezése, magyarázása. – Összetett mondatok befejezése „pedig”, „de”, „mert” kötőszavak után. – Feliratok olvasása az utcán.	<i>Számolás-mérés:</i> összefüggések felismerése.	

összefüggéseket felismerni. – A település, lakóhely ismert épületeinek feliratait elolvasni.	<i>Tevékenységek</i> Hangok alapján betűk kirakása. Szavak, tárgyak és képek egyeztetése. Kétszavas mondatok olvasása, alkotása, értelmezése mondatvégi írásjel figyelembe vételével. Hallás után tanult vers írott formájában betűk, szavak keresése. Kérdések feltevése egymásnak az olvasmánnyal kapcsolatban. Cselekvések megnevezése, időrendjük megállapítása. Egyeztetések a tanterem tárgyaival, tárgy- és szóképekkel. Hibás állítások javítása, félmondatok értelmes összeillesztése. Ismert utcanevek, üzletek, középületek nevének olvasása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kösd össze! Karikázd be! Utasítások. Hang – betű. Szó, mondat, pont, nagybetű. Múlt, jelen és jövő idejű cselekvések. Előbb, később, ok, előzmény, következmény. Hely, helyszín (Válaszok hol?” kérdésre, helymeghatározások – szóvégzódések (helyragok).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Írás		Órakeret 70+12 óra
Előzetes tudás	Látási diszkrimináció, nagyságkonstancia.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kis- és nagybetűk differenciálása. Különböző betűalakok azonosítása (írott, nyomtatott betű).		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– A betűk írása során a tanuló figyelmét, önállóságát, feladattudatát, kitartását és koncentrációkészségét fejleszteni. – Rendezett füzet, javuló betűformák önálló feladatvégzéskor.	<i>Ismeretek</i> – Betűk írása sorközbe, vonalrendszerbe. – Szavak másolása. – Írás, diktálás után. – Rövid mondatok másolása. – Puzzle kirakása.	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> vizuális ábrázolás.	

– Türelmes, kitartó feladatmegoldás. – Rövid szövegből egy-egy mondat kiemelése, értelmezése. – Olvasmány tartalmának elmondása kérdések segítségével.	– Kezdőbetűk jelölése. – Rövid olvasmány olvasása, értelmezése. <i>Tevékenységek</i> Betűformák gyakorlása. Meghatározott szó keresése könyvből. Másolás, ellenőrzés, javítás. Mondat diktálása szavanként, visszaolvasása mondatként. Másolás tábláról, megjelölt mondat másolása könyvből. Hiányos mondat kiegészítése szóban. Elemek egyenkénti megfigyelése, beillesztése önállóan. Mondat hangsúlyozása és megfelelő írásjel alkalmazása. Több mondatos olvasmány váltott olvasása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Névelő. Mondat fajtái: . ? ! alkalmazásai. Mondat szabályai szóban, írásban. Mondat eleje, vége. Tartalom, szereplők. Betűk, szavak, sorok távolsága. Szabályos, szabálytalan formák. Se több, se kevesebb!	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Értő olvasás	Órakeret 50+12 óra
Előzetes tudás	Bővülő szókincs.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szavak, szövegek képhez rendelése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Események összefüggéseit megérteni és elmondani saját szavaival. – Feliratokat értelmezni kis segítséggel. – Az áruajták értékét összehasonlítani segítséggel. – Ételreceptből alapanyagokat, mennyiségeket kiemelni rákérdezésre.	<i>Ismeretek</i> – Rövid történet olvasása, értelmezése. – Utcai feliratok, eligazító táblák. – Információk, hirdetések. – Ételreceptek. <i>Tevékenység</i> Történet olvasása, értelmezése	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> feliratok, használati utasítások, ételreceptek olvasása, értelmezése.

	mondatonként és egészében. Séta közben feliratok, plakátok, hirdetések olvasása. Árukatalógus nézegetése, olvasgatása, termékek csoportosítása. Árak összehasonlítása. Zacskós leves készítése a leírt útmutató alapján, a leírtak betartása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Termékek, események, időpontok, olcsó, drága, hozzávaló, főzési idő, forrás, keverés, lassú tűzön.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló személyi adatait biztosan ismeri. Képes a helyzetnek megfelelő bővített mondatokat, kérdéseket, válaszokat alkotni. Képes saját helyzetéhez képest relációkat megfogalmazni. Képes felismerni, kimondani a tanult betűket, szótagokat alkotni és leírni azokat diktálás után is. Képes szavak elemzésére, betűkártyával való kirakására, másolására, hiányzó betűk pótlására. Képes önállóan szavakat, rövid mondatokat kiolvasni. Képes rövid mondatokat alkotni és leírni azokat a mondatalkotás szabályainak betartásával. Képes automatikusan alkalmazni az írás irányát és helyét a vonalközben. Képes felismerni a tanult betűket, rövid szavakat önállóan leírni. Képes egyszerű szöveget elolvasni, értelmezni. Képes utcai tájékoztató táblákat értelmezni.
---	--

7–8. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az ismeretsajátításhoz és a koncentrált figyelem fenntartásához szükséges viselkedés automatizmussá válásának segítségével, a feladattudat, feladattartás és a feladatok helyes megoldása iránti igény megerősítésével, a pontos, precíz munkavégzésre, a tanszerek és taneszközök megóvására való törekvésre neveléssel.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a magyar irodalmi művek és történelmi események megismerésével, a nemzeti ünnepek jelképeinek, jelszavainak, hőseinek tiszteletével valósul meg.

A tantárgynak fontos szerepe van az állampolgárságra és demokráciára nevelésben. A diákönkormányzat tevékenysége és szabályainak megismerése, a tanulói jogok és köteleességek elfogadása szorosan kapcsolódik a fejlesztési területhez.

A tantárgy a helyes önismeretet és énképet a társas kapcsolati kultúra erősítésével, önellenőrzéssel és hibajavítással fejleszti. A tevékenységek során a társakkal szembeni türelem, megértés erősödik.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az írásos anyagokban történő egyre biztosabb eligazodásnak, a kommunikációs technológiák és tartalmak közötti helyes választás segítésében, és a valóságos és fiktív tartalmak megkülönböztetési képességének fejlesztésében.

A tanulás tanítását támogatja az egyéni tanulási módok hatékonyságának megismerése, az olvasási technikák különböző fokú és tartalmú elsajátítása, és az értő olvasás gyakorlásának fejlesztése.

Az anyanyelvi kommunikációt segíti az érzések, kívánságok írásban történő kifejezésének gyakorlása, a helyesírás szabályainak felismerése, alkalmazása, az irodalmi művek és hétköznapi szövegek tartalmának megismerése iránti igény kialakítása.

A digitális kompetenciaterület fejlesztését a számítógép billentyűin a betűfelismerés, egyszerű szövegek írása, számítógépes játékokban az olvasási és írási képesség használata segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia az alapvető emberi jogok és kötelességek megismerésével, a személyes adatok biztos ismeretével és helyes alkalmazásával erősödik a tantárgy keretében.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Betűtanítás (cs, gy, zs, ty, ly, x, y, w), Nagybetűk tanítása.	Órakeret 30+36 óra
Előzetes tudás	Tiszta artikuláció, hallási figyelem.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kisbetűk és nagybetűk nyomtatott és írott alakjának biztos felismerése. Teljes ábécé megismerése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Több nevet önállóan ábécésorrendbe tenni. – Egyszerű szavak analízálása, betű hiányának érzékelése, pótlása. – Hibakeresés rosszul kirakott szóban. – Szavakat írni önállóan, szókezdő kettős betűvel is. – Gyakrabban használt tulajdonneveket írni. – Tájékozódni térképen, nagyobb, nevezetesebb helyeket megkeresni kevés segítséggel. – 1-2 próbajáték után részvétel szójátékos versenyben a	<i>Ismeretek</i> – Új betű ismertetése, kapcsolása. – Hiányzó betűk pótlása. – Szavak kirakása, másolása. – Nagybetűk ismertetése, egyeztetése kicsikkel. – Írás számítógépen, billentyűzet. – Tulajdonnevek írása, olvasása. – Játék a betűkkel. <i>Tevékenységek</i> Betű leválasztása, hangoztatása, írásának gyakorlása, összeolvasás. Hiányzó kettős betűk pótlása szó elején, közepén, végén.	<i>Társadalmi ismeretek:</i> lakóhely, térképhasználat, személyi adatok, nevek. <i>Információs eszközök használata:</i> másolás, helyesírás-ellenőrző program használata.

szabályok megértésével, betartásával.	Tematikus szógyűjtés az új betűkkel. Nagybetűk írása vonalközbe. Másolás, szavak írása tetszés szerint. Betűk keresése, szavak írása billentyűzeten. Város-, személy-, utca- és intézménynevek másolása térképről, telefonkönyvből. Szólánc leírása közösen, „szópóker”, közös fejtörő játék. Keresztrejtvény, mit visz a kishajó?	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűk helye a teljes ábécében. Különböző betűtípusok, írásmódok. Tulajdonnevek, köznevek, földrajzi nevek. Gyűjtőfogalmak, alárendelt fogalmak. Rejtvények, találós kérdések.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Olvasás	Órakeret 40+36 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szöveg olvasása (feliratok, reklám, prospektus), értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Olvasott szöveg megértése, kérdések megfogalmazása rövid szöveg alapján.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Egyszerű szöveget gördülékenyen olvasni. – Hosszabb szavakat pontosan kiolvasni. – Verseket, dalokat pontosan, értelmesen, hangsúlyozottan előadni. – Kérdéseket önállóan megfogalmazni. – Az olvasott információt megérteni, tudatosan alkalmazni a felhasználás során. – Aktivitás közös feladatmegoldásban.	<i>Ismeretek</i> – Olvasmány olvasása tankönyvből. – Nehéz szavak elolvasása. – Néma olvasás. – Versek, énekek tanulása. – Mondatok olvasása, értelmezése. – Tájékoztató szöveg olvasása. – Eligazodás a gyermeklexikonban. <i>Tevékenység</i> Olvasmány folyamatos végigolvasása. Hosszú, összetett, mássalhangzó-torlódásos és ismeretlen szavak olvasása, elemzése. Némán elolvasott kérdésre hangos válasz. Válasz alapján következtetés a	<i>Ének-zene:</i> ritmizálás. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> használati utasítás, ételrecept elolvasása, értelmezése.

	kérdésre. Felsorolásból meghatározott elemek hangos olvasása. Versek, énekek olvasása, megtanulása írott szövegből. Hiányos mondatok olvasása, befejezése kép alapján. Élelmiszerek csomagolásán olvasható szöveg elolvasása, értelmezése. Gyermeklexikon (Ablak-zsiráf) címszavainak olvasása, megbeszélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásjelek, hangsúlyozás, kiejtés, szótagolás, elemzés, összetett szó elemei. Kérdőszavak a hiányzó mondatrészekre. Vers, <i>rím</i>, ritmus. Miből készült? Mire való? (ismert tárgy címszó-szerű leírása). Friss, romlandó, <i>szavatossági idő</i>.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Írás		Órakeret 30+36 óra
Előzetes tudás	Rendezett külalakra törekvés, írásos közlés iránti igény.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyéni, olvasható, rendezett íráskép kialakítása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Törekedni a betűformák és a füzet külalakjának javítására. – A kihangsúlyozott hosszú mássalhangzós szavakat helyesen leírni. – Egyben lediktált rövid mondatot önállóan leírni. – Üdvözlőlapot megírni kiválasztott minta alapján, önállóan. – A kettős betűket biztosan alkalmazni. – Kis- és nagybetűket egyeztetni. – Eligazodni a naptárban és a megfelelő neveket helyesen leírni. – Plakát tervezése, a fontos információk felismerése és	<i>Ismeretek</i> – Betűírás füzetbe, vonalközbe. – Hosszú mássalhangzók. – Kettős betűk gyakorlása. – Üdvözlőlap írása. – Zs és sz differenciálása. – Nagybetűk írása sorközbe. – Nevek másolása naptárból. – Szó kiemelése nagybetűvel. – Nagybetűs feliratok megfigyelése utcán. – Tulajdonnevek felismerése, nagybetűs írás. <i>Tevékenységek</i> Új betűk írása szóköz betartásával. Elhelyezésük segédvonal nélküli vonalközbe.	<i>Kommunikáció:</i> feliratok gyűjtése séta közben, rendezvényre plakát, meghívó készítése.	

kiemelése (nagybetűkkel). – Az olvasott információkat önállóan értelmezni, alkalmazni. – A tulajdonneveket spontán felismerni, tollbamondás során is nagybetűvel írni.	Kettőzött mássalhangzós szavak gyűjtése, írása. Meghatározott kettős betűt tartalmazó szavak keresése, másolása hosszabb szövegből. Üdvözlőlapok nézegetése, saját üdvözlőlap tervezése. Diktált szavak írása „zs” és „sz” oszlopba. Kicsihez megfelelő nagybetű párosítása. Kinek van névnapja... ? (dátumok alapján név keresése, másolása). Plakát készítése, egyes szavak csupa nagybetűs írása. Nagybetűs információs táblák készítése (KIJÁRAT, ZÁRVA, 8. CSOPORT, stb.). Diktált szavak között, illetve szövegben tulajdonnév önálló felismerése, írása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betűméret-, típus. Kettőzött mássalhangzó, helyesírás, elválasztás. Üdvözlőlap különböző alkalmakra. Mondat, cím, kezdőbetű. Lényeges-lényegtelen esemény, időpont, színhely. Utcai feliratok, információk. Idegen eredetű szavak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Értő olvasás		Órakeret 30+36 óra
Előzetes tudás	Szöveghű olvasás hangos és néma olvasással.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasottak globális felfogása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Képalírások önálló olvasása, értelmezése. – A pontosság jelentőségét megérteni az olvasás és írás során. – Meghatározott témában saját gondolatot megfogalmazni, leírni. – Részt venni dramatizált mese egybefüggő eljátszásában.	<i>Ismeretek</i> – Rövid hírek, események olvasása újságból. – Hiányzó betűk pótlása szavakban. – Feladatok írásban. – Meseolvasás. – Újságolvasás. – Tv-híradó megnézése, a látottakról beszámoló.	<i>Információs eszközök használata:</i> szövegírás, dokumentum keresése. <i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás színterei, hírforrások.	

– Rövid híreket elmondani néhány szóban. – Híreket és személyes élményeket összekapcsolni hasonló helyszínnel, eseményekkel, illetve körülmények felidézésével. – Közkeletű idegen szavakat felismerni és helyesen kiejteni. – Igéket (cselekvést jelentő szavakat) kiválasztani szövegből.	– Közkeletű idegen szavak elolvasása, értelmezése. – Igék keresése szövegben, igeidők értelmezése. <i>Tevékenységek</i> Olvasottak megbeszélése. Hiányos szavakba különböző betűk beillesztése. Szavak értelmének megváltoztatása egy-egy betű cseréjével. Írásbeli utasítások néma teljesítése. Mese közös olvasása, dramatizálása. Rövid híradások, értelmezésük. Szerepjáték: hírolvasó, TV-bemondó. A hírek végighallgatása csendben. Felidézésük ellenőrzése, videóval. Idegen szavak keresése, magyarázata (Pepsi Cola, HBO, Corvin stb.). Igék átírása, átfogalmazása múlt, jelen és jövő időbe.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ok, okozat, előzmény, következmény, eredmény. Az ország tájai. Magyar, külföldi, anyanyelv, idegen nyelv. Külföldi, belföldi hírek, közlemények.	
A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes felismerni és megfelelően használni a különböző betűalakokat, írásmódokat. Képes betartani a helyesírás elemi szabályait, helyesen használni az írásjeleket, és rendezett külalakra törekedni. Képes a betűk megismerésével összeolvasni, illetve szóképfelismerés segítségével rövid szöveget önállóan elolvasni, értelmezni. Képes a mindennapi életben adódó olvasási feladatok megoldására, önállóan megírni – értékelhető tartalommal – néhány mondatos levelet. Képes önálló, adekvát választ adni írásban, az írásban feltett kérdésekre. Képes a környezeti elvárásoknak megfelelő alapvető írásos kommunikációs készséggel feladatot megoldani. Olvasási gyakorlata spontán módon a szabadidős-tevékenységek sorába illeszkedik, képes olvasás-írás készségét információszerzésre, szórakozásra alkalmazni. Képes közkeletű rövidítéseket, közismert idegen helyesírású szavakat olvasni, írni.	

SZÁMOLÁS – MÉRÉS

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknál olyan elemi ismereteket, amelyek eljuttatják őket az érzékeléstől, észleléstől a tárgyfogalmak kialakulásához; megalapozni és kialakítani a tárgyakkal végzett cselekvésekkel a tanulók gondolkodási funkcióit, elemi számfogalmát.

A pedagógusnak fejlesztenie kell a számolás és mérés elsajátításához szükséges alapkészségeket, az érzékelést, észlelést, figyelmet, emlékezetet, gondolkodási készséget és a problémamegoldó képességet, hogy a tanulók alapvető logikai összefüggések felismerése révén az ismereteket gyakorlatban tudják alkalmazni. Feladata felkelteni, fenntartani a környezet iránti érdeklődést, a környezet megismerése során tudatos tevékenységeket végeztetni, az ismeretek megszerzésére irányuló spontán törekvéseket kialakítani, az alapvető térbeni és időbeni tájékozódást fejleszteni, elérni egyszerű utasítások megértését, követését.

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés területén az alkalmazkodó képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a szabályok együttes létrehozásának megtapasztalásával járul hozzá.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a tantárgy az együttműködéssel történő munkavégzés gyakorlásával és a feladatmegosztási képesség kialakításával éri el.

A tanulás tanítása az önálló ismeretszerzés iránti igény fejlesztésével, a motivált, kitartó feladatvégzéssel valósul meg.

A matematikai kompetenciaterület fejlesztésében a tantárgy fontos szerepet játszik a tulajdonságok és az ok-okozati összefüggések felismertetésével, a problémamegoldó képesség fejlesztésével.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület fejlődését a feladatok végrehajtásában az együttműködő, konstruktív részvétel és az alapvető szabályok betartására törekvés jellemzi.

A hatékony, önálló tanulást a feladattudat megerősítése, a feladatvégzés közbeni próbálkozások, a lehetőségek keresése segíti.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Elemi tapasztalatok a tárgyak tulajdonságairól	Órakeret 20+14 óra
Előzetes tudás	Tárgyak kiterjedése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Térirányok használata, helymeghatározás fejlesztése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
- Különbségeket észlelni, tárgyakat jellemezni megfelelő kifejezésekkel. - Minta után felismerhető formákat másolni.	<i>Ismeretek</i> - Formai tulajdonságok bővítése. - Síkidomok és mértani testek körének bővítése.	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> komplex alakító tevékenység, tárgyak előállítás.

– Tanult formákat felismerni, megnevezni, differenciálni. – Aránytalanságokat érzékelni és megfogalmazni munkavégzés során.	– Méretek, arányok. <i>Tevékenységek</i> Nagy-kicsi, vékony-vastag, lapos-mély-magas stb. fokozatai, összehasonlítások, párosítások, sorozatok létrehozása, különbségek érzékelhető ábrázolása rajzban, vágásban, gyurmázásban. Bonyolultabb formák egyeztetése, jellemzőik, felismerésük. Kocka, gömb, téglatest, henger, kúp megfigyelése, jellemzőik megfogalmazása. Hibás rajzon aránytalanságok felfedezése, javítása. Tevékenységek logikai játék elemeivel. Különböző formák létrehozása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alap-, közép- és felsőfokú melléknevek, szabályos, szabálytalan, félkör, körcikk, körív, csillag, kereszt, kúp, henger, téglatest, túl sok, túl rövid stb., oldalak, csúcsok, egyenes és görbe vonalak, lenyomat, az eredeti tárgy fordítottja.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Tájékozódás		Órakeret 20+14 óra
Előzetes tudás	Tárgyak helymeghatározása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás alaprajzon segítséggel.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Az alaprajz lényegének megértése, saját hely megtalálása a tanterem alaprajzán. A térkép lényegét, funkcióját megismerni. A naptár funkciójának, beosztásának megismerése. Az életkorral kapcsolatos fogalmakat, kifejezéseket adekvátan alkalmazni. Különböző órákról időpontok	<i>Ismeretek</i> – Tárgyak pontos helyének meghatározása. – Tájékozódás a tanterem alaprajzán. – Ismerkedés a térképpel. – Eligazodás a naptárban. – Életkor. – Óra. – Térirányok.	<i>Kommunikáció:</i> tájékozódás térben, időben, fogalmak, szókincs.	

leolvasása (mutató, digitális). Biztosan megkülönböztetni délelőtti és délutáni időpontokat. A bal és jobb irány megkülönböztetése készségszinten. Élménybeszámoló helyes sorrendben 5-6 eseményről.	– Események időbeli sorrendje. <i>Tevékenységek</i> Helyzetek felismerése, létrehozása, egyeztetése megfogalmazása. Utasítások pontos követése, valós helyzet felismerése, ábrázolása síkban. Tanterem bejárása, követése alaprajzon, berendezési tárgyak egyeztetése. Valóságos helyek jelölése alaprajzon és viszont. Megfigyelések az iskola környékének térképén, séták alkalmával látottak felidézése. Környező utcák, terek megkeresése a térképen. Egylapos naptáron hónapok megszámlálása, hetek, napok sokaságának érzékelése. Naptár beosztása, hónapok nevei, sorrendjük, számozásuk. Saját életkor, kisebb, nagyobb testvérek, szülők, nagyszülők életkora, képen szereplők életkorának becslése. Óra számlapjának tanulmányozása, kis- és nagymutató funkciója, járásának iránya, az óramutatók állása egész órákor, nevezetes időpontok beállítása az órán. Másodpercmutató megfigyelése, egy percig tartó cselekvés (kar felemelése). Bal-jobb gyakorlása egymás mögött és egymással szemben. Az irányok megfigyelése az utcán, haladási irány. Eseményképek és személyes élmény mozzanatainak időrendi sorrendbe állítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Tükörkép, alaprajz, felülnézet, térkép, méret, arány, kicsinyítés, nagyítás, irány, utolsó előtti, innenső és túloldal, haladási irány, külső, belső kerületek,</i>	

	főútvonalak, mellékutcák, terek, közben, alatt, 1 hét, 1 hónap, 1 év múlva, 1 héttel ezelőtt, x perc múlva, x perccel múlt. Életkorok megnevezése újszülöttől idős korig.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mennyiségek – Műveletek		Órakeret 60+16 óra
Előzetes tudás	Számnevek és viszonzyszavak helyes használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Műveletek alapozása. Páros-páratlan számok megkülönböztetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Számsor megbízható ismerete (0-10), a növelés és csökkentés folyamatának, eredményének megértése. Számjegyeket megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni. Egyszerű műveleteket elvégezni irányítással, segédeszközökkel. Páros és páratlan mennyiségeket felismerni. A sorszámneveket helyesen alkalmazni a spontán tevékenységek során.	<i>Ismeretek</i> – Mennyiségek meghatározása, összehasonlítása. – Számkörbővítés 10-ig. – Számjegyek írása. – Műveletek. – Páros és páratlan számok. – Sorszámnevek. <i>Tevékenységek</i> Számlálás hozzáadással és elvétellel oda-vissza. Mennyiségek összehasonlítása. Relációs jelek. Számkép kirakása, számjegyek ismertetése, egyeztetése számképpel. Mennyiséggel, számjegyek írása, sorba rakása, számegyenes készítése, beszámozása 10-ig. Műveleti jelek ismertetése, gyakorlása, összeadások, kivonások, pótlások, bontások. Műveletek végzése segédeszközökkel és fejben. Egyszerű szöveges feladatok. Műveletek írása diktálás után. Páros számok fogalma, halmaz felezése, harmadolása. Maradék fogalma. Sorszámnevek jelölése.	<i>Kommunikáció:</i> szövegértelmezés, pontos megfogalmazás.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Növekedés, csökkenés, meg, + plusz, -ból, – mínusz, összeg, = egyenlő, marad, eredmény. Számjegy és mennyiség összefüggése. Páros, páratlan, maradék, előlről, hátulról, középről, két széléről. Műveletvégzéshez kapcsolódó cselekvések: aláhúzás, bekarikázás, áthúzás, jelölés, javítás.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Mértékegységek, méretek, pénz	Órakeret 64+14 óra
Előzetes tudás	Az összefüggő fogalmak tudatosulása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Mértékegységek nagyságrendjének helyes megválasztása.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A nagyságrendbeli különbségeket megérteni a méter és centiméter (m és cm) között. Nehezebb, könnyebb súlyt differenciálni (min. 1/2 kg-os különbség esetén). Nagyságrendbeli különbséget megérteni a mértékegységek között. A pénzürmék egymáshoz viszonyított értékének, a darabszám és az érték különbözőségének megértése. Számtani műveleteket végezni a pénzhasználat területén. A hallott meteorológiai jelentések értelmezése.	<i>Ismeretek</i> – Hosszúság mérése. – Súly mérése. – Térfogat mérése, mértékegységei. – Pénz. – Hőmérséklet. <i>Tevékenységek</i> Mérések a környezet tárgyain. Meghatározott méretű vonalak rajzolása. Becslés, mérés mérőszalaggal a teremben. Km fogalma, nagyságrendjének érzékelése (séta). Összeadások, kivonások hosszmértékekkel. Nagyságrendi különbség érzékelése (liszt, fűszer, gyógyszer mérése). Saját súly mérése személymérlegen, becslés, összehasonlítás. Gramm, dekagramm, kilogramm nagyságrendjének érzékelése élelmiszerek mérésével. Csomagolt áruk súlyának leolvasása, ellenőrzése. Liter, deciliter nagyságrendjének	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás, fizetés, mérések.</i>

	érzékelése. Mérések folyadékokkal. Számolási feladatok különböző mértékegységekkel. Pénzérték (5, 10 forintos) értéke, értékük egymáshoz viszonyítása, pénzérték váltása, meghatározott összeg kiszámolása 10-es körben. Hőmérséklet fogalma, mérése, hőmérő működése, leolvasása. Szöveges feladatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérésekkel, mértékegységekkel kapcsolatos fogalmak, rövidítések. Pénzérték értéke, darabszám és érték viszonya.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Összefüggések felismerése		Órakeret 30+14 óra
Előzetes tudás	Oszlop és sor fogalmának rögzítése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Direkt összefüggések felismertetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Érdeklődő hozzáállás, kérdések spontán megfogalmazása, információk tudatos gyűjtése a séták során. Feladatok végzése egyre nagyobb önállósággal. Rávezetéssel a sorozat szabályainak megállapítása.	<i>Ismeretek</i> – Számok a mindennapi életben. – Megfigyelések az utcán. – Figyelemfejlesztő játékok. – Logikai feladatok. <i>Tevékenység</i> Mértékegységek helyes használata és a hibás alkalmazás javítása. Hátszámok növekedése, csökkenése, páros és páratlan oldal. Jelzőtáblák, útbaigazító jelzések; kiraktnézés, árak (akciós ár, negatív szám). Társasjátékok dobókockával, dominóval. Memória-játék, puzzle, pótlások ritmikus sorban.	<i>Kommunikáció:</i> tájékozódás térben, időben.	

	Számsorban, egyénre szabott feladatsor végzése, ellenőrzése, javítása. Ok-okozati összefüggések felismerése, megfogalmazása eseményképpel kapcsolatban. Növekvő, csökkenő számsor folytatása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Növekvő, csökkenő sorrend, véletlen, szabály, oda illik, sorrend, páros oldal, páratlan oldal, különböző mértékegységek, olcsó, drága, akció.</i> <i>Személy, helyszín, időpont és kérdőszavai.</i> <i>Tő- és sorszámnevek.</i>	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – felismerni, differenciálni, megnevezni, felismerhetően másolni minta után tanult formákat; – munkavégzése során észlelni különbségeket, megfelelő kifejezéssel jellemezni a tárgyakat, érzékelni és megfogalmazni az aránytalanságokat; – felismerni lakóhelye, Budapest és Magyarország térképét, az irányokat, égtájakat segítséggel meghatározni; – felismerni a hasonlóságot az alaprajz és a térkép között, érteni az alaprajz lényegét, saját helyét megtalálni a tanterem alaprajzán; – eseményképeket (ötnél többet) sorba rendezni, beszámozni, néhány szóval kommentálni; – spontán beszédben az időbeli fogalmakat helyesen alkalmazni; – megkülönböztetni a bal és jobb irányt készség-szinten; – figyelmesen közlekedni az utcán, és felfedezni a tanult ismeretek gyakorlati előfordulását; – megbízhatóan felismerni, és felismerhetően írni a számjegyeket; – megbízhatóan számlálni 10-es körben, műveleteket önállóan végezni 10-es körön belül; – elvégezni segédeszközökkel, irányítással egyszerű műveleteket, felolvasni az írásban elvégzett műveleteket; – a sorszámneveket helyesen alkalmazni spontán tevékenysége során; – eligazodni segítséggel a leggyakoribb mértékegységek használatában, méréseket tudatosan és pontosan végezni; – viszonylag tartós figyelemkoncentrációra, kitartó feladatvégzésre; – felismerni direkt összefüggéseket, logikus gondolkodást igénylő feladatok iránt érdeklődik; – rávezetéssel megállapítani a sorozat szabályát; – biztosan eligazodni sorok és oszlopok között, és képes az oszlopok és sorok egyidejű figyelembevételére.
---	--

7–8. évfolyam

A tantárgy a fejlesztési feladatok közül fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodási képesség megerősítésével, a fokozódó önfegyelemre, kitartásra neveléssel, a társak feladatvégzése és próbálkozásai közben a türelmes várakozásra neveléssel.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a kitartó együttműködéssel történő munkavégzés megerősítésével; a gazdasági és pénzügyi nevelést játékokon keresztül, vásárlások segítségével, a pénz értékének, szerepének megismerésével; a pénz használatával kapcsolatos feladatokkal segíti a matematikai ismeretek alkalmazását.

A tanulás tanításának fejlődése az önálló ismeretszerzéssel, a feladatok végrehajtásában többféle megoldás keresésével és megtalálásával, a belső igény kialakításával teljesül.

A matematikai kompetencia elsősorban a mindennapi helyzetekben előforduló egyszerű feladatok megoldásának keresése, a tanult matematikai műveletek elvégzése, az egyszerű ok-okozati összefüggések felismerése és a problémamegoldó képesség fejlesztése terén jelentkezik.

A szociális és állampolgári kompetencia a társakat segítve, a feladatok megoldásában együttműködő részvétellel és az alapvető szabályok betartásával fejlődik, amelyhez a hatékony, önálló tanulás, az önálló információ- és ismeretszerzés kialakítása, a tanács-, segítségkérési lehetőségek elsajátítása, a feladattudat és feladattartás megerősítése társul.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Tájékozódás		Órakeret 24+16 óra
Előzetes tudás	Tájékozódás alaprajzon, térképen és naptárban.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az óra és az időmérés fogalmainak spontán alkalmazása beszédben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani. Felismerni lakóhelye térképét. Felismerni Magyarország térképét, nagyobb tájegységeit. Ismerni az égtájakat. Spontán beszédben helyesen használni a megfelelő időegységeket. Értetni az időegységek különböző nagyságrendjét. Reális és irreális terveket, elképzeléseket mérlegelni a	<i>Ismeretek</i> – Tájékozódás a közvetlen környezetben. – Tájékozódás az iskola területén. – Irányok gyakorlása. – Ismerkedés a tágabb környezettel. – Földrajzi atlasz – térkép. – Égtájak. – Időmérés, az óra. – Eligazodás a naptárban. – A hét napjai. Napirend.	<i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás, térképismeret. <i>Információs eszközök használata:</i> letöltött képek, térképek, légi felvételek, nagyítás, kicsinyítés.	

jövőre vonatkozóan.	– Életkor. <i>Tevékenységek</i> Helyiségek megtalálása emelet és ajtószám alapján. Tanterem alaprajzának lerajzolása. Fénykép nézegetése különböző nagyításokban, részletek összehasonlítása, arányok megfigyelése. Saját település térképének tanulmányozása, iskolánk, lakóhelyünk megkeresése. Az otthon és az iskola közti útvonal „bejárása”. Magyarország térképének tanulmányozása. Földgömb nézegetése. Európa fogalma, Magyarország elhelyezkedése, határai. Térkép méretének összehasonlítása, arányok, lépték. A négy égtáj megnevezése, felírása, gyakorlása. Egy hetes időtartam. Eligazodás az óra számlapján, tájékozódás napon, órán belüli időegységekben, időegységek periodikus változásainak megértése. Saját- és környezetből ismert személyek életkora, különböző életszakaszok elnevezései. Beszélgetés emlékekről, jelenről, tervekről.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térkép, alaprajz tanulmányozásakor felmerülő fogalmak. Alagsor, földszint, emelet, padlás, jobbra, balra, szemben, hátunk mögött, kanyar, előtér, aula, tömegközlekedés, autó, parkoló. Időegységek, időbeli távolságok, időtartamok: jövő hét, múlt hónap, tegnapelőtt, holnapután, munkaidő, éjjel-nappal, egy órája, egy óráig, egy órán keresztül, egy óra múlva, egy hete, két hónapja.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Mennyiségek – Műveletek	Órakeret 70+20 óra
--	-----------------------------------	-------------------------------

Előzetes tudás	Önellenőrzés fontossága.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A számjegyek és műveleti jelek írása, olvasása.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel, kevés hibával. Felismerni, kimondani, diktálásra leírni kétjegyű számokat, egymáshoz viszonyított értéküket megállapítani. Összeadni kétjegyű számokat tetszőleges segítséggel (szükséges). Írásbeli összeadást (2 tag) és írásbeli kivonást végezni (tízesátlépés nélkül). Elvégezni a négy alpműveletet, az eredményt ellenőrizni becsléssel és fejben (írásban).		<i>Ismeretek</i> – Összeadás, kivonás, pótlás, bontás 10-es körben. – Számkör bővítése 20-ig. – Műveletek 20-as körben. – Számkör bővítése 100-ig. – Műveletek 100-as körben. – A számológép. <i>Tevékenységek</i> Halmazok számlálása, bővítése egyesével. Számok leírása, összehasonlítása. Bontások, pótlások, kivonások tízesátlépéssel, több tényezős összeadások egymás mellé és egymás alá írva. Azonos tagok összeadásai során szorzás megemlítése. Műveletek kerek tízesekkel, kétjegyű számok növelése, csökkentése tízesekkel. Tízesátlépés. Helyi érték jelentése! Az eddig tanult műveletek gyakorlása egyre magasabb számkörben. Műveletek végzése, eredmények értelmezése. Szöveges feladatok.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: vásárlás.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ismétlés, gyakorlás, számok, kétjegyű szám, helyi érték, összeg, maradék, kivonás, összeadás, számológép billentyűi, körülbelül, becslés, számjegyek, 10-es, 100-as helyi értéke, helyi érték, maradék, szorzás, osztás.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Mértékegységek, mérések, pénz	Órakeret 70+20 óra
--	---	-------------------------------

Előzetes tudás	Mérések végzése kis segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A pénz használatának, fontosságának és a pénz kezelésének megértése.	
Fejlesztési feladat	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
A tanuló környezetében található tárgyakon pontos mérést végezni. A mennyiség állandóságának megértése. Megérteni, hogy a nagyság és a súly között nincs feltétlenül összefüggés (könnyű és nehéz). Az árakat nagyságrendileg differenciálni. Megtanulni a pénz gondos megőrzésének, megbecsülésének fontosságát. Kis segítséggel tájékozódni az időpontok között.	<i>Ismeretek</i> – Hosszmértékek: méter, centiméter, kilométer. – Űrmértékek: liter, deciliter. – Súlymértékek: kilogramm, dekagramm. – A pénz. – Jövedelem, takarékoskodás, pénzügyek kezelése. – Időmérés: naptár, óra. <i>Tevékenység</i> Mérések mérőszalaggal, hozzáadás, levonás, meghatározott hosszúságok bejelölése, km-es távolságok autóstérképen és a valóságban (sebesség és távolság összefüggései). Térbeli tárgyak 3 adatának lemérése. Mennyiségállandóság szemléltetése folyadékméréssel. Súly növekedésének, csökkenésének megfigyelése hozzáadáskor, elvételkor háztartási mérlegen. Megfigyelések a különböző anyagok fajsúlyával kapcsolatban. 5, 10, 20 Ft-os pénzérmekek felismerése, értékük. Meghatározott összeg kiszámolása többféleképpen. Összegek leírása diktálás után. Egyszerű szöveges feladatok felállítása, megoldása, megválaszolása. Papírpénzek felismerése, nagyságrendjük.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> mérések, becslés, vásárlás, fizetés.

	Fizetés, nyugdíj, járadék, segély, rendszeres és alkalmi jövedelem, pénzkezelés, banki műveletek. Időpontok megállapítása, leírása, kiolvasása. Lapozgatás tv-újságban, dátumok, időpontok olvasása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hosszúság, szélesség, átmérő, terület, távolság, sebesség, liter, deciliter, késhegynyi, evőkanálnyi, kiskanálnyi, különböző mennyiség-meghatározások, forint, Ft. rövidítés, +, –, plusz, mínusz, összeg, maradék, olcsó, drága, óra, perc, de., du., este, mértékegységek és használati területük, vásárlás, árak, pénztárblokk, fizetés, visszajáró pénz, vásár, akció, árleszállítás, különböző jövedelemforrások, fizetnivalók.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Összefüggések felismerése		Órakeret 30+16 óra
Előzetes tudás	Egyszerű állítások, igazságok eldöntése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Feladatmegoldás megtervezése logikai úton, az eredmény értékelése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével. Felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat. Feladatot önállóan megérteni, megtervezni, kiszámolni, megválaszolni.	<i>Ismeretek</i> - Figyelemfejlesztő gyakorlatok és játékok. - Gondolkodást fejlesztő gyakorlatok. - Szöveges feladatok. <i>Tevékenység</i> Társasjátékok, vetélkedők, pontozásos versenyek villámkérdésekkel váltott témákban. Memória-játék, puzzle. Gondoltam egy számot... Történetben hibák felfedezése (irreális időpont, mértékegység, életkor stb.). Ábra kiszámolása, másolása négyzethálón. Logikai hiba felfedezése történetben, rajzban. Szöveg értelmezése, megfelelő	<i>Olvasás-írás:</i> értő olvasás; játékszabályok, szöveges feladatok.	

	művelet helyes megválasztása. Több lépcsős feladatok megoldási terve, a lépések végrehajtása, részeredmények értelmezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Munka – fizetés, szerencse – nyeremény, tükrözés, bal-jobb oldal, fejtörő, vetélkedő, pontverseny, győztes, időtartam;</i> olcsóbb – drágább, irány, távolság, szabály, sorrend, mértékegységek, mérőeszközök nevei, <i>létszám</i> , mennyiség, méret, <i>időtartam</i> fogalmak megfogalmazása, <i>részeredmények, ellentétes műveletek (+,-)</i> .	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló rendelkezik alapvető ismeretekkel az égtájakról. Felismeri saját települése és Magyarország térképét. Megbízhatóan tájékozódik a mindennapi tevékenységek szintjén. A tanuló képes – biztosan eligazodni, üzeneteket, küldeményeket megbízhatóan átadni az iskolán belül; – lényeges információkat megfigyelni, összegyűjteni és összefüggően elmondani; – reális terveket, elképzeléseket alakítani a jövőre vonatkozóan; – műveleteket végezni önállóan, segédeszközökkel kis hibaszázalékkal, ismeri a számológép funkcióját, használatának alapjait; – egyre magasabb szinten, egyre nagyobb önállósággal megoldani elemi számolási feladatokat; – eladat önálló megértésére, megtervezésére, kiszámolására, megválaszolására; – feladatát kitartóan, igényesen végezni; – a környezetében levő tárgyakon pontos mérést végezni, alapvető jártassággal rendelkezik a tanult mértékegységek terén; – megérteni az időegységek különböző nagyságrendjét, a gyakorlatban spontán alkalmazni az idő- és térbeli tájékozódási készségét. Elemi ismeretekkel rendelkezik a pénzzel kapcsolatban (értékek összehasonlítása, nagyságrendbeli megkülönböztetése). A tanuló képes – megtanulni a pénz gondos megőrzését, megbecsülését, a gyakorlatban használni (segítséggel) a pénzt mint fizetőeszközt; – az árakat nagyságrendileg differenciálni (200 Ft alatti, 1000 Ft feletti (négyjegyű összegek); – felnőtt irányítása nélkül közös játékban részt venni a szabályok betartásával, konfliktusok elkerülésével; – keresni, felismerni, megfogalmazni az összefüggéseket a logikai gondolkodás elvárható szintjén, felfedezni és megfogalmazni a logikai hibákat.
---	---

TÁRSADALMI ISMERETEK

A tantárgy célja bővíteni a tanulók azon ismereteit, amelyek a társadalmi környezet jobb megismerését segítik elő. Feladata, hogy a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló szerezzon gyakorlati ismereteket a szűkebb és tágabb környezetben, valamint sajátítsa el a társadalmi elvárásoknak megfelelő szociális készségeket. Fokozódó önállósággal tudja alkalmazni a beszédfejlesztés tantárgy témakörein belül tanult ismereteket, fejleszti a kifejezőkészséget és bővíti a szókincset.

A pedagógusok teremtsenek lehetőséget arra, hogy a tanuló elemi szinten megismerje saját és más állampolgárok jogait és kötelességeit, bővíthesse látókörét, hogy tágabb környezetét pontosabban megismerje, és segítségével tudja használni a szolgáltató- és közintézményeket.

Gyakorlási lehetőséget kell adni arra, hogy a tanuló megfelelően alkalmazza a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben, tudja a konfliktushelyzeteket egyes szituációkban felismerni, és begyakorolt konfliktuskezelési minták segítségével igyekezzon azokat megoldani.

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést az iskolai közösség szabályainak megismertetésével, betartatásával, az iskolai példaképek bemutatásával, a segítőkészségre és az egymásra való odafigyelésre neveléssel segíti. Kialakítja a viselkedés önszabályozási igényét.

A nemzeti azonosságtudat fejlődését, hazafias nevelést erősíti a nemzeti ünnepek iskolai rendezvényekkel történő megemlékezéseire készülődés, és aktív részvétel során az ismeretek bővülése a nemzeti jelképekről; az ünnepek legfontosabb történelmi szereplői példamutató magatartásának és az ünnepi szimbólumoknak a megismerése.

A tantárgy az állampolgárságra, demokráciára nevelésben a társas lét különböző szintjein (család, osztályközösség, iskolai közösség) a közösségi szabályok megismertetésével, tudatos követésével, a feladatok vállalásával, a közösségért végzett vállalt feladatok kivitelezésére törekvéssel kapcsolódik. A tantárgy tematikája segíti az alapvető, személyes adatok jelentőségének felismerését.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében fontos szerepet tölt be a saját és a társak belső tulajdonságainak feltérképezésére, a pozitív tulajdonságok, személyiségvonások felismerésére, megerősítésére neveléssel. A társakkal való együttműködés során segíti a közös vélemény kialakítására és a demokratikus döntések meghozatalára törekvést.

A tantárgy fontos szerepet tölt be a családi életre nevelésben a szűk család rokoni kapcsolatainak, a családban betöltött szerepeknek, az ahhoz kapcsolódó feladatoknak, és a család legfontosabb személyes adatainak megismertetésével.

A másokért vállalt felelősséget és az önkéntességet a mások külső és belső tulajdonságainak megismerésével, a megértés, az elfogadás és a toleráns viselkedés jelentőségének felismerésével és az egymás segítésére neveléssel támogatja.

A pályaorientáció területén a tantárgy különösen fontos szerepet tölt be a reális önértékelés és a képességek korlátainak, a közösségi vállalások és az egyéni célok lehetőségeinek felismertetésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterületet a személyes adatok és a lakóhely

legfontosabb ismereteinek elsajátítása, és az ezekkel kapcsolatos szókincs bővítése segíti.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztésében a személyes adatok felhasználási színtereinek megismertetésével, a legfontosabb közlekedési szokások és szabályok betartására ösztönzéssel kapcsolódik.

Az önállóság és a feladatvállalások fejlesztése az egyéni képességek figyelembe vételével támogatja a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetenciaterületet.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyi adatok – Önismeret – Társas kapcsolatok	Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	A tanuló részben ismeri személyes adatait.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Saját tulajdonságok megismerése, törekvés a hibák javítására.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Személyes adatokat ismerni. – Ismerni az iskola címét, a tanárok nevét. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, segítséggel megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, saját érzelmeinek kezelése.	<i>Ismeretek</i> – Személyes adatok. – Családi munkamegosztás. Feladatom a családban. – Szülők foglalkozása, munkahelye. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben, iskolában tanórán, kötetlen foglalkozásokon. – Segítés másokon. <i>Tevékenységek</i> Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, iskolai napló adatainak nézegetése, összevetése. A szülők foglalkozására vonatkozó eszközök, képek megtekintése, ha van rá lehetőség, tanulmányi séta keretében néhány munkahely felkeresése. Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> portré rajza barátról, önarckép. <i>Kommunikáció:</i> előkészület a felnőtt életre: személyes adatok, foglalkozások.

	(filmrészletek) megtekintése. Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vezetéknév, keresztnév, <i>leánykori név</i> , foglalkozás, munkahely, lakcím, <i>születési anyakönyvi kivonat</i> , személyi igazolvány, <i>személyes adatok</i> .	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Lakóhelyismeret – Közlekedésre nevelés		Órakeret 39 óra
Előzetes tudás	Szabályok betartása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Biztonságos közlekedés alapozása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– A tanuló lakóhelyének megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni saját lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyókák nevét, tájegységét, települését ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Magyarországot és néhány szomszédos országot. – Ismerni a közlekedés elemeit	<i>Ismeretek</i> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – A közlekedési szabályok átisméltése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök – (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <i>Tevékenység</i>	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> formakitöltés, színezés. <i>Kommunikáció:</i> tájékozódás térben - utca, közlekedés.	

szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen.	Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képválogatás. Saját település kisebb területeinek elnevezései (városrész régi neve). Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Közlekedés, zebra, gyalogos, átkelőhely, <i>veszély</i>, baleset, irányok, közlekedési eszközök, jármű, jegy, kerékpár, felszereltség.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes legfontosabb személyi adatait, lakóhelye, iskolája címét közölni. Képes megfelelően alkalmazni a tanult viselkedési és magatartási normákat, érintkezési formákat a mindennapi élethelyzetekben. Képes a gyalogos közlekedés főbb szabályai szerint közlekedni, segítséggel a tömegközlekedési járműveket használni. Ismeri az útvonalat és a járműveket, amelyekkel az iskolába jár.
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy fontos szerepet tölt be az erkölcsi nevelésben a szűkebb társadalmi közösségből vett pozitív példák megismertetése által, az igazságos és segítőkész magatartás kialakításával,

a társas kapcsolatokban a szociális konvenciók helyes alkalmazására neveléssel, a megfelelő önkontroll kialakulásának segítségével és a viselkedési szabályok gyakorlatban történő alkalmazásával.

A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés céljainak eléréséhez kapcsolódik a nemzeti ünnepek és a nemzeti, nemzetiségi hovatartozás megismertetésének megerősítésével, az érdeklődés és kötődés kialakításával a társadalmi közösségekhez. A tantárgy keretében a tanuló megismeri a nemzeti jelképeket, hagyományokat, aktívan részt vesz nemzeti ünnepeken, megemlékezéseken. Kialakul benne a magyar nemzethez való tartozás érzése.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelést erősíti a személyi adatok, okmányok fontosságának felismerése, adekvát használatuk elsajátítása, az állampolgári jogok és köteleességek legfontosabb intézményeinek megismerése, érdeklődés kialakítása a közügyek iránt, a szabálykövető magatartás fejlesztése, jogkövetés megalapozása.

A tantárgy az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlődését segíti a saját reális képességek minél teljesebb megismerésével, a lehetőségek és akadályok felmérési képességével, az együttműködő magatartás kialakításával közösségi tevékenységben.

Fejleszti a segítségkérés és -nyújtás szükségességének felismerését különböző szituációkban, az önérvényesítés eszközeinek felismerését, a társak jogainak, igényeinek tiszteletben tartását.

A családi életre nevelést támogatja a családban betöltött szerepek és a családi munkamegosztás, rokoni, baráti, közösségi kapcsolatok megismerése, a családi életben történő aktív részvétel támogatása.

A felelősségvállalást másokért, az önkéntességet a szűkebb és tágabb környezet érdekében történő tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése, a vállalt feladatok elvégzésére nevelés segíti.

A tantárgy segíti a pályaaorientáció támogatását a különböző szakmák tevékenységeinek, eszközeinek, fontosságának megismertetésével, az egyéni képességek és érdeklődés tükrében a szakmatanulás és más „felnőtt” tevékenységek iránti érdeklődés felkeltésével.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlesztését az aktív szókincs gazdagítása, a verbális társadalmi érintkezési formák gyakorlása, az információk befogadásának, értelmezésének segítése, az információszerzés és -adás megfelelő formáinak elsajátítása segíti.

A szociális és állampolgári kompetenciaterület a segítségnyújtást igénylő élethelyzetek felismertetésével és a hatékony segítségadás módjainak gyakorlásával fejlődik.

A tantárgy a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztésében a feladatok önként vállalására és véghezvitelére ösztönzéssel és a tudatos döntéshozatalhoz szükséges képességek fejlesztésével kapcsolódik.

A hatékony, önálló tanulást az ismeretek elsajátítására irányuló belső igény kialakítása és az önálló információszerzés gyakorlása támogatja.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Személyi adatok – Önismeret – Társas kapcsolatok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Személyes adatok és bővebb családi kapcsolatok ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A személyes dokumentumok ismerete, és körültekintő, kímélő használatuk fontosságának felismertetése.	

célja	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek
– A tanuló saját személyes adatainak megbízható ismerete. – Külső és belső tulajdonságokat differenciálni, megnevezni és felismerni. – Az alapvető viselkedési szabályokat ismerni, figyelmeztetésre használni is azokat. – A helyes viselkedés formáinak, fordulatainak ismerete, érzelmeinek kezelése.	<i>Ismeretek</i> – Személyes adatok, azonosítás. – Önismeret. Énkép. Tulajdonságok. Érzelmek. – Viselkedés, különböző élethelyzetekben. – Közlekedés, vásárlás közbeni kommunikáció és viselkedés. – Empátia. Segítés másokon. – Szeretet, szerelem érzése. Párkapcsolatok. <i>Tevékenységek</i> Születési anyakönyvi kivonat, diákigazolvány, személyi igazolvány nézegetése, az azonosítás módja, igazolása (pl. ujjlenyomat). Milyen vagyok én? Önjellemzés (külső és belső tulajdonságok). Viselkedés különböző élethelyzetekben, családi események (esküvő, születés, gyász, temetés) során. Képek, könyvek, filmek (filmrészletek) megtekintése. Videófelvétel készítése helyzetgyakorlatokról, a felvételek megtekintése és megbeszélése (tanulmányi séta, vásárlás közösen). Saját élményekről beszámoló, rajz készítése. Szituációs játék, eltérő szerepekben. Szituációk, reakciók, az indulatok levezetése. Helyes viselkedés – Érzelmi kapcsolatok férfi és nő között. Beszélgetés, csoportosítás. Szituációs játék. Tulajdonságok megnevezése, csoportosítása, vélemények, észrevételek.
	<i>Kapcsolódási pontok</i> <i>Ábrázolás-alakítás:</i> önarckép, portré adott személyről, rajz, festmény. <i>Kommunikáció:</i> társas kapcsolatok - alkotások a tárgyalt témákkal kapcsolatban (vers, film).

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Önismeret, <i>önértékelés</i> , én, <i>énkép</i> , tulajdonság, <i>jellemzés</i> , tulajdonság, viselkedés, <i>bírálat</i> , dicséret, önellenőrzés, önfegyelem, önbizalom, empátia, tolerancia; szeretet, szerelem, esküvő, házasság, születés, gyász, temetés.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Lakóhely-ismeret – Közlekedésre nevelés		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A szűkebb lakóhely jellemző nevezetességei. Alapvető közlekedési szabályok ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A domborzati térképen a tájékozódás erősítése. Váratlan helyzetek kezelési módjának megismerése a közlekedés során.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– A saját lakóhely megnevezése. – Az iskola és otthon útvonalának ismerete. – Ismerni az irányokat. – Ismerni és alkalmazni a térkép jelzéseit. – A falu és város közötti különbség ismerete. Térképen megtalálni lakóhelyét. – A térkép színeit, a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat) leolvasni. – Jelentősebb folyóink, tájegységeink, településeink nevét ismerni. – Tájékozódni a földgömbön, megkeresni és megmutatni Európát, Magyarországot és néhány ismert országot. – Ismerni a közlekedés elemi szabályait. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályokat ismerni és gyakorolni közlekedési parkban, gyér forgalmú területen. – A tanuló ismereteinek rendezése a járművekkel kapcsolatosan. – Önálló közlekedés egyre	<i>Ismeretek</i> – A szűkebb lakóhely jellemzői. – Tágabb lakóhely: városunk – településünk – országunk. – Tájékozódás a térképen. – Magyarország jellemzői. – Felszíni formák – színük a térképen. – Vizek, föld alatti forrás, termálvíz. – Szomszédos országok. – Helyünk Európában és a világban. – Földrajz és gazdaság összefüggése. – Gazdasági tevékenységek jelzése a térképen. – A közlekedési szabályok átismétlése, kiegészítése. – A kerékpárosokra vonatkozó szabályok. – Közlekedési eszközök – (szárazföldi, vízi, légi). – A tömegközlekedés feltételei (jegyváltás, kísérő dokumentum). <i>Tevékenységek</i> Beszélgetés, képek nézegetése. Összehasonlítás, képvalogatás.	<i>Információs eszközök használata:</i> képek, térképek gyűjtése, összehasonlítás. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> festmény, rajz készítése választott tájról. <i>Ének-zene:</i> népek dalai és táncai, tájakhoz köthető népdalok.	

távolabbi ponttól, főbb közlekedési csomópontokat ismerni.	Saját település, Budapest – főváros. Falu – város – főváros jellemzői. Kép, térkép, könyvek, albumok nézegetése. Földgömb, térkép, képek használata. Hegy, völgy, domb, síkság kialakítása terepasztalon. Kirándulás, a felszíni formák megismerése a valóságban. A vizek jelölése a térképen. Föld feletti vizek: patak, folyó, tó. Édesvizek – ivóvíz. Sós vizek – tenger, óceán. Más országok megnevezése, fővárosok, képek gyűjtése. Földrészek: Európa, Ázsia, Afrika, Amerika, Ausztrália. Síkság – mezőgazdaság, hegyvidék – bányászat, tenger – halászat. Térképjelek keresése, tartalom megbeszélése. Közlekedési szabályok, táblák, jelzések válogatása, csoportosítása (tiltó- és tájékoztató táblák). Megfigyelés, beszélgetés, rajzolás, színezés. Veszélyforrás, balesetek. Tanulmányi séta. Szerepjáték, társasjáték használata. Csoportosítás, válogatás. A szabályok biztos ismerete és gyakorlása. Alternatív közlekedési lehetőségek. Mi a teendő, ha leáll a közlekedés valamilyen okból.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Térképpel, felszíni formákkal kapcsolatos fogalmak.</i> <i>Közlekedési szabályokkal, jelzésekkel kapcsolatos fogalmak.</i> Segítség, tájékoztatás kérése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Történelmi ismeretek – Társadalmi ünnepek	Órakeret 50 óra
--	---	----------------------------

Előzetes tudás	Nemzeti jelképek ismerete. Néhány rege, monda ismerete a magyarság történetéből.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A nemzethez tartozás érzésének erősítése. A nemzeti ünnepekhez és hagyományokhoz érzelmi és külsőségbeli csatlakozás. Az idő fogalmának kiterjesztése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– A Himnuszt és a Szózatot ismerni, segítségével elénekelni. – Ismerni a magyar zászlót és címet. – Ismerni a nemzeti ünnep fogalmát, elmondani az ünnepeket. – Ismerni az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb tudnivalókat. – Az ünnepre készülni és külsőségekben is ahhoz igazodni. – Az ünnephez méltóan viselkedni. – Ismerni a hagyományokat, népszokásokat. – A híres uralkodók és magyar hősök ismerete és tisztelete.	<i>Ismeretek</i> – Hazánk, Magyarország – magyarok vagyunk. – Nemzeti jelképeink (zászló, címer, Himnusz, Szózat). – A közösségi együttlét alkalmai: az ünnepek. – Nemzeti – családi ünnepek. – Nemzeti ünnepek, az ünnepek rövid összefoglalása. – A magyar történelem áttekintése. – A történelmi távlat érzékeltetése. Időszalag. – Attila és a hunok. – Honfoglalás (Árpád, hét vezér). – Államalapítás, István király, Mátyás király. – Települése történetéhez köthető uralkodó, hadvezér, híres ember megnevezése, tettei. – XX. század háborúi, eseményei, jelen időben meglévő nemzetközi kapcsolatok, EU. <i>Tevékenységek</i> Dallamfelismerés, zászlók közül a magyar kiválasztása, címer megfigyelése, felismerése. Beszélgetés, képek nézegetése. Tárgyak, rajzok készítése az ünnepre. Ha lehetséges, az ünnephez kapcsolódó helyszínek felkeresése (Nemzeti Múzeum, csaták helyszínei, híres szereplőkhöz kapcsolódó épületek, szobrok	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> ünnepi dekoráció, aktuális ábra, festmény készítése. <i>Ének-zene:</i> történelmi korok zenéje, táncai. <i>Kommunikáció:</i> ünnepi összeállítás készítése, előadása az ünnepekkel kapcsolatban.

	stb.). Műsor összeállítása az ünneppel kapcsolatban. Versek, dalok. Október 23., március 15. (történelmi helyszínei, Kossuth Lajos, Petőfi Sándor szerepe az eseményekben), május 1., augusztus 20. Mondák olvasása Attiláról, a honfoglalásról. Film megtekintése (Honfoglalás, István, a király), a látottak megbeszélése. Szituációs játék. A koronázási jelképek megtekintése a Parlamentben. Kirándulás történelmi helyszínekre (Visegrád, Székesfehérvár stb.). Irodalmi művek, filmek kapcsolódó részletei, képzőművészeti alkotások (pl. Egri csillagok, Toldi, Regék Mátyás királyról stb.) alapján: István király jelentősége; a leghíresebb magyar királyok, királynők, csaták, háborúk, hősök. Kapcsolat (helyi vagy) a városi nevezetességekkel, várrom, emlékpark. Háborúk, híres csaták a XX. században, országok összefogása napjainkban, EU.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzet, jelkép, címer, nemzeti zászló, zászlódísz, kokárda, Himnusz, Szózat, szokások, hagyomány, honfoglalás, monda, vezér, király, ezer év, uralkodás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Felkészülés a felnőtt létre – Állampolgári ismeretek	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető közösségi szabályokat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az állampolgárok és a tanuló saját jogainak és kötelességeinek elemi szintű megismerése.	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– A családi viszonyok ismerete. – Különbségtétel jó és rossz, helyes és helytelen között. – A helytelen cselekedetek elítélése. – Tudatosítani, hogy a szabályokat be kell tartani. – A tanuló ismeri és betartja az igazolvány használatának szabályait. – A munkafegyelem fogalmának megértése. – Különbségtétel fontos és nem fontos között. Fontossági sorrend felállítása. – Általános balesetvédelmi szabályok megismerése.	<i>Ismeretek</i> – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Viselkedés rokonokkal (család – tagjai). – Viselkedés idegenekkel. – Társadalomra káros tevékenységek. – Törvény, szabályok betartásának fontossága. – Ok – okozat. – Alkotmány (mindenkire vonatkozik). Állampolgárok vagyunk. – Tagjai vagyunk a társadalomnak. – Munka, munkahely. – Pályaválasztás – szakiskola. – Az önálló közlekedés gyakorlása. – Kulturált, helyzetnek megfelelő megjelenés, ápoltság. – A pénz szükségessége, beosztása. <i>Tevékenységek</i> Beszélgetés, képek válogatása. Saját kép nézegetése kiskori, mostani, az idő múlása. Szerepjáték, konfliktushelyzetek a családban. Pozitív és negatív tulajdonságok és tartalmuk. Rövid történetek megbeszélése, szituációs játékok. Viselkedés idegenekkel: udvariasság, türelem, alkalmazkodás, önzetlenség. A közösség számára „törvénykönyv” összeállítása (pl. szabályok, kötelességek az osztály tanulói számára stb.) Hazugság, lopás, szembesülés a következményekkel.	<i>Kommunikáció:</i> társas kapcsolatok: viselkedés kifejeződése szóban és gesztusokban. Társadalmi érintkezés: viselkedési normák eltérő helyzetben.

	Ok – okozati összefüggések felismerése a törvények esetében. Törvények: írott szabályok. Személyi igazolvány nézegetése. Mire jogosít a személyi igazolvány? Beszélgetés, szituációs játék, képek nézegetése, csoportosítása. Tájékozódás a szakmák köréről. Az iskoláskor utáni tervek. Film megtekintése, megbeszélése, helyes, nem helyes felismerése. Viselkedés, elvárások a munkahelyeken. A balesetek elkerülése. A pénz értékének tudatosítása, takarékoság, pénzkezelés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szülők, rokonok, szeretet, <i>családfenntartó</i>, munkahely, fizetés, segítség, <i>munkamegosztás, munkafegyelem</i>, törvény, szabály, törvénykönyv, alkotmány, bűn, büntetés, hazugság, lopás, következmény, igazságszolgáltatás, büntetés; <i>vita</i>, veszekedés, kibékülés, <i>bocsánat</i>; társadalom, személyi igazolvány, állampolgár, sajátkezű aláírás, a pénz értéke, váltópénz.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes segítséggel használni a szolgáltató- és közintézményeket, fejleszteni feladattudatát, felelősségérzetét. Képes az igazolványokat megfelelően, kíméletesen és biztonságosan használni. Képes a térkép színeit leolvasni, ismeri a térkép fontos jelzéseit (város, határ, úthálózat), elemi ismeretei vannak saját településéről, Magyarország földrajzáról, ismeri a falu, város közötti különbséget. Ismeri a magyar történelem kiemelkedő eseményeit, ismeri és tiszteli híres uralkodóit, hőseit. Ismeri a legfontosabb ünnepeket, azok jelentőségét, a nemzeti ünnep fogalmát, a magyar zászlót és címet. Képes a Himnuszt és a Szózatot segítséggel elénekelni. Képes egyszerű élethelyzetekben helyesen cselekedni, egyszerű oksági összefüggéseket alkotni. Képes felismerni a konfliktushelyzetet, a begyakorolt konfliktuskezelési minták segítik a megoldásban, érzelmeit tudja kezelni. Képes a megismert tulajdonságok figyelembe vételével saját kapcsolatrendszert kialakítani. Állampolgári érzései kialakulóban, elmélyülőben vannak.
---	--

TECHNIKA, ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT

A tantárgy célja fejleszteni a tanuló manuális képességeit, finommotorikáját és mozgáskoordinációját úgy, hogy tevékenysége során az eszközök használata váljon célirányossá, alakuljon ki elemi munkavégző képessége. Alkalmazni tudja a tanult ismereteket egyre nagyobb önállósággal a gyakorlati tevékenység során, a részfeladatok technológiájának és kapcsolatának megismerésével, a megtanult munkafolyamatok sorrendjének alkalmazásával. Biztosítani kell olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthet.

A tantárgy feladata továbbá, hogy járuljon hozzá a tanulók esztétikai neveléséhez, alakítson ki olyan szokásokat, hogy igényük legyen közvetlen környezetük rendben tartására, az otthoni életben is tudják gyakorolni és alkalmazni ismereteiket, hozzájárulva környezetük gondozásához.

A fejlesztés során minél több és változatosabb feladathelyzetben ismerkedjenek meg a tanulók saját és közvetlen környezetüknek, a hétköznapiak során szükséges, az önellátáshoz kapcsolódó feladatoknak, munkatevékenységeknek az elsajátításával, alapvető technikák gyakorlásával. Cél a biztos eszközhasználat elérése a háztartásban és a ház körül előforduló szerszámokkal.

Ebben a folyamatban alakulnak ki olyan szokások, készségek, képességek, amelyekkel a mindennapi életben előforduló, egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és gondozási feladatok elvégzésére a középhúlyosan értelmi fogyatékos tanuló kisebb irányítással képessé válik.

5–6. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelésben a harmonikus, esztétikus és praktikus környezetért végzett tevékenység felelősségének tudatosításával és a takarékos és mértékletesség igényének kialakításával játszik fontos szerepet.

A testi és lelki egészségre nevelésben különös hangsúlyt helyez a háztartásban előforduló fizikai és mentális veszélyforrások megismerésére, igény kialakítására a testi épség megóvására, a munkatevékenységek végzéséhez szükséges fizikai és lelki képességek fejlesztésére.

A családi életre nevelésben fontos szerepet játszik a tantárgy a családi munkamegosztásban az érdeklődésnek, képességnek megfelelő tevékenységek gyakorlásával, a minél önállóbb önellátás megalapozásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség kialakítása a családban és a társak között előforduló segítségadási lehetőségek megismerésére, szükséglet szerinti alkalmazására irányul.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztését segíti az életvitel során felhasznált anyagokkal és energiahordozókkal való takarékos bánásmód elsajátításával, a pazarló szokások felismerésével, valamint a környezetben található erőforrások szükséglet alapú felhasználásával.

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztését az igények és a választások megfogalmazásának kialakításával, bővítésével az önellátásban és a környezet megóvásában segíti.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztése segíti a veszélyes és káros anyagok felismerését a mindennapi életben, a megfelelő és elvárható óvatosság kialakítását a

vegyi anyagokkal, a háztartási és közlekedési eszközökkel; segíti a környezeti hatásokkal és jelenségekkel kapcsolatos ismeretek egészségügyi vonatkozású alapjainak megismerését.

A digitális kompetencia fejlesztését támogatja a környezetben előforduló technikai eszközök biztonságos működtetéséhez szükséges digitális ismeretek nyújtásával.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia a több elemből, tevékenységből álló művelet sor elvégzését, a háztartási munkák elosztásának és sorrendjének tervezését segíti.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Textilmunkák		Órakeret 40+36 óra
Előzetes tudás	Az alapanyagok ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az olló és a tű helyes használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
A tanuló saját tapasztalatai alapján az anyag megmunkálhatóságának megismerése. Irányítással textilt csíkokra vágni, textilcsíkot összevarni, gombolyítani. A száröltést segítséggel, a száلكihúzást és az előöltést önállóan gyakorolni. Tűbefűzést (egyre önállóbban) és csomókötést gyakorolni. Bonyolultabb gombvarrási technikákat gyakorolni. Ismerkedés szövött tárgyakkal, a szövés eszközeivel.	<i>Ismeretek</i> – Anyagvizsgálat érzékszervi tapasztalatszerzés útján: megmunkálhatóság. – Irányítással textil felvágása, nyírása, segítséggel gombolyítása. – Öltésformák (előöltés, száröltés, szegőöltés: pelenkaöltés). – Varrások eldolgozása. – Csomókötés, gombfelvarrás. – A szövés előkészítése. <i>Tevékenységek</i> Textilfélék alapanyaga, azok elemi szálainak megismerése. (Válogatási gyakorlatok: szín, anyagvastagság, anyagösszetétel alapján). Textilből készült használati tárgyak gyűjtése, csoportosítása. Vágás, gombolyítás, szalagkötés gyakorlása, száلكihúzás, varrási alapismeretek gyakorlása. Fokozódó önállósággal szalagkötés, önállóan száلكihúzás.	<i>Mozgásnevelés:</i> finommotorika. <i>Ének-zene:</i> zenehallgatás.	

	Önállóan szalagkötés, segítséggel száröltés gyakorlása. Szegőöltések közül pelenkaöltés technikájának megismerése. Új öltésforma megismerése a tűbefűzés, csomózás gyakorlásával. Anyag és gomb kapcsolata, gombvarrási gyakorlatok. A tanult tevékenységek folyamatos gyakorlása csökkenő mértékű segítséggel. Szövés anyagainak, eszközeinek megismerése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szál, szálirány, anyagnyúlás, előöltés, szálöltés, szegőöltés, elvarrás, pelenkaöltés, szövással kapcsolatos eszközök.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák		Órakeret 30+36 óra
Előzetes tudás	Ismerni az alapvető konyhai berendezéseket, takarítóeszközöket.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Étkezéshez saját részre terítés.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Takarítási munkákat végezni (tanterem, tankonyha). Önállóan rendet rakni, irányítással teríteni, mosogatni, törölgetni, kenyeret megkenni. A megismert eszközök használatát gyakorolni segítséggel. Tisztítási, hámozási folyamatok megismerése, gyakorlása.	<i>Ismeretek</i> – Seprű, lapát használata. – Tisztító- és fertőtlenítőszer. – Konyhai eszközök helye, rendje. – Egyszerűbb konyhai munkák. – Kenyérkenés, kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás. – A főzés jellegének megfelelő edények és eszközök kiválasztása. – Gyümölcs- és zöldségtisztítás. – Főzést nem igénylő ételek készítése. <i>Tevékenységek</i> Seprés, portörölés, felmosás, játékok lemosása. Porszívózás gyakorlása, szőnyeg	<i>Kommunikáció:</i> szókincs. <i>Környezetismeret:</i> növények, állatok a táplálkozásban, egészséges életmód.	

	porszívózása önállóan. Tisztító- és fertőtlenítőszerek adagolásának megismerése, használatának gyakorlása ellenőrzés mellett. A helyrerakás, terítés, mosogatás, törölgetés gyakorlása. Irányítással terítés, mosogatás, törölgetés. Étkezések előkészítése segítséggel: A kenyérkenés módjának megtanulása. A kenyérszeletelés, kenyérpirítás, konzervbontás módjának megismerése, az eszközök használatának gyakorlása különös tekintettel a baleset-megelőzésre. Megfelelő eszközök és edények kiválogatásának gyakorlása. Egyszerű ételek elkészítésének megismerése, gyakorlása (alma, banán, narancs, sárgarépa, burgonya). Gyümölcsturmix, pirítás, szendvics készítése. Eddigi tevékenységek gyakorlása. Önálló terítés, mosogatás, rendrakás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előkészítéshez és főzéshez kapcsolódó fogalmak. További fogalmak a tisztító-, fertőtlenítőszerek használatával kapcsolatos tevékenységek köréből.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	3. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők		Órakeret 20+36 óra
Előzetes tudás	Öltözködés.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ruházarak önálló használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Húzózár használata, csatolás, patentolás, kapcsolás, gombolás fokozódó önállósággal.	<i>Ismeretek</i> – A megfelelő ruházat kiválasztása.	<i>Mozgásnevelés:</i> finommozgások.	

Cipőfűzés, csomókötés, tépőzár-használat. Önálló cipőfűzés. A mosás és vasalás eszközeinek felismerése, megnevezése, használatuk.	– Ruhanemű kezelése. – Ruházarak használata. – Cipőfűzés – fűző megkötése. – Mosás: gépi, kézi mosás. – Teregetés, hajtogatás, vasalás. <i>Tevékenységek</i> Ruházat adekvát kiválasztásának gyakorlása (évszak, időjárás, alkalom). Húzózár, patent, kapocs, csat használatának gyakorlása. Cipőfűzés, cipőkötés gyakorlása (fűzőtáblákon). Cipőfűzés szükség szerint, cipőkötés adódó alkalmanként irányítással. Mosás megismerése, kézi, gépi mosás eszközei, azok használata. Teregetés (szárító), hajtogatás (tárolás), vasalás (babaruhák).	<i>Társadalomismeret:</i> dívat, viselet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	További, ruhagondozással kapcsolatos fogalmak (mosószer, csipesz, szárító, vasalódeszka, hőfokszabályozó).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Vásárlás – Fogyasztóvédelem		Órakeret 20+36 óra
Előzetes tudás	Boltrendszer sokszínűsége.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Érték és ár közötti összefüggések megértetése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Az alapvető árucikkek beszerzésének helye, a vásárlás módja. Egyféle árucikk vásárlása önállóan (vásárlás megtervezése, mit veszek? Hol kapható? Mennyibe kerül?).	<i>Ismeretek</i> – Vásárlás körülményei. – Különböző boltok, áruházak és piac látogatása. – Vásárlás – fizetés – csomagolás. <i>Tevékenységek</i> Vásárlás céljának, menetének megismerése, alapvető árucikkek beszerzési helyeinek ismerete.	<i>Kommunikáció:</i> vásárlás, közlekedés. <i>Számolás-mérés:</i> vásárlás, fizetés. <i>Olvasás-írás:</i> feliratok, reklámok, szórólapok.	

	Vásárlás folyamatának gyakorlása, beszámoló a vásárlás folyamatáról, eredményéről. Tanulmányi séta, piac-, üzletlátogatás, kirakatok nézegetése. Felügyelet mellett alapvető, egyszerű árucikkek beszerzési helyének megismerése, egy tétel vásárlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Célzott vásárlás helye, ott kapható áruk. Vásárlási folyamatnál használt fogalmak. Közlekedéshez kapcsolódó fogalmak. Vásárlási folyamatnál és fizetésnél használatos fogalmak. További, a közlekedéshez, viselkedéshez kapcsolódó fogalmak.	

Tematikai egység / Fejlesztési cél	5. Anyagok alakítása		Órakeret 20+36 óra
Előzetes tudás	Megfelelő kézügyesség.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyagmegmunkáláshoz használt eszközök körének bővítése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Egyszerű tárgyak, ajándék, elemi kompozíciók készítése a megadott alapanyagokból (sík tárgy, térbeli tárgy). Adott anyagból készült tárgyak kiválasztása, csoportosítása.	<i>Ismeretek</i> – Papírból, fonalból, textilből ajándékok, elemi kompozíciók létrehozása, egyszerű munkadarabok készítése. – Papír, fonal, textil tárgyak készítése. – Különböző anyagok tulajdonságainak felfedezése (fa, kő, fém). <i>Tevékenységek</i> Kartonpapíron előrajzolt kép kivarrása (karácsonyi képeslap, anyák napjára ajándék). Kartonból, papírból, fonalból és textilből egyszerű tárgyak készítése irányítással (varrással doboz, album, képkeret, babaház).	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> tárgykészítés.	

	Textilen előrajzolt ábra kivarrása színes fonallal („terítő”, babaruha). Adott anyagból készült tárgyak, alkotások készítése fa (léc csiszolása, festése, faragása), kő („ékszer” készítése, kavicsból állatok, tárgyak készítése festéssel, lakkozással) fém (karácsonyi díszek, „ékszer”).	
--	--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Papír, fonal, textilmunkák, megmunkálás, elkészítés során használt fogalmak, a felhasználhatóságot célzó fogalmak: maradandó, természeti tárgy – emberi alkotás (kavics, mozaik), bánya.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes a baleset- és munkavédelmet figyelembe venni veszélyes eszközök használata során. Segítséggel tud rendet tartani, teríteni, részt venni a takarításban, mosogatásban, törölgetésben. A kenyér megkenésével próbálkozik. Kis segítséggel képes használni a ruházati zárószerkezeteket, cipőt fűzni, segítséggel csokrot kötni. Néhány alapvető árucikk beszerzési helyét és a vásárlás módját ismeri. Képes segítséggel vásárolni egy tételt. Képes minta alapján esztétikus alkotást készíteni változatos technikával.
---	--

7–8. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelést a munkatevékenységek elvégzéséhez szükséges biztonságos, türelmes és kitartó magatartás szabályainak megismerésével és alkalmazásával segíti. A környezeti tevékenységek során támogatja a segítségkérés szükségességének felismerését és a tanuló képességeihez mérten másoknak segítség nyújtását.

A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a jellegzetes nemzeti, nemzetiségi ételek, italok megismerésével és a nemzeti ünnepekkor dekorációs kellékek készítésével segíti.

Az egészségre ártalmas anyagok és szokások tudatos elkerülésével, a figyelem ráirányításával a kiegyensúlyozott és harmonikus életvitelre, a pihenés, a munka és a szórakozás helyes arányainak felismerésére és az igyekezet kialakításával ezek betartására a testi és lelki egészségre nevelés céljait valósítja meg.

A családi életre nevelésben törekszik a családi munkamegosztásban az érdeklődés, képesség és igény szerinti részvételre, az önellátásban minél kevesebb segítség igénybe vételére.

A fenntarthatóság, környezettudatosság céljait támogatja a környezet tudatos megfigyeltetésével, a mindennapi életben előforduló helyzetekben az egészségre ártalmas hatások elkerülésével, a természet erőforrásaival való takarékosagra neveléssel.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztésében a szókincsbővítésben az aktuális témákban, a tanuló kívánságainak és kifogásainak megfogalmazásában, valamint a személyes élettérrel kapcsolatos igények és kötelezettségek adekvát kommunikációjának gyakorlásában vesz részt.

A természettudományos és technikai kompetencia terület fejlesztését az önellátás és a közvetlen környezet gondozása kapcsán az egészség megóvásával, a betegségek megelőzésével és felismerésével kapcsolatos gyakorlati ismeretek nyújtásával és a közlekedésben és a háztartásban a balesetek elkerülési lehetőségeinek bemutatásával támogatja.

Balesetvédelem: minden munkatevékenység során szükséges a balesetvédelemi, valamint a munkavédelmi szabályok ismerete és betartása.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Textilmunkák		Órakeret 50+12 óra
Előzetes tudás	Olló, tű biztonságos használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tanult öltések alkalmazása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Textilmunkákhoz köthető rutinfeladatok folyamatos gyakorlása (fonalgombolyítás, vágás egyenes vonal mentén, forma kivágása, tű befűzése, csomó kötése fonatra, varrás eldolgozása egyre önállóbban). Két anyag összevarrása, beszegése, gomb felvarrása, gumibehúzás. Megismerkedés a kötés és horgolás eszközeivel, technikájával (érdeklődés szerint, egyéni megsegítéssel). Körmönfonás. Szövéshez szükséges eszközök, alapanyagok megismerése, a mozdulatok gyakorlása. Egyszerű, kisméretű darab szövése, egy, két szín alkalmazásával.	<i>Ismeretek</i> – Textillel kapcsolatos tevékenységek megismerése. – Szálkihúzás, fonás, tanult öltések. – Láncöltés megismerése. – Textil szegése, összevarrása kézzel. – Gombfelvarrás, gumibehúzás. – Kötés – horgolás – szövés. <i>Tevékenységek</i> Eddigi tevékenységek folyamatos gyakorlása, egyes esetekben alkalmazása önállóan (vágás, tűbefűzés, csomókötés, varrások eldolgozása, rojtozás, fércelő öltés, tanult öltésformák). Textilfajták megkülönböztetése, tanult öltésformák varrása segítséggel. Láncöltés technikájának megismerése. Eddigi tevékenységek önálló gyakorlása. Kisebb feladatok önállóan. (Gomb hiányzik: varródoboz, mi kell a felvarráshoz? Kiszaladt a gumi: mi kell a javításhoz?) Kötés és horgolás eszközeinek és az elkészíthető tárgyaknak a bemutatása, érdeklődés felkeltése a kézimunkázás iránt. Egyszerű hurkolások próbálgatása, tetszés szerint	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> téma feldolgozása eltérő technikával; színek egymásra hatása. <i>Kommunikáció:</i> lakáskultúra, divat.	

	egyszerű darabok készítése. Kézimunkázás vastagabb fonalból, megfelelő eszközökkel tetszés szerint. Szövés előkészítése segítséggel: szövés kartonon, egyszerű rámán. Rossz harisnyák felvágása, összecsomózása, szőnyeghorgolás, önállóan fércelőltés textilen. Irányítással szőnyegszövés rámán.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Az alkalmazott technikák nyomán felmerülő alapanyagok, eszközök, technikák nevei (tübefűző, kötőtű, horgolótű, kezdőszem, felvetés, vetélőfa, fonalak stb.).</i>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Egyszerű háztartási munkák		Órakeret 40+12 óra
Előzetes tudás	Az ételek helyes tárolása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Háztartási eszközök és gépek használata egyszerű esetekben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Önállóan kenyeret, felvágottat szeletelni. A célnak megfelelő nyersanyagokat, eszközöket és edényeket kiválasztani. Egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt elkészíteni kis segítséggel. A megismert munkafolyamatokat önállóan alkalmazni. Megadott helyiség önálló takarítása. Takarítószeres, eszközök önálló használata.	<i>Ismeretek</i> – Szeletelés, kés használata. – Konyhai gépek, eszközök megismerése, használata. – Egyszerű étel készítése. – Terítés, tálalás, mosogatás, rendrakás. – Takarítási munkák. – Nagytakarítás. <i>Tevékenységek</i> Önállóan élelmiszerek szeletelése, nyersanyagok, főzőedények, eszközök kiválasztása. Gyümölcssaláta elkészítése. Tízórai-, uzsonna-, reggelikészítés. Hideg és egy meleg étel elkészítése (turmix, puding,	<i>Társadalmi ismeretek:</i> pályaválasztás, munka, munkamegosztás. <i>Kommunikáció:</i> vendéglátás, lakás rendje, tisztaság.	

	tojásrántotta, burgonyasaláta, franciasaláta, vitaminsaláta) önállóan (melegítés, hűtés). Felnőtt irányítása mellett önállóságra törekvéssel konyhai, háztartási gépek használata. A főzési munkákhoz kapcsolódó tevékenységek gyakorlása (terítés, mosogatás, rendrakás) folyamatosan. Takarítás különböző helyiségekben (konyha, folyosó stb.). Nagytakarítás műveleteinek gyakorlása, alkalmazása segítséggel. Eddig begyakorolt tevékenységek önálló alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eddig használt fogalmak, egyszerű kezelést igénylő gépek, azok használatához szükséges fogalmak. Gyümölcssaláták, ételek, elkészítésükhöz szükséges fogalmak. Tisztítószeres, takarítóeszközök, munkafolyamatok, veszélyes anyagok, balesetmegelőzés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők	Órakeret 40+12 óra
Előzetes tudás	Összefüggés az anyagok tulajdonságai és kezelése között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Balesetmentes, körültekintő munkavégzés.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Textilanyagok alapanyagai és azok tulajdonságai, piktogramok jelentése, értelmezése, feladat eldöntése a jelek útmutatása alapján. Vasalás, irányítás mellett. A piktogramok alapján ruha válogatása, mosás, teregetés, vasalás segítséggel (színek, alapanyagok, víz hőfok, vasaló beállítása).	<i>Ismeretek</i> – Textilanyagok alapanyagai és tulajdonságai. – Piktogramok értelmezése. <i>Tevékenységek</i> Különböző anyagok vasalásának gyakorlása irányítással (a ruházaton található piktogramok irányító jellegének felhasználásával). Ruhaválogatás alapján mosás	<i>Olvasás-írás:</i> használati utasítás szövege és értelmezése.

	előkészítése. Mosás (kézi és gépi mosás), teregetés, vasalás fázisai önállóan. Rendrakás, eszközök elhelyezése, tiszta ruha összehajtása, helyrerakása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A textil alapanyagának tulajdonságaival, mosásával, vasalásával kapcsolatos fogalmak. Háztartási gépek használatával kapcsolatos fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Vásárlás – Fogyasztóvédelem		Órakeret 20+12 óra
Előzetes tudás	Udvariassági formák vásárlás során.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Körültekintő, megtervezett vásárlás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Vásárolni egyféle alapanyagot. Önállóan, néhány tételt segítséggel vásárolni. Mérlegelni vásárláskor, kívánságát és kifogásait megfogalmazni (drágább, jobb ízű, több van benne). A szavatossági idő jelölését figyelembe venni vásárláskor. Ruhán, cipőn található jelzéseket értelmezni. Csere lehetőségeit megismerni (visszaváltás, levásárlás).	<i>Ismeretek</i> – Vásárlás. – Alapanyagok vásárlása a konyhai tevékenységhez. – A termékek szavatosságának ellenőrzése. – Sajt célra ruha, cipő vásárlása. – A kezelési útmutató jelzéseinek értelmezése. <i>Tevékenységek</i> Konyhai munkához szükséges alapanyagok megválasztása, azok beszerzése (néhány tétel). Recept alapján készülő ételhez alapanyagok beszerzése (vásárlási-fizetési tevékenység), az áruk tüzetes megvizsgálása minőség, mennyiség, ár tekintetében, azok tárolási lehetőségének megismerése. A szavatosság időpontjának egyeztetése, a felírt dátum helyes értelmezése. A szavatosság lényegének megértése (romlott, fogyasztható). Mérlegelés, vita: melyik a jobb,	<i>Számolás-mérés:</i> vásárlási gyakorlat, fizetés, mérőeszközök, mérések. <i>Olvasás-írás:</i> használati utasítás szövege és értelmezése.	

	takarékosabb választás. Körültekintő vásárlás, több kirakat, üzlet kínálata, megfelelő szín, anyag, méret, minőség alapján. Döntés szempontjainak megbeszélése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az alapanyagok kiválasztásához szükséges fogalmak, beszerzési források. Vásárlással, fizetéssel kapcsolatos fogalmak, kiegészítve a közlekedés és a viselkedéskultúra ide vonatkozó fogalmaival. Az anyagok eltarthatósága, tárolása, kezelése során bevezetett új fogalmak (szavatosság, lejáratí idő, kezelési útmutató, jóállás).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Piktogramok értelmezése		Órakeret 10+12 óra
Előzetes tudás	Képi emlékezet.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek alkalmazása valós helyzetekben.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Néhány gyakrabban látott piktogramot felismerni, értelmezni. Gyógyszereken, élelmiszereken, vegyszereken található jelzéseket értelmezni.	<i>Ismeretek</i> – Jelek megismerése, értelmezése, egyeztetése. – Használati utasítás, kezelési utasítás, szavatosság jelzései. <i>Tevékenységek</i> Ismerkedés az élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelekkel. Megismert jelek megmutatása, értelmezése, egyeztetése, válogatása. Élelmiszereken, gyógyszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek megkeresése, megmutatása, és az utasítás szerinti eljárás fontosságának tudatosítása példák alapján.	<i>Olvasás-írás:</i> olvasás, szövegértelmezés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Piktogramok jelzéseivel, használati útmutatóival, és azok értelmezésével kapcsolatos fogalmak.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Anyagok alakítása		Órakeret 34+12 óra
Előzetes tudás	Anyagok alakíthatósága, tulajdonságai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az alkotás örömének átélése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
A tanult technikákkal irányítás mellett egyszerű tárgyak készítése. Az anyagok tulajdonságainak megismerése. Adott anyagból készült tárgyak keresése környezetében használhatóság és más tulajdonságaik alapján. Tárgyak készítése önállóan a megismert anyagokból és technikákkal.	<i>Ismeretek</i> – Újabb alapanyagok és tulajdonságaik megismerése. – Műanyag, bőr-műbőr, alufólia, papírmásé, üvegfestés, gyöngyfüzés, viasz, gyurma. – Természetes anyagok és műanyagok alakíthatósága és tulajdonságai. Termékek. <i>Tevékenységek</i> Egyszerű tárgyak készítése minta alapján változatos anyagokból. A szükséges technika, eszközhasználat elsajátítása. Képek, plakátok, ajándéktárgyak készítése. Eddigiek alapján a megismert technológiai eljárások alkalmazásával elemi figurák készítése segítséggel. Tárgyak készítése különböző alkalmakra (üvegfestés, gyöngyfüzés, papírmásé).	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> több technika alkalmazásával tárgyak, alkotások készítése, egyéni ötletek megvalósítása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az anyag eredetére, előkészítésére, feldolgozására, valamint a belőlük készíthető munkadarabok használhatóságára vonatkozó fogalmak.		

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – felismerni a tanult textiltípusokat, a tanult öltésformák közül néhányat segítséggel tud alkalmazni; – egyszerű gombot felvarrni; – felismerni a különböző kézimunkák darabjait, eszközeit;
---	---

	– részt venni az eddig tanult és begyakorolt munkatevékenységekben; – részt venni a konyhai munkákban, elkészíteni egy-egy hideg, illetve egyszerű meleg ételt, ismeri az edényeket, eszközöket, az egyszerű konyhai gépek használatát; – a takarítási és gondozási munkákhoz és az adott munkadarabok elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására; – megadott helyiséget önállóan takarítani; – válogatni a ruhát színe, anyaga, szennyezettsége alapján, ismeri a mosás, vasalás eszközeit, használatkor a piktogramok utasításait figyelembe venni; – kívánságát és kifogásait megfogalmazni; – tájékozódni az üzletben, segítséggel tud néhány tételt vásárolni; – értelmezni a szavatossági idő jelölését. Tudja, hogy a termékeken hol találhatóak a piktogramok, felismer közülük néhányat. A tanuló képes – tevékenységei során a piktogramokat értelmezni; – megismerni különböző anyagokat, megmunkálásuk különböző módjait; – a tanult technikák alapján elemi figura készítésében részt venni; – ismereteit alkalmazni a különböző természetes anyagok megmunkálásakor.
--	--

KÖRNYEZETISMERET

A környezetismeret tantárgy felkészíti a tanulót a természeti környezetével való harmonikus együttélésre, felismeri a környezet és saját egészsége, mentális épsége közötti összefüggéseket. Kialakítja igényét az épített és a természeti környezet épségének, szépségének megóvására.

A tantárgy célja bővíteni a tanuló meglévő ismereteit élő és élettelen környezetünk jelenségeiről, megfigyelések alapján következtetések levonása, tapasztalatok hasznosítása a környezet megóvása érdekében. Kialakítani az igényét a természet védelemére, az élőlények és környezetük kölcsönhatásainak megismerésén keresztül környezetkímélő és természetvédő szemlélet kialakítására, törekedni a környezet igényessé, széppé, tisztábbá formálására.

Elsajátíttatni a helyes egészségügyi és higiénés szokásokat, kialakítani olyan alapvető egészségügyi ismereteket, készségeket, amelyek hozzájárulnak a test megismeréséhez, a személyi higiénia és a megfelelő, izléses, praktikus öltözködés iránti igény kialakulásához és az egészség védelméhez.

Tudatosítani az egészséges életmód szokásrendszerét, a helyes táplálkozás, a testedzés, a sportolás jótékony hatását a mindennapokban.

Megismerni a saját testet és annak működését, a betegségeket megelőzni, a leggyakrabban előforduló betegségek tüneteit, a gyógyulást elősegítő terápiákat megismerni és az orvos és a gyógyszerek szerepét tudatosítani.

Megismerni a balesetvédelem egyszerűbb szabályait, az egészséges életmódot veszélyeztető anyagokat, azok káros hatásait és a megelőzés módját.

A tanuló szocializációs szintjét fejleszteni, kialakítani felelősségérzetét a természettel és embertársaival szemben, adott helyzetekben az önálló telefonhasználatot és a megfelelő segélykérés technikáit elsajátíttatni.

5–6. évfolyam

A tantárgy különösen fontos szerepet tölt be az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében és a testi-lelki egészségre nevelésben, amennyiben megalapozza a helyes önismeretet, elősegíti a tanuló saját teste működésének, ápolásának megismerését, elsajátítását; lehetővé teszi a test felépítésének, jellegzetességeinek, a testrészek funkciójának és a szervezet összehangolt működésének megismerését. Mindezzel hozzájárul a jó közérzet feltételeinek, a komfortérzet kialakításának és fenntartásának megismeréséhez.

A tantárgy tanítása a szociális és állampolgári kompetencia alakításához az egészséges önértékelés és a társas kapcsolatokban szükséges alkalmazkodási képesség fejlesztésével járul hozzá.

A természettudományos és technikai kompetencia fejlesztése során a tanuló megismeri a természet nagy csoportjait, felismeri a környezeti tényezőknek az élő természetre gyakorolt hatásait, képessé válik egyszerű folyamatok megnevezésére. Mindez megerősíti a környezeti ártalmakkal szembeni érzékenységet, elősegíti a természeti környezettel való harmonikus együttélését.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az emberi test	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Testrészek megnevezése, megmutatása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az érzékszervekre káros hatások felismertetése és megelőzése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– A testrészek nevét, funkcióját ismerni. – Ismerni a belső szervek (szív, tüdő, máj, vese) működését. – Érzékszerveket kímélni (a károsodás megelőzése, javításának módjai). – Ismerni a segédeszközök használatának fontosságát, védelmét, kezelését. – Panaszokat röviden megfogalmazni, a kapott utasításokat betartani.	<i>Ismeretek</i> – Testrészek, érzékszervek megnevezése, funkciójuk. – Meglévő ismeretek rendszerezése. – Az érzékszervek funkciója, védelmük. – Ismerkedés a segédeszközökkel. – Az egészség fogalma, a betegségek tünetei. – Betegségek: megfázás, gyomorrontás, influenza és más fertőző betegségek. – Fájdalom jelzése, a fájdalom helye. – Gyógyszer elfogadása. <i>Tevékenységek</i> Tükörképen ismerkedés a saját testtel. Egymás testrészeinek megmutatása, megnevezése. <i>A birtokos ragok használatának gyakorlása.</i> Az érzékszervek funkcióinak tapasztalat közbeni megismerése (szembekötősdí). Képösszerakás, csoportosítás, makettek összerakása, szervek felismerése, megnevezése, funkciója. Szem: Ne hajolj közel a könyvhöz! Fül: zajártalom kerülése. A szemüveg használata, kezelése, tisztán tartása. A hallókészülék használata.	<i>Kommunikáció:</i> szókincs. <i>Mozgásnevelés:</i> testkép, nagy mozgások. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> emberábrázolás.

	Szerepjáték: az orvosi rendelőben, a gyógyszerárban. Betegségek megelőzése. Adott betegség tüneteinek megnevezése, a kezelés utasításainak betartása. Diéta előírásai különböző betegségek esetében: gyomorrontás, influenza, cukorbetegség, ételérzékenység, ekcéma, allergia. Egyedi problémák megbeszélése a foglalkozás keretében, ha lehet, orvossal, védőnővel. Maketten, képen a szerveket megfigyelni (elhelyezkedés, alak, szín, funkció).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Fő testrészek és szervek. Látás romlása, hallás romlása, fáj, <i>hányinger</i>, köptető, gyógyszer, borogatás, láz, <i>diéta</i>, gyomorrontás, <i>fertőző</i>, <i>fertőzés</i>.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	A jó közérzet feltételeinek ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Veszélyhelyzetek felismerése és elkerülése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Önállóan kézmosás, arcmosás, fogmosás szükség szerint. – A rendszeres testedzést bevezetni. – A vitaminok szerepét megismerni. – A napozószerek, bőrvédő- és bőrápoló szerek önálló, szükség szerinti használata. – A tanuló tudja panaszait tömören, lényegre törően megfogalmazni. – Az orvos utasításait, tanácsait követni. – A játék, munka és a	<i>Ismeretek</i> – Tisztálkodás. A test tisztán tartása. Hajápolás. Körömápolás. – A mozgásszegény életmód veszélyeinek megismerése, a test edzése. – A vitaminforrások megismerése. – Veszélyforrások a szabadban (a Nap káros hatása, kullancs). – Az iskolások orvosi vizsgálata. – Egészség – betegségek. – Orvosi rendelő, háziorvos.	<i>Kommunikáció:</i> szókincs, kifejezőkészség. <i>Társadalmi ismeretek:</i> telefonálás, segítségkérés.	

közlekedés során kívánatos magatartást tudatosítani. – Váratlan helyzetekben is helyesen viselkedni. – Telefonálás, segítségkérés. – Önfegyelem gyakorlása.	– Az iskolában, az utcán és játék közben előforduló balesetek. – Sportolás, fürdőzés közben és a háztartásban történő balesetek megelőzése. – A mentőláda tartalma. – A felnőttek értesítésének módja baleset esetén. <i>Tevékenységek</i> Önálló mosdás, fogmosás, hajápolás. Hajvágás, a haj ellenőrzésének fontossága (tetűirtás). Rendszeres körömvágás, tisztítás, a körömrágás kerülése. A vitamint tartalmazó élelmiszerek megismerése, csoportosítása. Megfelelő mennyiségű folyadék fogyasztásának szükségessége. A tavaszi és nyári napozás szabályai, rendszeresség, fokozatosság, időtartam, napozószerek. Védekezés kullancscsípés ellen. Az orvosi vizsgálatok helye az iskolában, funkciójuk, aktív együttműködés a vizsgálatokon. Iskolaorvosi, családorvosi, szakorvosi, fogorvosi rendelő. A rendelő felkeresésének módja (rendelési idő, szükséges dokumentumok, tiszta, rendezett öltözők, panasz részletes elmondása). Tanulmányi séta, megfigyelési szempontok szerint (balesetveszély, káros tevékenységek felismerése, orvosi rendelő). Balesetek (az élet minden területén), viselkedés strandon, a Balatonban (természetes vizekben), háztartási baleset esetén, ok-okozati összefüggések	
--	---	--

	felismerése, tanulságok levonása. A mentőláda tartalmának megismerése, a benne lévő eszközök és szerek használatának megismerése (kötszer, fertőtlenítő). Telefon használata (segítségkérés), segélykérő telefonszámok ismerete.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A használt tisztálkodási eszközök és anyagok, funkciójuk, a különböző hajtípusok mosószerrei (száraz, zsíros). Orvosi vizsgálattal, gyógyszereléssel kapcsolatos fogalmak (lázmérő, sóhajtás, száj kitátása [miért?] <i>hallgató</i>, gyógyszer, védőoltás, <i>steril</i>, gáz, <i>vérvétel</i>, <i>vizeletvizsgálat</i>, <i>lelet</i>, beutaló, fürdő, fogtömés, fogkő, <i>röntgen</i>, foghúzás). Egészséges életmóddal, napozással kapcsolatos fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Élő természet – élőlények és környezetük	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Élő – élettelen biztos elkülönítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Annak beláttatása, hogy mi, emberek is a természet részei vagyunk.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
- Növényeket, állatokat felismerni, tulajdonságaikat megnevezni. - A megszerzett ismereteket önállóan alkalmazni.	<i>Ismeretek</i> - Az élő természet nagy csoportjai: <i>növény</i>, <i>állat</i>, tulajdonságai, életmódja, haszna. - Időjárás hatása a növényekre, állatokra. - A környezet hatása az élőlényekre (szárazság, aszály, árvíz, szélsőséges időjárás). <i>Tevékenységek</i> A tanult élőlények változó szempontú csoportosítása. Az emberi tevékenység szerepe a növények, állatok életében. Megfigyelések. Az ember alkalmazkodása az	<i>Kommunikáció:</i> szókinés, irodalmi alkotások a témával kapcsolatban. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> természetábrázolás különböző technikákkal.

	időjárás változásaihoz. Képek összerakása, válogatása, csoportosítása, kísérletek.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élőlény, élettelen, hasznos, káros, <i>életfeltétel</i> , gyökér, törzs, korona, termés, pusztulás, áradás, katasztrófa; <i>szaporítás</i> , születés, növekedés, <i>elmúlás</i> .	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Élettelen környezet – Környezeti ártalmak		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A víz és a levegő nélkülözhetetlen az élethez.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A napfény nélkülözhetetlenségének felismerése az életben, káros hatások kivédésének lehetőségei.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– A halmazállapotokat felismerni és megnevezni. – Településén található folyóvizek (forrás, patak, folyó, tó) felkeresése, megfigyelése. – Tudni a víz értékét, ismerni megjelenési formáit (halmazállapotát).	<i>Ismeretek</i> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Az élet alapvető feltételei. – Levegő, víz, napfény összetevői, ártalmai. – A felszíni vizek (forrás, patak, folyó, tó, tenger). – A víz halmazállapotai. <i>Tevékenységek</i> Élő és élettelen differenciálása. Ismerkedés az élet alapvető feltételeivel. Tudatos törekvés az értékek óvására. Környezet- és természetvédelem köréből képek keresése, tanulmányi séta, kísérletek. Élmények, képek a magas vízállású Dunáról, helyi folyókról. Térkép, földgömb nézegetése, a víz jelzése (kék szín keresése). Kísérletek a víz halmazállapotával kapcsolatban. Csapadékfajták megfigyelése (pára, köd, dér, zúzmara, harmat). Bővebben a víz, a harmat, a pára,	<i>Társadalmi ismeretek:</i> tájékozódás a föld felszíni formáiról, vizeiről. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> közvetlen környezet tisztántartása.	

	a jég jellemzői, megfigyelése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot, levegő, <i>láthatatlan</i> , gőz, csapadék, pára, köd, dér, <i>zúzmara</i> , <i>harmat</i> , árvíz, híd, gát, <i>menekülés</i> , <i>életveszély</i> , mentés, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> .	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – felismerni, megmutatni testrészeit, érzékszerveit, ismeri azok elemi funkcióit; – érzékszerveire vigyázni, a szükséges segédeszközöket megfelelően használni; – teste reakcióit érzékelni, a változásokat jelezni, panaszait megfogalmazni; – testét ápolni, öltözkét rendezetten, tisztán tartani, gondozni; – őszintén, bizalommal együttműködni orvosi vizsgálaton az egészségügyi dolgozókkal; – főfogalmi csoportosításokat végezni az állat- és növényvilág körében. – a környezetben található élőlényekről, élőhelyeikről, testfelépítésük legjellemzőbb tulajdonságairól ismereteket szerezni, rendszerezni; – felismerni a víznek mint nélkülözhetetlen, éltető elemnek a jelentőségét, megjelenési formáit (halmazállapotát) és a felszíni vizek folyásait; – egyszerű környezetmegóvó tevékenységet végezni (szemétszedés, törekvés a víz takarékos használatára); – halmazállapotok differenciálására, a csapadékfajták megkülönböztetésére.
---	--

7–8. évfolyam

A tantárgy kiemelt szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén, a természeti környezetben megfelelő viselkedésre neveléssel, az állat- és növényvilág nyugalmanak megőrzése érdekében, és a felelős viselkedés kialakításában a közösségi környezetben.

A nemzeti azonosságtudat fejlődéséhez és a hazafias neveléshez a közösségi terek, az épített és természeti környezet ápolásával, a rend és tisztaság fokozott védelmével járul hozzá.

Kiemelt szerepet játszik a tantárgy a testi és lelki egészségre nevelésben az egészségre káros szokások felismertetésével, kialakulásuk tudatos elkerülésére neveléssel, igény felkeltésével a tiszta, gondozott környezet megteremtésére és megóvására, és a tanuló értelmi képességeinek megfelelő ismeretek nyújtásával a testi változások megismerésére és elfogadására.

A tantárgy a médiatudatosságra nevelésben fontos szerepet tölt be a médiumok felhasználásának megismertetésével és a tanulók látókörének szélesítésével.

A tantárgy a természettudományos és technikai kompetencia fejlesztését támogatja, tudatosítva a környezet védelmének és megóvásának fontosságát. A tanulók megismerik a

gyógy- és fűszernövények szerepét és használatukat, felismerik az összefüggéseket az időjárási viszonyok és a természet átalakulása között, és az emberi tevékenységek környezetre gyakorolt hatását.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez hozzájárul a környezet és az egészség megóvására nevelés és a betegségek megelőzése érdekében történő közösségi kezdeményezésekben, társadalmi megmozdulásokban való részvétel.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az emberi test	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Az orvosi vizsgálatról való félelem nem megalapozott, leküzdhető.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Segítség kérése megfelelő módon a szükséges esetekben.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Saját testrészek, érzékszervek biztos ismerete. – Érzések, tapasztalatok megfogalmazása. – Jó helyzetfelismerési képesség kialakulása, kívánságok megfogalmazása. – Ismeretek szerzése a védőoltásokkal, elsősegélynyújtással kapcsolatban. – Törekvés a kapkodás, a pánik elkerülésére.	<i>Ismeretek</i> – Testrészek, érzékszervek, belső szervek, funkciójuk, védelmük. – Segédeszközök védelme és fontossága. – Betegség témakör bővítése: torokgyulladás, középfülgyulladás, bárányhimlő, herpesz, bőrbetegségek. – Betegségmegelőzés, védőoltások szükségessége. – Az elsősegélynyújtás elemeinek gyakorlása. – Teendők saját vagy társai rosszulléte, betegsége, rossz közérzete esetén. <i>Tevékenységek</i> Testrészek megnevezése, megmutatása. Könyvben és maketten a csontváz és a belső szervek nézegetése, felismerése. Szemüveg, hallókészülék, lúdtalpbatét használata, tisztítása, tárolása. Lázmérés, vérnyomásmérés. Saját tapasztalat alapján az említett betegségek tünetei és az alkalmazott terápia. Beszámoló saját tapasztalatokról, oltási könyv adatainak megbeszélése. Az orvos vagy felnőtt értesítésének módja. Telefonálás gyakorlása.	<i>Kommunikáció:</i> szókinés, élmények, tapasztalatok megfogalmazása. <i>Ábrázolás-alkítás:</i> emberábrázolás.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Az emberi testtel, betegségekkel kapcsolatos fogalmak. Éles a látásom, homályosan látok. Nem hallom, most jól hallom.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Egészségmegőrzés – Egészséges életmód	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Serdülőkori változások elfogadása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Az egészségre káros szokások kialakulásának tudatos kerülése.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Az egészséges életmód fontosságának ismerete. – Ismerni a serdülés jeleit, a bekövetkező változásokat, következményeket és felelősséget. – Az egészséges életmód fontosságát, módjait megismerni, törekedni a helyes szokások kialakítására. – Megérteni a káros szokásokkal kapcsolatos betegségek, kóros állapotok megelőzésének fontosságát. – Szükséges esetekben használni a telefont. – Néhány fontos telefonszámot ismerni. – Megjelenés, viselkedés az orvosi vizsgálat során. – A gyógyszereléssel kapcsolatos utasítások pontos betartása.	<i>Ismeretek</i> – A test tisztán tartása. – A serdülőkor jellemzői. – A test edzése. – Ideális testsúly. – Helyes, helytelen táplálkozás. – Kerülendő élelmiszerek és üdítők. – Veszélyforrások (dohányzás, szeszes italok, a nemi úton terjedő betegségek). – Iskolai, háztartási és utcai balesetek. – Balesetek megelőzésének lehetőségei. – Baleset esetén felnőtt értesítése, mentő hívása. – A mentők munkája. – A mentőláda szerepe. – Az orvosi vizsgálatához szükséges dokumentáció. – A gyógyszerek használata (gyógyszer, adagolás, recept). – Szexualitással kapcsolatos ismeretek. – A súlyfelesleg káros hatásai. <i>Tevékenységek</i> Önálló mosdás, fürdés, hajmosás, hajszárítás. Rendszeres mozgás, testedzés. Egészségtelen, veszélyes	<i>Kommunikáció:</i> szövegértés. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> piktogramok, egészséges táplálkozás. <i>Testnevelés:</i> rendszeres testmozgás, edzettség.

	(válogatás, csoportosítás). Beszélgetés, saját élmények a káros szokásokkal kapcsolatban. A családban, környezetében szerzett tapasztalatok megvitatása. Vélemények ütköztetése. Eseményképek, filmek elemzése. Az értesítés módja, szerepjáték, telefonálás gyakorlása. Gyakorlás, kisebb sebek ellátása, fertőtlenítés. Tanulmányi séta orvosi rendelőkben.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Súlyfelesleg, önfegyelem, körütekintő</i> , nyugodt, figyelmes, tárcsázás, foglalt, kicseng, vizsgálat, lázmérés, vérvétel, vizeletvizsgálat, lelet, beutaló, fűró, fogtömés, fogkő, röntgen, foghúzás, <i>serdülés, nemi jellemzők</i> , súlyfelesleg, <i>önfegyelem</i> . Magasság és súly közötti helyes arány. Személyes adat, igazolvány, <i>TB-kártya</i> , telefonszám.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Élő természet – Élőlények és környezetük		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Szelektív hulladékgyűjtés fontossága.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	A tiszta környezet megteremtése és megóvása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
- Tájékozódni a tanult ismeretek alapján kis segítséggel könyvekben. - Gyógyteát fogyasztani (készíteni) szükség esetén, ismert helyzetekben. - Felismerni a fűszereket illatukról, tájékozódni élettani hatásukról, használatukról. - Részvétel környezetvédelmi akciókban, pl. Föld Napja, Madarak és fák napja, hulladékgyűjtő akciók stb.	<i>Ismeretek</i> - Növények, állatok, emberek. - Ismerkedés a gyógynövényekkel (kamilla, hársvirág, csipkebogyó, kakukkfű). - A fűszernövények megismerése, használatuk (babér, köménymag, majoránna, fokhagyma, bors stb.). - A föld tájainak növényei, állatai (sarkvidék, hegyvidék, sivatag, őserdő). - Az ember szerepe az élő természet megóvásában. - Tájvédelmi terület	<i>Kommunikáció:</i> szókincs, kapcsolódó irodalmi alkotások. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> fűszerek, gyógynövények a táplálkozásban, vásárlás.	

	megtekintése. – A védett növények és állatok fogalmának megismerése. <i>Tevékenységek</i> Tápláléklánc összeállítása. Csoportosítás, válogatás. Gyógytea készítése: borogatás – kamilla, köhögés – hársvirág stb. A fűszernövények megismerése és kipróbálása az ételek készítésénél. Játékos felismerés bekötött szemmel, illat alapján. Tájak és jellegzetes élőlények (összefüggés az éghajlat és a növény- és állatvilág között). Néhány környezetében élő védett növény, állat felismerése. Takarékoskodni az erőforrásokkal: víz, villany, gáz használata során, szelektív hulladékgyűjtés, veszélyes anyagok elkülönítése (elemek, gumiabroncs stb.).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Tápláléklánc</i>, kamilla, hársfa, <i>bodza</i>, tájvédelem, bors, fahéj, szegfűszeg, vanília, kakaó, csokoládé; bőrszín, arcberendezés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Élettelen környezet – környezeti ártalmak	Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Időjárással kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési célja	Tájékozódás térképen, térkép jelzéseinek megismerése.	

Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Alkalmazni a tanult ismereteket. – Tiszta víz, levegő, napfény fontosságát tudatosítani. – A légszennyezés jellegzetes szagát felismerni. – Törekedni a tiszta környezet megtartására. – Ismerni a térképen alkalmazott legfontosabb színeket és jelzéseket. – Saját megfigyeléseiről beszámolni. – Kísérletek végzésében aktívan részt venni. – A rend és tisztaság iránti igényét kialakítani.		<i>Ismeretek</i> – Az élő és élettelen természet megfigyelése. – Csapadékfajták megfigyelése. – A víz körforgása. – A felszíni vízfolyások (forrás, patak, folyó, tó). – Felszíni formák (hegy, síkság). – Összefüggés a felszíni és időjárási viszonyok és az élő természet feltételei között. – Élettelen anyagok érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése. – Víz, levegő, talaj védelme. <i>Tevékenységek</i> Csoportosítás. Térkép nézegetése, térképjelek megismerése, térkép színezése. Magyarország domborzati térképének tanulmányozása. Terepasztalon felszíni formák kialakítása. Képek gyűjtése, rendszerezése. Időjárás megfigyelése, a megfigyelések lejegyzése, figyelemmel kísérése, következtetések levonása. Változások megfigyelése (olvadás, oldódás, égés).	<i>Társadalmi ismeretek:</i> Föld országai, természeti kincsek. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> természetábrázolás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Híd, térkép, földgömb, <i>atlasz</i> , jelzés, síkság, hegy, folyó, tenger, óceán, <i>környezeti ártalom, környezetvédelem, tűzhányó, vulkán, földrengés.</i>		

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló – rendelkezik elemi ismeretekkel teste biológiai működéséről; – tudja, hogy betegség esetén hova kell fordulni, ismeri az egészségügyi intézmények funkcióját. A tanuló képes – a testi higiénia, a mozgás, a szabad levegőn való tartózkodás iránti igényét fejleszteni;
---	---

	– ruházatát ízlésesen kiválogatni, gondozni, tisztán tartani; – a balesetveszélyt felismerni, elkerülni, életkorának és értelmi szintjének megfelelően segítséget kérni és nyújtani. Ismeretei vannak a helyes és helytelen táplálkozásról. A tanuló képes – néhány védett növényt, állatot és a természetvédelem fogalmát ismerni; – elemi ismereteket szerezni a növény- és állatvilágról, azok élőhelyeiről, hasznukról, kárukról, környezeti hatásokról és azok következményeiről, felismerni az élőlények és környezetük kölcsönhatásait; – tájékozódni kis segítséggel a térképen és a könyvekben. Ismeri a környezetszennyezés fogalmát és a környezetet károsító anyagokat. A tanuló képes – fejlettségi szintjének megfelelően kialakítani környezetvédő szemléletét; – alkalmazni a tanult ismereteket, aktív kísérletek végzésekor be tud számolni saját megfigyeléseiről.
--	---

ÉNEK-ZENE

A tantárgy célja az együtténeklés örömeivel segíteni a jó hangulat kialakulását, megéreztetni a zene jelentőségét, mozgásos-táncos feladatokat végezni, segítséggel vagy csoportban rövid gyermek- vagy népdalokat közösen és egyénileg előadni. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyerekek számára járás közben, különböző mozgásokkal érzékelhető a dalokban, mondókákban, zenedarabokban a mérő lüktetés, a ritmus.

A pedagógusok feladata, hogy a tanulók a dalok, mondókák ritmusát fokozódó önállósággal tapsolják, kopogják, a tempó és a dinamika figyelembevételével végezzék a gyakorlatokat. Ismertessenek meg a tanulók egyéni képességeihez és érdeklődéséhez mérten minél több mondókát, verset, gyermekdalt, a családi és társadalmi ünnepkörök dalait, azért, hogy a tanulók egyre kevesebb segítséggel vehessenek részt körjátékokban, a pedagógussal megvalósuló együttműködés hatására bevonódjanak a páros játékokba.

Eközben felkelthető a figyelem és az érdeklődés a zene és a hangok, a hangszerek megismerése iránt.

Az ének-zenével mint közös nyelvvel lehetőség nyílik a közösség kialakítására, a sérült és nem sérült emberek összekapcsolására.

5–6. évfolyam

A tantárgy tanítása lehetőséget teremt a közös szabályalkotás gyakorlására, az alapvető emberi értékekhez, érzelmekhez kapcsolódó zenék, dalok keresésére, kiválasztására. A nemzeti azonosságtudatot, hazafias nevelést a közösségi eseményeken, ünnepeken keresztül a nemzeti hovatartozás és összetartozás szerepének felismertetésével és legfontosabb nemzeti ünnepeink zenéinek, dalainak megismerésével erősíti.

Az önismeret és társas kultúra fejlesztésében nagy szerepet játszik, a fokozódó együttműködéssel végzett közös tevékenységgel és a reális önértékelés fejlesztésével az önbizalom megerősítésére.

A családi életre nevelésben a tantárgy nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásának kulturált gyakorlásával, a készülődés fontosságának felismertetésével, a testi és lelki egészségre nevelésben az érzelmek zenére történő, mozgással való kifejezésének fejlesztésével.

A médiatudatosságra nevelést a zenei igényeknek megfelelő médiumok kiválasztásának és elérésének megismertetésével és gyakoroltatásával éri el.

Az anyanyelvi kompetencia alakításához a nyelvi kifejezőképesség fejlesztésével, mondókák és dalok megismerésével, a szövegértés fejlesztésével és a megismert mondókák, dalok érzelmi mondanivalója és szövege összefüggéseinek felismertetésével járul hozzá.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését a kulturális sokszínűség és a nemzeti és nemzetiségi kultúra elemeinek megismertetésével, a kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia fejlesztését az ünnepeken társakkal együttműködő aktív részvétel ösztönzésével segíti.

A tantárgy az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését az érdeklődés felkeltésével a színvonalas zeneművészeti alkotások iránt, az ízlésvilág formálásával a zenei élmények nyújtásán keresztül, a hangulatnak megfelelő zenehallgatás ösztönzésével és a különböző zenei stílusok megismertetésével a zenehallgatásban a monotónia és egyhangúság elkerülésével támogatja.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok – Népdalok		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Tudja a tanuló a dalok szövegét mozgással összekötni.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	8–10 dal irányított előadása. Szerepjáték eljátszása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Néhány népdalt elénekelni. Táncolni önállóan, egyet balra, egyet jobbra lépni. Szívesen játszani körjátékot. Szerepet vállalni szituációs és felelgetős játékokban.	<i>Ismeretek</i> – Magyar népdalok. – Magyar táncok. – Körjátékok. – Felelgetős játékok. <i>Tevékenységek</i> Népdalcsokrok összeállítása témakörök szerint (növények, időjárás, köszöntők). Egylépéses csárdás: oldalt lépés + fél súllyal zárás, ismétlés ellenkező lábbal. Párválasztók, kifordulós körjátékok.	<i>Kommunikáció:</i> élőlények, növények, állatok. <i>Mozgásnevelés:</i> alapmozgások.	

	Rövid szituációs gyakorlatok előadása (pl. Egyszer egy királyfi, Gyertek haza ludaim...).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A népdalokban található új fogalmak, különböző népek. Csárdás-forgás, kifordulás, befordulás, irányváltás, motívum, ritmus, dallam.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Ünnepekörök dalai		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Tudjon a tanuló az ünnepeken megfelelő dalokat énekelni társaival, vagy önállóan.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktivitás fejlesztése irányított helyzetben.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Az ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Közösen énekelni társaival.		<i>Ismeretek</i> – Családi ünnepek dalai. – Nemzeti ünnepek dalai. <i>Tevékenységek</i> Karácsonyra, húsvétra, pünkösdre, anyák napjára, születésnapra dal, vers tanulása. Toborzó dalok megtanulása, Himnusz, Szózat megismerése.	<i>Kommunikáció:</i> ünnepek: versek. <i>Ábrázolás-alkítás:</i> ünnepek: dekoráció, ajándék.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyomány, szokás, ünneplés, megemlékezés, karácsony, újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd. Március 15. Nemzeti ünnep (augusztus 20. október 23.), Himnusz, Szózat. Katonadalok, megzenésített költemények.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	A tanuló megkülönbözteti az egyenletes ritmust és a dalritmust.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Dallam, szöveg ritmizálása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Hangsúlyos és hangsúlytalan	<i>Ismeretek</i> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok.	<i>Olvasás-írás:</i> hangkiemelés.	

részeket mozgással kifejezni. Megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni. A halk, hangos, magas, mély beszédet megkülönböztetni. Közösen énekelt dalt adott jelre hangosan vagy halkán folytatni. Néhány hangszert megszólaltatni.	– Fékező és gyorsító gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. – Hang- és hallásfejlesztés. – Ritmushangszerek használata. <i>Tevékenység</i> Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása. Kettes lüktetés érzékelése. Leülés-felállás, séta-futás váltakozása megadott jelre. Önálló dalkezdés, tempótartás. Halk és hangos közti különbség érzékelése. Magas és mély hang érzékelése. Hangerő szabályozása. Belső hallásfejlesztés, dallambújtatás. Fúvós, húros és ütőhangszerek megnevezése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Együtt hangoztatás, ütőhangszerek, fém, fa, erősítés, halkítás, kettes lüktetés, ütemhangsúly, hangos, lágy, zümmögő éneklés; hangsúlyos és hangsúlytalan lépés, belép, megáll, tempót tart, magas és mély beszéd, emelkedő, süllyedő dallamvonal.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	A zene hangulatának átélése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megfelelő hangerő megválasztása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Szívesen hallgatni zenét.	<i>Ismeretek</i> – Hangszeres és énekes élőzene hallgatása. – Részvétel zenés koncerten. – A zene pihentető hatásának megtapasztalása. – Hosszabb, összefüggő zenedarab meghallgatása.	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> hangulat kifejezése. <i>Mozgásnevelés:</i> relaxálás zenehallgatás közben.	

	<i>Tevékenységek</i> Társak előadásának meghallgatása. Megfigyelési szempontok a zenehallgatással kapcsolatban (hangmagasság, ritmus, hangerő stb.). (Kórusművek, hangszeres darabok, szólóhangszerek, nagyzenekari művek részletei.) Relaxációs zene hatásának megtapasztalása. Gyerekeknek szóló musicalrészlet, pl. A padlás, A muzsika hangjai stb. hallgatása, dúdolása, egyes részletek megtanulása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	A szükséges zenei fogalmak (kórus, szóló, zenekar, karmester stb.), kikapcsolódás, pihenés; szólóének, kánon, közönség, figyelmes hallgatás, taps.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes hangsúlyos és hangsúlytalan részeket mozgással kifejezni. Képes megadott hangra dalt elkezdni és végigénekelni. Képes az adott ünnepnek megfelelő dalt, verset kiválasztani, előadni. Képes megkülönböztetni a halk, hangos, a magas, mély beszédet. Képes ütemkezdő hangsúlyokat kiemelni. Szívesen hallgat zenét, van kedvenc zenedarabja. Képes a dal ritmusát együttműködéssel, segítséggel tapsolni, kopogni.
---	--

7–8. évfolyam

Az előző évfolyamokhoz kapcsolódva tovább folyik a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a szabályok alkalmazásának erősítése, a közös szabályalkotás gyakorlása. A nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés a népi hagyományok, ünnepkörök dalain, mondókáin keresztül, a nemzeti összetartozás érzésének erősítésével történik.

Az önismeret és társas kultúra a közösségben a reális önértékelés kialakításával, csoportos produkciókban történő részvétellel, a társas kapcsolatok és közös tevékenységek segítségével, a személyiség fejlesztésével erősödik.

A testi és lelki egészségre nevelést a tantárgy a különböző hangulatok, érzelmek megjelenítésével a zenére történő mozgásban, a feszültségek levezetésének segítségével, a szorongásos állapotok oldásával, zenei élmények nyújtásával segíti.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a családi ünnepek, hagyományok ápolásában való aktív részvétel ösztönzésével.

A médiatudatosságra nevelést a hangulathoz, ízlésvilághoz illeszkedő zenei alkotások különféle médiumok lehetőségei közötti keresésének támogatása, és a tanuló ízlésének megfelelő választás képességének megerősítése, bátorítása segíti.

Szoros a tantárgy kapcsolódása az anyanyelvi kompetencia területén a szövegértés fejlesztéséhez és a megismert dalok tartalmának megértéséhez.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztése a kulturális sokszínűség megismerésének bővítésével és a közösségi beilleszkedés elősegítésével történik. Az önkéntes szerepvállalás ösztönzése a közösségi, ünnepi rendezvényeken a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztését erősíti.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztését a zenei módszerek segítségével végzett kreativitásfejlesztéssel és az önálló zenei ízlésvilág kialakításának segítségével, a zenehallgatásban a sokszínűség támogatásával, változatos élmények nyújtásával valósítja meg.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gyermekdalok – Népdalok		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Ismer a tanuló magyar népdalokat, és legalább egyet a külföldi népek dalaiból.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Verbális memória fejlesztése.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Elénekelni legalább 10 népdalt. Más népek dalaiból egy-egy jellegzetes népdalt ismerni. Műdalokat, kánonokat énekelni.		<i>Ismeretek</i> – Magyar népdalok. – Más népek dalai. – Műdalok (Pál, Kata, Péter, jó reggelt, Ég a város, ég a ház is, Künn az ágon újra szól a víg kakukkmadár, kánonok stb.). <i>Tevékenységek</i> Egyszerű dallamvezetésű népdalok ritmikai előadása. Népdalcsokrok összeállítása, előadása közösen és egyénileg. Más népek dalainak megismerése és éneklése. Kánonok, közismert dalok éneklése közösen, egyénileg, változatos hangszerkísérettel.	<i>Kommunikáció:</i> kifejező szövegmondás. <i>Társadalmi ismeretek:</i> érzelmi megnyilvánulások; szomszédos népek; magyar tájegységek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Párosító, vidám, tréfálgató, emelkedő, ereszkedő dallamvonal, kötetlen, kötött ritmus;		

	cseh, román, palóc, francia, kánon; oldalt lépés, mellé lépés; francia, olasz, lengyel, román.
--	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Ünnepekörök dalai		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Tudjon a tanuló részt venni a közös éneklésben, és tudjon az ünnephez adekvát dalt választani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Aktualitások felismerése, ünnepek elkülönítése.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Megfelelő dalt énekelni az ünnepek alkalmából. Az ünnepélyes alkalmakat átérezni.		<i>Ismeretek</i> – Családi ünnepek dalai. – Ballagási dalok. – Nemzeti ünnepek és az ezekhez kapcsolódó zeneművek megismerése, egyes darabok megtanulása. <i>Tevékenységek</i> Jeles napok dalai, születésnap, névnapi köszöntők. Felkészülés a ballagásra. Az ünnepélyes ballagásra előkészületek, közismert, elfogadott dalok megtanulása, éneklése menet közben. Toborzó dalok. Erkel Ferenc: Himnusz, Egressy Béni: Szózat megtanulása. Tolcsvay: Nemzeti dal, Szörényi-Bródy: István, a király stb. A tanultak számbavétele, csoportosításuk ünnepek, ritmusuk, hangulatuk, hangfekvésük, személyes, érzelmi okok szerint stb. Az ünnepekre tanult ének- és zenedarabok ismételése.	<i>Kommunikáció:</i> ünnepi műsor. <i>Társadalmi ismeretek:</i> az ünnepek tartalma, hagyományok. <i>Testnevelés:</i> állóképesség, téri formák alakítása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nemzeti érzés, magyarság, ünnep, szokások, vers, dal, ballagás, búcsú, ünnepelt, kedvenc, felejtés, emlék, egyenemű kar, vegyes kar, férfikar, kórus. Karácsony, húsvét, pünkösd, anyák napja, születésnap, keresztelő,		

	lakodalom, ballagás, búcsú, megható.
--	--------------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Ritmus- és hallásfejlesztés		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Tudjon a tanuló megfelelő tempóban dalt énekelni és tempót tartani.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Hangszerek felismerése és megszólaltatása. Hang- és hallásfejlesztés.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Hallás után énekelni, kétkezes kopogóst előadni. Egy dallamon belül hangerőt szabályozni. Hangszerrel erősíteni, halkítani. Belső hallás kialakulása. Különböző hangszerek hangjait felismerni. Szólamokat felismerni.		<i>Ismeretek</i> – Ritmikai és dinamikai gyakorlatok. – Fékező és ingerlő gyakorlatok. – Tempóérzékeltető gyakorlatok. – Ismerkedés hangszerekkel. – Ismerkedés az emberi hang sajátosságaival. <i>Tevékenységek</i> Kotta olvasása ritmusképlettel. Tá-ti-ti grafikus lejegyzése. Hangerő szabályozása. Fokozatos halkítás, erősítés időtartama. Dallambújtatás. Daltöredékből dal felismerése. Fafűvós, rézfűvós, vonós hangszerek hangjának felismerése. Az énekhangok jellegzetességeivel kapcsolatos megfigyelések, saját hang tudatos megfigyelése.	<i>Társadalmi ismeretek:</i> közös koncertlátogatás. <i>Olvasás-írás:</i> írás vonalközbe.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kopogós, tá-ti-ti ritmus, dallambújtatás, kezdés, befejezés, hangmagasság, belépés, megállás, fa, cserép, üveg, fém. Ritmusképlet, alkalmazás, kirakás koronggal, kotta, kottavonal, ritmus, feszített ritmus, lassú tempó. Lassú ének, gyors ének, szólamok, szoprán, alt, gége, hangszalagok, rekedtség.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Zenehallgatás		Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Tudjon a tanuló többször hallott dalrészletet felismerni.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A zenei ízlés formálása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Figyelmes, érdeklődő zenehallgatás, a többször hallott részletek felismerése. Hallás után a dalokat felismerni és elénekelni.	<i>Ismeretek</i> – Klasszikus művek részleteinek meghallgatása. – Szórakoztató zenei felvételek hallgatása. – Ismert, népszerű darabok hallgatása. <i>Tevékenységek</i> Megfigyelési szempontok alapján néhány mű meghallgatása, egyes részletek megtanulása (pl. Kodály: Esti dal meghallgatása gyermekkori feldolgozásban, Mozart: Varázsfuvola, részlet). Türelem, egymás kedvencének meghallgatása, tiszteletben tartása (műdal, tánczene, diszkózene, rockzene). A tanulmányok során megismert darabok többszöri meghallgatása, ismertebb részletek közös dúdolása, éneklése.	<i>Társadalmi ismeretek:</i> koncert látogatása. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> hangulat megjelenítése. <i>Kommunikáció:</i> spontán beszélgetés a zenei élményről.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Zeneszerző, opera, beat, rock, diszkó. Részlet, teljes mű.
------------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes segítséggel énekelni legalább 8-10 egyszerű népdalt és eljátszani 1-2 gyermektáncot. Ismeri a Himnuszt és a Szózatot, elhangzásukkor megfelelően viselkedik. Képes ritmusképletet lejegyezni és visszaolvasni. Képes észlelni a különbséget a lassú és a gyors zene között. Képes hangszerrel erősíteni, halkítani. Kialakul a belső hallása. Képes felismerni megszólaltatás után a hangszereket. Felismeri a szólamokat. Képes irányítás mellett egyszerű ritmust utánozni hangszeres kísérettel. Képes irányítás mellett huzamosabb ideig értelmi képességének megfelelő zenét hallgatni. Képes a többször hallott részleteket felismerni zenedarabokban.
---	--

ÁBRÁZOLÁS – ALAKÍTÁS

A tantárgy célja megalapozni a funkcióöröm motivációs hátterével a különböző ábrázoló-alakító tevékenységekben az alkotóképességet, alakítani és fejleszteni az igényt a kreatív önkifejezésre a vizuális művészetek eszköztárának felhasználásával.

A pedagógusnak törekednie kell arra, hogy fejlődjön a tantárgy szemléletformáló hatása által a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képzelőereje, fantáziája, esztétikai érzéke, alakuljon ki a pozitív énképe, fejlődjön önismerete a felfedezések és a siker örömeivel. Támogassa a munkavégzés során a tanulóknak az anyagokról szerzett tapasztalatait, tevékenykedjenek szívesen, fejlődjön alkotásvágyuk a tárgyak, cselekvések, jelenségek megfigyelése és a figyelem, feladattudat, észlelés, finommotorika fejlődése segítségével, tapasztalati élményeik alapján ismerjék meg az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, építészeti és művészeti értékeket. A környezeti adottságok és a differenciálás lehetőségeinek megteremtése támogatja, hogy folyamatosan bővüljenek a tanulók ismeretei a hagyományápolásról, népszokásokról, a nevezetes napokról, megismerkedjenek műalkotásokkal, tantárgy-specifikus jártasságaik, készségeik fejlődjenek.

Fejlesztési (terápiás) feladatok:

Készségek: koordinált mozgáskészség (szem-kéz koordináció) és alakítási készségek fejlesztése.

Képességek, attitűdök:

Formaalkotási képességek, kompozíciós képesség.

Vizuális ritmus képzése, tárgykészítés képessége.

Képzeteket felidéző ábrázolási képesség.

Képfelolvasás, képi közlés képessége.

Plasztikus formaalakítás. Finommozgás fejlesztése.

Pszychikus funkció:

Vizuális, taktikus percepció. Figyelemfejlesztés.

Érzelmi fejlesztés: motiváció, örömezés keltése alkotó tevékenység révén.

Emlékezet, alkotó képzelet, forma- és térszűrés, gondolkodás fejlesztése.

Gondolkodási műveletek:

Megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás.

Variálás, kombinálás. Analízis-szintézis.

Asszociáció, általánosítás, absztrakció, következtetés, ítéletalkotás.

Gondolkodásfajták: perceptív, cselekvéses, analógiás, asszociatív, algoritmikus, kreatív, logikus.

5–6. évfolyam

A tantárgyban folytatódik a nemzeti azonosságtudat, hazafias neveléshez való kapcsolódás a nemzeti ünnepekhez köthető hagyományok felelevenítésével és a jellegzetes díszítő motívumok és elemek megismerésével.

A testi és lelki egészségre nevelés az alkotói tevékenység folyamatában történő önismereti fejlesztéssel, az érzelmek kifejezésének felismerésével a vizuális művészeti alkotások megismerésének folyamatában zajlik.

Az önkéntesség a segítségnyújtásban, a nevelésben, a másokért vállalt felelősségben, a közös tevékenységekben és a közösen kitűzött célok elérésében jelenik meg.

A médiatudatosságra nevelést a különböző médiákból megszerezhető tapasztalatok gyűjtése, a képi és térbeli ábrázolás támogatja.

A szociális és állampolgári kompetencia fejlesztését segíti a nemzeti összetartozást és a nemzeti hagyományokat jelképező műalkotások megismertetése és a nemzeti jelképek és népi hagyományos alkotások jellemző motívumainak bemutatása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése során a tanulóban kialakul a művészi önkifejezés képessége és tudatosan az önálló ízlés és stílus.

Tematikai egység / Fejlesztési cél	4. Vizuális ábrázolás		Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Jellemző vizuális tulajdonságok kiemelése, ábrázolása segítségével.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Élőlények, tárgyak sematikus ábrázolása irányítással.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Színek használata a valóságnak megfelelően. A vízszintes és függőleges egyenesek pontos összekapcsolása. Felismerhető rajzok készítése különböző élőlényekről, jellemző jegyek alapján.	<i>Ismeretek</i> – Festés. – Rajzolás-színezés. <i>Tevékenységek</i> Természeti környezetünk ábrázolása a színek kifejezőerejének	<i>Környezetismeret:</i> természetábrázolás. <i>Kommunikáció:</i> lényegkiemelés, történetmesélés.	

	hangsúlyozásával (ősz: levélhullás, eső, tél: havazás stb.). Szabad festési gyakorlatok különböző festékviteli módokkal, egyéni és közös munka. Ember- és állatábrázolások gyakorlása. Fej, test, végtagok feltüntetése. Íránykülönbségek érzékeltetése. Virágok ábrázolása sematikusan. Színezés, különböző technikákkal. Tematikus ábrázolások gyakorlása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenesek iránya. Ábrázolt tárgyak részei. Színek. Évszakok, természeti jelenségek, színek, hangulatok. Élőlények testrészei. Térbeli elrendeződésre vonatkozó fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Komplex alakító tevékenység		Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	Különböző anyagok formázása, alakítása irányítással.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyszerű használati tárgyak készítése segítségével.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Egyszerű tárgyak készítése együttműködéssel.	<i>Ismeretek</i> – Tárgyak (játékok, képek) készítése jellemző jegyeik alapján. <i>Tevékenységek</i> Színes papír kompozíció. Természeti anyagok felhasználásával (levelek, ágak, termények stb.) kompozíció készítése ragasztással. Mozaikkép-készítés különböző anyagokból. Agyag- és só-liszt-edények készítése, díszítése különböző technikákkal (pecsételés, karcolás, rátett díszítés, festés).	<i>Környezetismeret:</i> természetes anyagok, termékek. <i>Kommunikáció:</i> ünnepek. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> ajándéktárgy.	

	Agyagbaba, agyagállatok készítése. Egyszerű ünnepi dekorációk készítése különböző anyagokból.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eszközök, anyagok. A tárgykészítés részfolyamatai. Az anyag tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Az elkészült tárgy és funkciója.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – jellemző jegyeik alapján felismerhető rajzot készíteni különböző élőlényekről; – irányítással pontosan összekapcsolni a vízszintes és függőleges egyeneseket; – irányítással megfelelően használni színeket; – irányítással tematikus ábrát készíteni; – egyszerű tárgyakat készíteni együttműködéssel; – az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képességeihez mértén alkalmazza a különböző ábrázoló-alakító technikákat.
---	---

7–8. évfolyam

A tantárgy – építve az előző évfolyamok fejlesztéseire – segíti a nemzeti azonosságtudat további fejlesztését a díszítő motívumok reprodukálásával, további megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztését az önkifejezés lehetőségeinek kibővítésével, erősíti az érzelmi intelligenciát a testi és lelki egészségre nevelésben.

A nemzeti azonosságtudat és hazafias nevelés a nemzeti díszítő motívumok megismerésével, az önismeret és a társas kultúra fejlesztésével történik, az önkifejezés lehetőségeinek bővítése erősíti az érzelmi intelligenciát és a testi és lelki egészségre nevelést.

A pályaaorientációt a művészi foglalkozások repertoárjának megismertetésével támogatja a tantárgy, a szociális és állampolgári kompetencia fejlesztéséhez a külföldi művészeti alkotások megismerésén keresztül járul hozzá.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia az alkotás munkafolyamatának megtervezésével, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség az érzelmek kifejezésével és a művészeti alkotás által keltett érzések megfogalmazásával fejlődik.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Vizuális ábrázolás	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	Tematikus ábrázolás irányítással.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A természet megfigyelési és ábrázolási igényének kialakítása.	

Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Összefüggés felfedezése a színek és érzelmek között. Saját élmények megjelenítése irányítással, rajzos formában.		<i>Ismeretek</i> – Festés. – Rajzolás-színezés. <i>Tevékenységek</i> Természeti képződmények, jelenségek ábrázolása. Jelentős események (pl. ünnepek), személyes élmények (család, hétfégi program) megörökítése. Szabad festési gyakorlatok. Színkeverés: piros-kék, piros-sárga, kék-sárga. Egy-egy élmény megörökítése emberalakkal, tárgyakkal, megfelelő térbeli elrendezéssel. Az élővilág és a tárgyi környezet elemeinek differenciáltabb ábrázolása tematikusan, élmények alapján, többféle technikával.	<i>Kommunikáció:</i> élmény megörökítése. <i>Környezetismeret:</i> természetábrázolás. <i>Életvitel és gyakorlat:</i> kompozíció, ajándék.
Kulcsfogalmak/ fogalmak		Természeti jelenségekkel kapcsolatos fogalmak. Természeti és tárgyi környezettel kapcsolatos fogalmak. Érzelmekkel, hangulatokkal kapcsolatos fogalmak. Ünnepi szimbólumok. A tárgyi környezet elemeinek megnevezése. Élőlények testfelépítésével kapcsolatos fogalmak. Természeti környezettel kapcsolatos fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Komplex alakító tevékenységek		Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	Tárgyak készítése irányítással.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kreatív anyagválasztás és a tervezés megvalósítási igényének kialakítása.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Egyszerű tárgyak készítése irányítással. Különböző anyagfajták felismerése és szétválogatása irányítással. Egyszerű tárgyak készítése irányítással.		<i>Ismeretek</i> – Komplex alakító technikák. – Anyagok tulajdonságai. – Tárgyak (játékok, képek) készítési módjának megismerése.	<i>Információs eszközök használata:</i> rajzoló programmal kép készítése, kinyomtatása (meghívó, plakát). <i>Életvitel és gyakorlat:</i>

	<i>Tevékenységek</i> Száritott növények festése mártással, csokorrendezés. Gyümölcsnyomda (félbevágott alma, körte textilfestékekbe mártva.) Díszpárnavarrás, -kitömés festett textiliából. Agyagedények készítése, festése. Só-liszt falidíszek évszakra jellemző motívumokkal és színekkel. Farsangi álarc készítése, díszítése. Préseltvirág-kompozíció. Anyagok válogatása anyagfajta és használhatóság szerint. Őszi falevelekből kompozíció. Gesztenyebábok. Terménymozaik. Agyagedények készítése. Babaház-készítés kartondobozból. Bababútor különböző dobozokból. Fonalbábu-készítés. Ujjbáb pingponglabdából.	tárgy, ajándék készítése változatos technikával.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Anyagok, eszközök. Elkészítendő tárgy. Elkészítés részfolyamatai. Évszakok jellemzői. Ünnepi jellegzetességek. Az anyagok tulajdonságaira vonatkozó fogalmak. Anyagok, részfolyamatok, elkészült tárgy és rendeltetése.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Régi korok életének megismerése tárgyaikon keresztül.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Művészeti alkotások közül kedvenc kiválasztása indoklással.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
Irányítással művészeti alkotások szemlélése, megfigyelése.	<i>Ismeretek</i> – Művészeti alkotások jellemzői. <i>Tevékenységek</i>	<i>Társadalmi ismeretek:</i> múzeumlátogatás, történelmi ismeretek. <i>Kommunikáció:</i> saját

	Múzeumlátogatás, művészeti kiadványok, albumok nézegetése, beszélgetés az alkotásokról.	vélemény, élmények.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Festészet, szobrászat. Egyszerű esztétikai fogalmak, építészet jellegzetességei.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló irányítással összefüggést fedez fel a színek és érzelmek között. Megpróbálja (irányítással) saját élményeit rajzos formában megjeleníteni. Növekvő önállósággal végzi el a feladatokat. Képességeihez mérten elsajátít különböző ábrázoló-alakító technikákat. Képes az ábrázolás-alakítás eszközeinek és anyagainak adekvát használatára. Képes irányítással felismerni és szétválogatni a különböző anyagfajtákat. Képes irányítással egyszerű tárgyakat készíteni. Irányítással megismert néhány népművészeti alkotást. Irányítással szemléltet művészeti alkotásokat, a neki tetszőt kiválasztja, elemzi.
---	---

INFORMÁCIÓS ESZKÖZÖK HASZNÁLATA

A tantárgy célja felkelteni a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók érdeklődését a számítógépek és az irodatechnikai eszközök iránt, bemutatni az eszközök sokszínűségét, gyakorlati alkalmazhatóságát a tanulásban, a játékban és a szórakozásban. A számítógép részeinek, működésének megismerése, grafikával, szöveggel kapcsolatos feladatok értelmezése, megoldása közben ismerik meg a számítógép üzemeltetési rendjét, egészségügyi és balesetvédelmi szabályait, az informatikai eszközök tudatos, célnak megfelelő használatát.

Az irodatechnikai készülékek működtetésének és adekvát használatának gyakorlására a pedagógusnak kell megteremteni a lehetőséget – építve arra, hogy a számítógép használata lehetőséget teremtsen az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására, különböző típusú játékprogramok használatának elsajátítására egyéni szintekhez mért nehézségi fokon.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelésben az információs eszközök mértékletes és fegyelmezett használatára neveléssel, és az információs rendszerek használata során felmerülő etikai kérdések tudatosításával és szem előtt tartásával.

A médiatudatosságra nevelésben nagy szerepe van az internetes médiumok által nyújtott kapcsolattartási lehetőségek megismerésének és gyakorlásának; az internethasználat veszélyforrásai és veszélyei megismerésének; a valóság és a virtualitás megkülönböztetési képességének és az információk szűrése és rendszerezése tudatosításának. A természettudományos és technikai kompetencia fejlődését támogatja a világ megismerése az internet használatának segítségével.

A digitális kompetencia fejlődését elősegíti az információs technikák magabiztos és kritikus használata, a szabadidő hasznos eltöltése a számítógép segítségével, a kapott információk felismerése, értékelése és használata, az internetes kommunikáció lehetőségeinek

megismerése és a számítógépes függőség megelőzése, a játékidő kontrollálása.

Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez hozzájárul a számítógép sokoldalú felhasználása során a keresett tartalmak elemzése.

A hatékony, önálló tanulást az információs technika által nyújtott lehetőségek tanulást segítő alkalmazásának megismerése, a számítógép lehetőségeinek felhasználása az egyéni ütemű tanulásra, az utasítások pontos végrehajtására és az önálló munkára nevelés és tehetséggondozás segíti.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Számítógép-kezelés		Órakeret 26 óra
Előzetes tudás	Balesetvédelmi ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szakszerű és biztonságos számítógép-használat.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– A számítógép tartozékait megismerni. – A számítógépes környezetben való viselkedés szabályait ismerni.		<i>Ismeretek</i> – Barátkozás a számítógéppel. – Ismerkedés a monitorral, billentyűzettel, egérrel. – A számítógéppel való foglalkozások rendje, a legfontosabb biztonsági tudnivalók. <i>Tevékenységek</i> Megfigyelés, gyakorlás az eszközökkel. Alkotómunka megfelelő szoftverekkel. A számítógép kezelése, a programokkal való tevékenység megadott lehetőségek szerint.	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> piktogramok, jelek értelmezése. <i>Kommunikáció:</i> pontos szövegírás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Néhány, a számítógép működtetésével kapcsolatos fogalom (monitor, billentyűzet, a billentyűzeten található rövidítések, jelek, egér) és az alkalmazott programokhoz kapcsolódó fogalom (ikon, jel).		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Irodatechnika	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Telefonhívás-kezdemenyezés és -fogadás az udvariassági formaságok betartásával.	
A tematikai egység	A megismert eszközök szabályos használata.	

nevelési-fejlesztési céljai		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– A telefont adekvátan használni (amennyiben lehet, mobilkészüléket is). – A kulturált telefonálási szokásokat megismerni. – Fénymásolatot készíteni segítségével. – Nyomtatványt (meghívó, plakát stb.) készíteni segítségével.	<i>Ismeretek</i> – Telefon működése és használata, a fax, az üzenetrögzítő működése és használata. – Fénymásoló. – Nyomtató. <i>Tevékenység</i> Telefonálás. Házi hívás, helyi hívás, mobilszám hívása közötti különbség. Eltérő készülékek használata. Telefonos szolgáltatások lekérése (pl. pontos idő, faxhang stb.). A telefonálás anyagi vonzatának tudatosulása. A szakszerű használat elsajátítása. A másoló használata, saját munkáról másolat készítése. A nyomtatóhasználat elsajátítása, saját munka kinyomtatása.	<i>Kommunikáció:</i> beszédkészség, szövegértés, pontos szövegírás, másolás. <i>Környezetismeret:</i> telefonálás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vonal, kicseng, foglalt jelzés, vonalas – mobil készülék, szolgáltató, percdíj, előfizetés, kártyás fizetés, kézibeszélő, telefonzsinór, fax, üzenetrögzítő (a készüléken lévő jelek, rövidítések), fénymásolópapír, festék, nyomtatók, festékpapíron-toner.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Dokumentumkészítés	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Biztos tájékozódás a billentyűzeten.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Eligazodás a megismert programokban.	
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Változások előidézése számítógép használatával (írás – írott szöveg eltüntetése,	<i>Ismeretek</i> – Oktatási célú programok használata.	<i>Kommunikáció:</i> szövegértés, pontos írás.

ábrák színezése, színek változtatása, méret változtatása stb.). – Aktivitás a programok kezelésében.	– Készségfejlesztő, didaktikai célú szoftverek. <i>Tevékenység</i> A programoktól függően olvasás – írás vagy számolás. Tanulás, gyakorlás (egyéni vagy választott társal).	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> piktogramok, jelek ismerete. <i>Ábrázolás-alakítás:</i> ábra, kompozíció készítése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Betű, szám, szóköz, sorváltás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Játékprogramok		Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Koncentrált figyelem. Szem-kéz koordináció.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismert programok önálló használata.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Feladatot megérteni és a végrehajtást próbálgatni. A használt játékprogramot megnevezni és használatának módját (elindítás, bezárás, irányítás) elsajátítani.	<i>Ismeretek</i> – Memóriajáték. – Játék-, illetve tantárgyi alkalmazásokhoz kapcsolódó programok. <i>Tevékenységek</i> Képek, összekapcsolódó ábrák párosítása. Gyakorlás tanári segítséggel.	<i>Testnevelés:</i> nagy- és finommotorika. <i>Kommunikáció:</i> pontos szövegértés és szövegírás. <i>Olvasás-írás:</i> másolás, értelmező olvasás.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valaminek a párja (összetartozik), képernyő, kép, színek (az aktuális programok használatához tartozó fogalmak).
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló ismeri a számítógépes környezetben való viselkedés szabályait. Képes a számítógépet felnőtt jelenlétében szabályosan használni. Képes egyszerűbb gyakorlóprogramokkal az egeret és a billentyűket használni. Képes a tanult tevékenységeket egyre nagyobb biztonsággal és örömmel végezni. Képes kulturáltan telefonálást kezdeményezni és folytatni, tisztában van a telefonhasználat anyagi vonzatával. Képes a tanult eszközöket megfelelően működtetni, nyomtatványt, fénymásolatot készíteni (meghívó, plakát). Képes a számítógéppel és programokkal kapcsolatos egyszerű szóbeli utasításokat megérteni, végrehajtani. Próbálkozik, segédkezik abban, hogy a képernyőn változásokat idézzon elő (betűnagyság, szín, forma megváltoztatása, rajz, kép készítése, tetszőleges változtatása). Képes különböző típusú játékprogramok használatát elsajátítani egyéni szintekhez mért nehézségi fokon. Képes az általa használt játékprogramot megnevezni. Képes elfogadni a játékprogram használatának időtartambeli korlátozását.
---	---

MOZGÁSNEVELÉS

A tantárgy célja kialakítani a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók mozgáskultúráját, javítani a mozgás összerendezettségét. A mozgást a motorikus fejletlenségek, testtartási rendellenességek korrekciójának eszközévé tenni a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával, kialakítva olyan ismereteket, jártasságokat, készségeket, képességeket, amely a későbbi mozgásos cselekvési biztonságukat, rendszeres fizikai aktivitásukat megalapozza, motorikus képességeiket hatékonyan fejleszti.

A tantárgy sajátos módszereivel, versenyekkel, mozgásos játékokkal segíti a tanulók mozgásvágyának fenntartását, valamint élmények gyűjtését.

A pedagógus feladata a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálását segíteni az alapmozgások gyakorlásával (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, dobás), erősíteni a pozitív személyiségjegyeket. A mozgáskedv felkeltésével a játék az örömforrás, a kapcsolatteremtés eszközévé tehető, rendszeres testedzéssel az ügyességet, állóképességet, gyorsaságot, bátorságot, edzettséget, fizikai állóképességet lehet fejleszteni, az izomerőt növelni.

Az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakítását, a tanulók társadalmi mobilizációját elősegíti a téri orientációt, a feladattudatot és feladattartást fejlesztő gyakorlatok, tevékenységek megtervezése. A tanulók társadalmi mobilizációjának elősegítése valósul meg az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai, szociális képességek kialakításával. A mindennapi élethez szükséges összerendezett mozgáskészségek kialakítása,

térbeli irányok, viszonyfogalmak használata, testhelyzetek, mozgások utánzásának gyakorolása, a gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése, ciklikus mozgássorok elsajátítása is ezt szolgálja.

A tantárgyi fejlesztés támogatja a mozgásos emlékezet, mozgáskészség fejlesztését, kontrollált mozgássorok rögzítését, tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatát.

Csapatjátékokban az együttműködési képesség kialakítása erősödik a játékokkal, versenyekkel és a figyelem, gyorsaság, kitartás és koncentrációs képesség fejlesztése is megvalósul a mozgásos és eszközös feladatokban. A sporttevékenységek teremtenek lehetőséget az egyszerű szabályok betartásának gyakorlására, a mozgásos versenyhelyzetekben, csapatjátékokban a győzelem és a vereség kulturált megélésének kialakítására.

5–6. évfolyam

A tantárgy szerepe különösen fontos a szabályok betartásának, a becsületes játék normáinak elmélyítésében és versenyhelyzetekben az önuralom és önfegyelem kialakításában.

A nemzeti azonosságtudatra nevelést, hazafias nevelést segíti a csapat tagjává válás igényének felébresztése, a csapattal való azonosulás érzésének, a közösségért végzett aktív cselekvésnek az ösztönzése.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését a féltékenység, szorongás érzésének csökkentésével és a megfelelő önbizalom kialakításával segíti.

A testi és lelki egészségre nevelést támogatja az elemi munkavégzéshez szükséges fizikai állóképesség, izomerő kialakítása, a mozgás megszerettetése, a fizikai aktivitás iránti belső igény megerősítése.

Az anyanyelvi kommunikáció kompetenciaterület fejlesztéséhez a tantárgy a verbális utasításra mozgásos tevékenységek végzésének, végrehajtásának gyakorlásával és a sporttevékenységek eszközeinek és fogalmainak mind pontosabb és részletesebb megnevezésével, adekvát használatával járul hozzá.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlődése a társadalmi mobilizációra való felkészülés elősegítésével, a reális célok kitűzésének és elérésének gyakorlásával, a magabiztosság növelésével, a segítségkérés és segítségelfogadás képességének fejlesztésével érhető el.

A szociális és állampolgári kompetencia megalapozását a közösségért végzett munka fontosságának felismerése és elismerése, a csoportos együttműködések, kapcsolatok megerősítése éri el.

A harmonikus mozgás esztétikumának felismerése és gyakorlása segíti az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlődését.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	Irányokat helyesen használ.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nagyság szerinti sorakozás, vezényszavak megértése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

– Nagyság szerint sorakozni. – Utasítást végrehajtani. – Vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatot végezni.	<i>Ismeretek</i> – Sorakozások. – Testfordulatok. – Térérzékelés. <i>Tevékenységek</i> Segítséggel: egyes, kettes oszlop és vonal kialakítása, nyitódás kartávolságra, záródás, sorakozó magasság szerint, elhelyezkedés szóbeli utasításra. Testfordulatok vezényszóra. Segítséggel: térben való elhelyezkedés szóbeli utasításra, bordásfal mellé, szekrény elé, zsámolyra. Sorakozó magasság szerint sípszóra, nyitódás, záródás, kartávolság.	<i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok. <i>Ének-zene:</i> ritmustartás, ritmusváltás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyit, zár, kartávolság, tornaszekrény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alapmozgások		Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Rendgyakorlatokat utasításra önállóan végez.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Adott jelre tempóváltás.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
Utánzással különféle gyakorlatokat végezni.	<i>Ismeretek</i> – Támaszok. – Járások. – Szökdelések. – Gurulások. – Járások. – Mászások. – Függeszkedés. – Távolugrás. <i>Tevékenységek</i> Térdelő támasz. Fekvőtámasz. Rákjárás. Pókjárás. Előre, hátra, akadályon	<i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok. <i>Ének-zene:</i> ritmustartás, ritmusváltás.	

		átszökdelés. Nyújtott ülésből guruló átfordulás hátra, oldalra gurulás. Önállóan: járás közben akadályok átlépése, guggoló átfordulás előre. Segítséggel: egyensúlyozó járás megfordított padon. Lépés ritmusának változtatása, lépcsőn járás, kapaszkodás nélkül. Bordásfalra fel-lemászás, függeszkedés térdfelhúzással, lábemelgetéssel. Helyből távolugrás.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rák, pók, ütem, taps, ritmus, nyújtott ülés.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Alapvető testhelyzetek, légző-, szabad- és kéziszer-gyakorlatok		Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Mozdulatsort bemutatás után visszaad.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kéziszerek adekvát használata, gyakorlatok önálló végezése.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. – Helyes légzéstechnikát gyakorolni. – Négyütemű gyakorlatokat végezni utánzással.		<i>Ismeretek</i> – Kéziszer-gyakorlatok. – Szabadgyakorlatok. – Légzéstechnika. – Összetett gyakorlatok. – Versenyfeladatok. <i>Tevékenység</i> Irányítással: labdával, babzsákkal, bottal, szalaggal két ütemre végezhető gyakorlatok. Zenére két mozgáselem összekapcsolása: – karkörzés, karhúzás, – karfordulatok: oldalsó, mellső, magas. Irányítással: levegővétel, benntartás, kifújás ütemezéssel. Hasi légzés, mellkasi légzés. Segítséggel: négyütemű kar-, törzs-, lábgyakorlatok végzése. Szóbeli utasításra kar- és lábtartások. Önállóan: léggömbfújás, pingponglabda fújás.	<i>Ének-zene:</i> ritmustartás, ritmusváltás, zenekíséret.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kéziszerek, funkciójuk, tüdő, ki-be légzés, négy ütem.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Dobások, labdás gyakorlatok		Órakeret 90 óra
Előzetes tudás	A labdát földhöz ütögeti, elkapja.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Labdajáték játszása irányítással.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Célba dobás egykezes alsó és felső dobással. – Célba rúgás. – Labdavezetés (kézzel, lábbal).		<i>Ismeretek</i> Labdagyakorlatok. <i>Tevékenység</i> Önállóan: labdapattogatás, egykezes alsó és felső dobás. Nagylabda-dobás, -elkapás. Páros labdagyakorlatok. Önállóan: labdavezetés folyamatosan, célba dobás, kosárra dobás, mozgó labda elrúgása.	<i>Olvasás-írás:</i> térorientációs gyakorlatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gurul, cél, kosárlabda.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Játékos versenyek		Órakeret 100 óra
Előzetes tudás	Egyszerű szabályokat felismer, játékba bekapcsolódik.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Versenyek során a siker érdekében együttműködés a társakkal, az eredmény elfogadása.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Alkalmazkodás csapattársakhoz, öröm mások sikerének. – Versenyszellem kialakulása.	<i>Ismeretek</i> – Küzdőjátékok elemeinek alkalmazása. – Versenyjátékok. <i>Tevékenységek</i> Irányítással: sor-, futó-, váltóversenyek. Mozgásos népi játékok (Héja, héja.). Társsal végezhető versenyek:	<i>Környezetismeret:</i> egészséges életmód.	

	talicskázás, labdaviadal. Békaugrás akadály megkerülésével. Váltóversenyek: futás labdahordással, labdaadogató. Fogójátékok, ügyességi játékok.	
--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékszabályok, szabályok, váltóverseny.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – nagyság szerint sorakozni. – vezényszóra különböző sorakozási gyakorlatokat elvégezni. – felismerni és reprodukálni egyszerű alapmozgásokat, járásmódokat. – egyszerűbb testhelyzeteket utánozni. – segítséggel bordásfalon függeszkedni. – gimnasztikai gyakorlatokat leutánozni. – segítséggel, utánzással négyütemű gyakorlatokat végezni. – légzését szabályozni. – egykezes alsó és felső dobással célba dobni. – lábbal irányt tartva labdát vezetni (mindkét lábbal), cél felé elrúgni. – csapatához alkalmazkodni, örül mások sikerének. Kialakul benne a versenyszellem.
---	--

TESTNEVELÉS

A tantárgy célja a záró évfolyamokon elsősorban kialakítani a rendszeres mozgás, testedzés, és az egészséges életmód iránti igényt, továbbá a testnevelés tantárgy tanítása során kialakított és begyakorolt mozgáselemeket és a gimnasztikai alapformájú gyakorlatokat rögzíteni, térbeli irányokat, viszonyfogalmakat használni, az alapmozgásokat gyakorolni.

Az egészséges testi fejlődést biztosítja, a motorikus képességeket fejleszti, a testi fejlődés zavarait korrigálja a pedagógus egyéni igényekre alapozott munkája. Az évfolyamokon a sportjátékokhoz szükséges elemi és tájékozódási képesség (figyelem) fejlesztése, a labda-biztonság növelése tovább folyik, egyéni igényekhez és adottságokhoz illesztve, alakítva az ügyességet, erőt, állóképességet, kitartást, edzettséget, bátorságot, akaratot. Növekvő elem- és ütemszámú mozgássorok elsajátítása teremt lehetőséget a ritmus és sorrend megtartására a mozgásos feladatokban.

A tantárgy további feladata a sportversenyek elemeinek elsajátíttatása, a sportjátékok alapvető játékelemeinek megismertetése, támogatva a tanulók felkészülését az iskolai sportversenyekre.

A tantárgy az erkölcsi nevelésben fontos szerepet játszik a fegyelemre, a szabályok betartására törekvéssel, és a csapatjátékokban a győzelem és vereség fegyelmezett megélésének az élményével.

Az önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése az önfogadást, és mások tulajdonságainak megismerésével a társaival szembeni toleráns magatartás kialakítását erősíti.

A testi és lelki egészségre nevelést a rendszeres mozgás iránti természetes igény megerősítése, az állóképesség, a kitartás, a mozgáskultúra fejlesztése, az egészséges testi fejlődés biztosítása a megfelelő, életkorhoz, testi erőnléthez igazodó mozgáslehetőségek kihasználásával támogatja. A testi képességek, izomerő fejlesztése, a magabiztos mozgás és

egyensúly megerősödése a saját és mások testi épségének megóvását segíti, a másokért vállalt felelősség érzésének megismerése, az önkéntességben rejlő lehetőségek a tanuló személyiségét építik.

A tantárgy hozzájárul az együttműködési hajlandóság fejlesztéséhez, a feladatvállaláshoz a csoportos mozgásokban, versenyekben.

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia területének fejlődéséhez a reális célok kitűzésének és elérésének gyakorlásával, a testi és erőnléti korlátok felismerésével járul hozzá.

A szociális és állampolgári kompetencia erősödése támogatja a másokért vállalt felelősséget; a tolerancia fejlesztésével a bizalmas emberi kapcsolatok lehetőségeinek bemutatása, a problémamegoldás lehetőségeinek megismertetése és gyakoroltatása lehetséges; a segítő magatartás gyakorlásával a tanuló támogatást nyújthat a rászorulóknak.

Az esztétikai-művészeti tudatosság fejlődéséhez hozzájárul a mozgás utánzása és az emberi testi szépségek felismerése, a harmóniára törekvés.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Rendgyakorlatok, téri tájékozódás		Órakeret 44 óra
Előzetes tudás	Vezényszavakra sorakozási gyakorlatok végzése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ütemtartással járások, önálló sorakozás.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Irányok biztos ismerete, önálló sorakozás felszólításra. – A gyakorlatok egyre pontosabb végrehajtása.		<i>Ismeretek</i> – Sorakozás. – Járások. – Menetelés. – Testfordulatok. <i>Tevékenységek</i> Irányítással sorakozó magasság szerint, járás egysoros, kétsoros, háromsoros oszlopban. Helyben járással igazodás, sorbontás, jobb-, baloldal érzékelése. Nyitódás, záródás, helyben járás, jelre elindulás, megállás. Sarkon jobbra, balra fordulatok vezényszóra. Mozgásformák összekötése.	<i>Ének-zene:</i> ritmusváltás. <i>Környezetismeret:</i> térbeli tájékozódás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Nyit, zár, jobb, bal, magas, alacsony.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Gimnasztikai gyakorlatok		Órakeret 60 óra
Előzetes tudás	Egyszerű utasítások elvégzése megfelelő sorrendben.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Vezényszavak biztos ismerete és követése.		
Fejlesztési feladatok		Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Egyszerű utasítások megértése. – A feladatok sorrendjének megtartása. – Az alapgyakorlatok végzése huzamosabb ideig vezényszavak alapján, illetve emlékezetből, esetleg begyakorolt koreográfiák zenére. – Tartásjavító gimnasztikai gyakorlatok végzése.		<i>Ismeretek</i> – Mozgáselemek összekapcsolása. – Szakkifejezések megértése. – Kéziszer- és szabadgyakorlatok. – Gerincoszlop-erősítő gyakorlatok. <i>Tevékenységek</i> Begyakorolt mozgáselemek összekapcsolása. Helyben futás magas térdemeléssel, terpeszállás, törzshajlítás, bokaérintés. Szalag, babzsák, labda, medicinlabda, súlyzó használata. Négyütemű gyakorlatok. Zenére változó ritmusú négyütemű tartásjavító gyakorlatok.	<i>Ének-zene:</i> ritmuskövetés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Négy ütem, zenekíséret, terpeszállás, oldalsó középtartás, mellső középtartás, magastartás.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok		Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Erőnlétének megfelelő ideig izomerősítő gyakorlatok végzése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Has- és hátizom-erősítő gyakorlatok végzése.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	

– Szóbeli utasításokat megérteni. – Egyre hosszabb ideig végezni a tartásjavító és izomerősítő gyakorlatokat. – A fejlesztést segítő, a szabadban is alkalmazható sporteszközök használatát elsajátítani (helyi adottságokra tekintettel).	<i>Ismeretek</i> – Guggolás. – Kúszás. – Függeszkedés. – Távolugrás. – Állórajt. Futás. – Guruló átfordulás. – Kúszás. Mászás. – Egyensúlyozó járás. – Kerékpár, roller, gördeszka, görkorcsolya, korcsolya, szánkó használata. <i>Tevékenységek</i> Segítséggel: guggoló járás. Kúszás padok között. Függeszkedés kötélén vagy bordásfalon. Egy lábról elrugaskodás, távolugrás nekifutásból. 30-60 m-es versenyfutás állórajtból. Sorozatban guruló átfordulások. Guruló átfordulás hátra. Irányítással: kúszás akadályok között, mászás akadályon át. Pad merevítőjén egyensúlyozás. A sporteszközök biztonságos használata (különös tekintettel a balesetmentes közlekedésre), egyéni megsegítéssel, egyre önállóbban.	<i>Számolás-mérés:</i> térbeli tájékozódás. <i>Társadalmi ismeretek:</i> kerékpáros közlekedés szabályai.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sorozat, állórajt, méter, időmérés, stopperóra, sporteszközök, használat során felmerült fogalmak.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Labdás gyakorlatok	Órakeret 80 óra
Előzetes tudás	A tanuló labdával 2-3 pattogtatást végez, egyszerű szabályokat betart.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egyre biztosabb labdavezetés és irányítás (kézzel, lábbal).	

Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok
– Szabályok megértése és betartása. – Dobások, a labda jellegétől függően (helyből, lendületből, egy és két kézzel). – Legalább 2-3 pattogtatás végezni. – Egyre biztosabban labdát vezetni (kézzel, lábbal).	<i>Ismeretek</i> – Kislabdadobás, hajítás, lökés. – Átadások. – Labdavezetés. <i>Tevékenységek</i> Irányítással: dobóterpeszből kidobás, célba dobás, alsó, felső dobás. Célba dobás: helyből, lendületből. Egykezes, kétkezes mellső átadások, különböző feladathelyzetekben. Váltott kézzel járás közben akadályok megkerülése, labdavezetések.	<i>Ábrázolás-alakítás:</i> manipuláció, kézügyesség.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Váltott kéz, labdavezetés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Sportjátékok elemei		Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	A tanuló egyszerű szabályok szerint csoportosan tevékenykedik, játszik.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	1-2 sportjáték szabályos játssza.		
Fejlesztési feladatok	Ismeretek – tevékenységek	Kapcsolódási pontok	
– Játék közben a szabályok minél pontosabb betartása. – Kedvenc sporttevékenység kiválasztása, mérkőzések figyelemmel kísérése, szurkolás. – Csapatjátékban aktív részvétel, a „mérkőzés” és az eredmény számontartása, a teljesítmény értékelése.	<i>Ismeretek</i> – Kosárlabda. – Pingpong. – Tollaslabda. – Labdarúgás. <i>Tevékenységek</i> Irányítással: alapállás, megindulás, megállás, labdavezetés, átadás, kosárra dobás, védekezés. Pingpongozás, átütés, szerválás.	<i>Társadalmi ismeretek:</i> szabálykövetés, kudarctüre.	

	Szivacslabda ütögetése. Labdavezetés, kapura lövés.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kosárpalánk, kapu, gól, kétkezes mellső átadás, félidő, harmad, szerva, szerválás.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	A tanuló képes – a vezényszavakat követni, – megállásnál, vonulásnál a megfelelő lábrend érzékelésére, – irányítással összetett utánzó gyakorlatokat végezni, törekedni az ütemtartásra. Ismeri a használt tornaszerek nevét, azok balesetmentes használatát. A tanuló képes – testtömeghez igazodó erő kifejtésre a gyakorlatok végzésekor, – mind hosszabb időtartamban végezni az izomerősítő gyakorlatokat, – egyensúlyozni változó feltételek között, – kitartóan, javuló technikával futni, – törekedni az egészséges életmódra és a rendszeres fizikai aktivitásra, – a megfelelő mozgásmintát követni. Adottságainak megfelelő labdás ügyességgel, együttműködési készséggel rendelkezik. A tanuló képes – aktívan részt venni sportjátékokban, – labdát vezetni, labdát továbbítani, – mérkőzés játszására egyszerűsített szabályok figyelembevételével.
---	---